

Vuosikatsaus 2019

Caverion
Building Performance

Sisällysluettelo

Lyhyesti03

Hallituksen toimintakertomus12

TILINTARKASTETTU

Konsernitilinpäätös, IFRS29

Konsernin tuloslaskelma29

Konsernin laaja tuloslaskelma29

Konsernitase30

Konsernin rahavirtalaskelma31

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista . . .32

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot.....34

1 Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet34

2 Taloudellinen kehitys.....39

2.1 Myyntituotot asiakassopimuksista40

2.2 Kulut41

2.3 Poistot ja arvonalentumiset42

2.4 Rahoitustuotot ja -kulut42

2.5 Tuloverot43

2.6 Osakekohtainen tulos43

Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista 2019 .21

Tunnusluvut25

3 Käyttöpääoma ja laskennalliset verot44

3.1 Vaihto-omaisuus45

3.2 Myyntisaamiset ja muut saamiset45

3.3 Ostovelat ja muut velat46

3.4 Varaukset47

3.5 Laskennalliset verosaamiset ja -velat48

4 Yritysjärjestelyt ja investoinnit51

4.1 Yrityshankinnat ja myydyt liiketoiminnot52

4.2 Liiketarvo54

4.3 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet56

5 Pääomarakenne.....59

5.1 Pääomanhallinta60

5.2 Oma pääoma60

5.3 Nettovelkojen muutos62

5.4 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu arvostusryhmittäin63

Tunnuslukujen laskentakaavat26

Osakkeenomistajat27

Tytäryritykset.....28

5.5 Rahoitusriskien hallinta65

5.6 Johdannaissopimukset67

5.7 Osuudet osakkuus -ja yhteisyrityksissä69

5.8 Eläkeveloitteet69

5.9 Vuokrasopimukset72

5.10 Muut vastuusitoumukset73

6 Muut74

6.1 Johdon työsuhte-etuudet75

6.2 Osakeperusteiset maksut75

6.3 Lähipiiritapahtumat78

Emoyhtiön tilinpäätös, FAS79

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä91

Tilintarkastuskertomus92

1 Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

2 Taloudellinen kehitys

3 Käyttöpääoma ja laskennalliset verot

4 Yritysjärjestelyt ja investoinnit

5 Pääomarakenne

6 Muut

Caverion – Building Performance

Caverionin palvelut ja ratkaisut luovat rakennetusta ympäristöstä älykästä ja kestävä. Asiakkaat voivat luottaa osaamisemme rakennusten, infrastruktuurin, teollisuuslaitosten ja teollisten prosessien koko elinkaaren ajan: hankekehityksestä tekniseen huoltoon ja kunnossapitoon, teollisuuden käyttöön ja kunnossapitoon, kiinteistöjohtamiseen sekä älykkäisiin teknologioihin ja asiantuntijapalveluihin.

Palvelemme asiakkaitamme 11 maassa, Pohjois-, Keski- ja Itä-Euroopassa, yli 16 000 ammattilaisen voimin. Liikevaihtomme vuonna 2019 oli noin 2,1 miljardia euroa. Caverionin osake on listattu Nasdaq Helsingissä. Yhtiön pääkonttori on Vantaalla.

Caverionilla on kaksi liiketoimintayksikköä: Palvelut ja Projektit.

Palvelut

Caverion tarjoaa asiakkailleen kattavat palvelut: sekä teknistä huoltoa ja kunnossapitoa ja kiinteistöjohtamista että älykkäitä teknologioita ja asiantuntijapalveluita. Edelläkävijyytemme teknologiassa, digitalisaatiossa ja kestävässä kehityksessä sekä laaja palveluverkostomme mahdollistavat asiakkaiden joustavan ja korkealaatuisen palvelun. Tavoitteenamme on olla yksi toimialan johtavista palveluyrityksistä ja asiakkaiden luotettu kumppani sekä kasvaa markkinoita nopeammin.

Suomessa Caverion on johtava teollisuuden kunnossapitopalveluja tarjoava yhtiö. Palveluvalikoimamme kattaa tuotantoprosessien kunnossapidon, yksittäisistä palveluista kokonaisvaltaisiin kunnossapitokumppanuuksiin sekä energialaitosten ja kaukolämpöverkkojen operoinnin.

Hyvä markkina-asema jatkui

Markkina-asemamme jatkui vahvana vuonna 2019. Caverion on viiden suurimman toimijan joukossa suurimmissa toimintamaissaan: Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Saksassa ja Itävallassa. Kasvunäkymämme erityisesti älykkäissä teknologioissa, kuten rakennusautomaatiossa, jäähdytyksessä sekä turvallisuudessa, ovat hyvät.

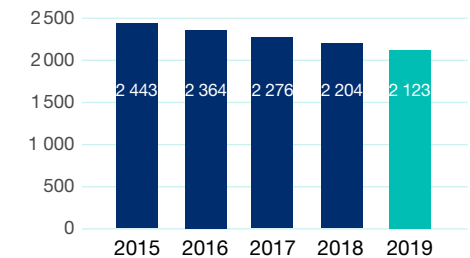
Vuonna 2019 Corporate Knights arvioi Caverionin vastuullisimmaksi kiinteistötekniikan palveluyritykseksi Pohjois-Euroopassa. Keskitymme pitkäaikaisten hyötyjen luomiseen yhdistämällä ihmiset, teknologian ja datan. Uusi asiakaslupauksemme on: Building Performance.

Projektit

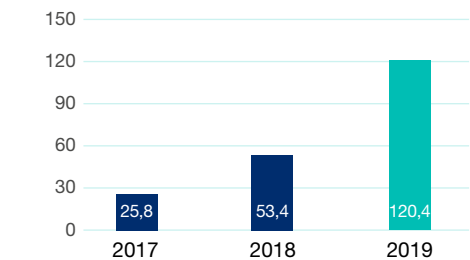
Caverion toteuttaa talotekniikkaprojekteja sekä uusiin että peruskorjattaviin kiinteistöihin. Kilpailuetumme projektiliiketoiminnassa perustuu kansainväliseen läsnäoloon, teknisten ratkaisujen täyteen valikoimaan, älykkäisiin ratkaisuihin, design & build -osaamiseen, tehokkuuteen sekä integroituihin, myös huoltovaiheen ja modernisoinnit kattaviin elinkaaritoimituksiin.

Rakennamme projektien tuottavuutta ja laatua ammattimaisen projektinjohdon, esivalmistuksen sekä projektien suunnittelun ja toteutuksen digitalisoinnin (BIM) edelläkävijyyden kautta. Tavoitteenamme on olla projektitoiminnan valikoiva huippuosaaja, tehden kannattavaa projektiliiketoimintaa ja tukien palveluiden kasvua.

Liikevaihto (milj. e)

Oikaistu käyttökate (milj. e)

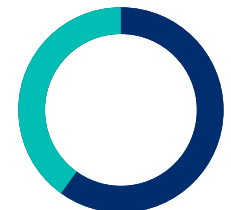
Liikevaihto asiakas-segmenteittäin 2019

- Teollisuus 29 %
- Kiinteistöjen käyttäjät 25 %
- Julkinen sektori 16 %
- Kiinteistösijoittajat ja -kehittäjät 15 %
- Pääuraakoitsijat 15 %

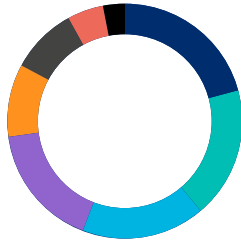
Liikevaihto liiketoimintayksiköittäin 2019

- Palvelut 60 %
- Projektit 40 %

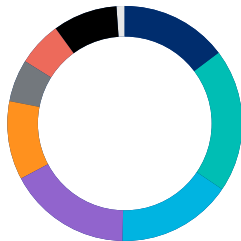
Liikevaihto divisioonittain 2019

- Ruotsi 21 %
- Suomi 18 %
- Norja 17 %
- Saksa 17 %
- Teollisuuden ratkaisut 10 %
- Itävalta 9 %
- Tanska 5 %
- Muut maat 3 %

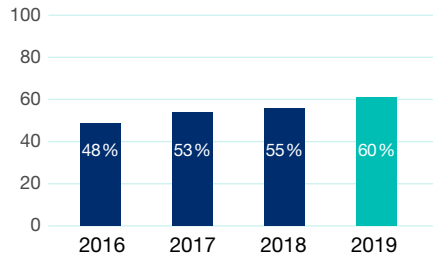

Henkilöstö divisioonittain 2019

- Ruotsi 18 %
- Suomi 17 %
- Norja 15 %
- Saksa 14 %
- Teollisuuden ratkaisut 18 %
- Muut maat 8 %
- Itävalta 5 %
- Tanska 5 %
- Konsernipalvelut 1 %

Palvelut-liiketoiminnan kehitys osuus liikevaihdosta, %

16 200
työntekijää

2 123 milj. €
liikevaihto

30 000
huollettavaa kohdetta

>10 000
kiinteistöä etävalvonnassa

5,3
tapaturmataajuus (LTIFR)

11
maassa

Listattu
Nasdaq Helsingissä

Pääkonttori
Vantaalla

90 %
ISO 14001 -ympäristösertifioitua

1 670 milj. €
tilauskanta

120,4 milj. €
Oikaistu käyttökate

Toimitusjohtajalta

Vuonna 2019 edistyimme hyvin. Tämä näkyi myös taloudellisessa suorituksessamme erityisesti loppuvuodesta, jolloin palasimme kasvu-uralle. Digitaalisten ratkaisujen käyttöönotto edistyi nopeasti ja suunnitelmiamme mukaisesti. Kestävän kehityksen trendi voimistui paljon aiempia odotuksiamme enemmän.

Digitalisaatio ja kestävä kehitys tulevaisuutemme tukena

Mielestäni vuoden 2019 positiivisinta kehitystä maailmassa oli yleisen ympäristötietoisuuden lisääntyminen sekä uusien keinojen kehittäminen ilmastonmuutoksen vastaiseen taisteluun. Ilmastonmuutoksen ehkäisy edellyttää toimia meiltä kaikilta. Caverion voi tehdä paljon enemmän kuin useimmat.

Rakennusten osuus energiankulutuksesta on noin 40 prosenttia ja hiilidioksidipäästöistä noin 36 prosenttia EU:n alueella. Eurooppa pyrkii saavuttamaan energia- ja ilmastotavoitteet parantamalla rakennusten energiatehokkuutta: kiihdyttämällä olemassa olevien kiinteistöjen kustannustehokasta korjausta ja modernisointia sekä lisäämällä älykkään teknologian käyttöä. Suuremmat liike- ja toimitilakiinteistöt on varustettava rakennusautomaatio ja -ohjausjärjestelmillä vuoteen 2025 mennessä. Kaikkien supermarketketjujen pitää vaihtaa fluorattuihin kasvihuonekaasuihin (f-kaasut) perustuvat jäädytysjär-

jestelmänsä hiilidioksidipohjaisiin. Tässä vain muutamia esimerkkejä siitä, miten voimme yhdessä asiakkaidemme kanssa vähentää energian käyttöä ja päästöjä ja hillitä ilmastonmuutosta. Corporate Knightsin viimevuotisessa tutkimuksessa Caverion valittiin Pohjois-Euroopan vastuullisimmaksi kiinteistötekniikan palveluyritykseksi.

Vahvaa kehitystä Palveluissa

Palvelut-liiketoimintayksikkö jatkoi kannattavuutensa parantamista. Palvelut-liiketoiminnan osuus oli 60,0 prosenttia konsernin kokonaisliikevaihdosta. Uusien palveluiden ja digitaalisten ratkaisuiden tarpeen odotetaan lisääntyvän. Asiakkaiden keskittyminen omaan ydintointiansa tarjoaa Caverionille edelleen mahdollisuuksia ylläpidon, kunnossapidon sekä teknisen kiinteistöhuollon ulkoistuksissa.

Tilauskanta kasvoi sekä Palveluissa että Projekteissa edellisvuoteen verrattuna.

Projektien kannattavuus rasitti vuoden 2019 tulosta

Vanhat projektit vaikuttivat yhä heikentävästi Projektit-liiketoiminnan kannattavuuteen. Caverion teki neljännellä vuosineljänneksellä olennaisen alaskirjauksen yhteen jäljellä olevaan riskiprojektiin, joka on raportoitu oikaistussa käyttökatteessa.

Vaikka Projektit-liiketoiminta paransi suoritustaan vuoden 2019 toisella vuosipuoliskolla, liiketoimintayksikön kannattavuus on yhä kaukana tavoitetasosta, ja jatkamme edelleen suorituskyvyn johtamisen toimenpiteitä. Älyrakennuksia koskevat vaatimukset lisäävät asiakaskysyntää talotekniikan kokonaistoimituksille, joita toteutamme entistä enemmän kumppanuuksien kautta, jo suunnitteluvaiheesta lähtien.

Strategian toteutus edistyy hyvin

Marraskuussa julkaisimme päivitetyn Kunnossa kasvuun -strategiamme ja päivitetyt taloudelliset tavoitteet. Kasvuvaiheeseen siirtymisestä huolimatta jatkamme edelleen myös Kuntoon-toimenpiteitämme.

Palvelemme asiakkaitamme rakennusten, teollisuuden ja infrastruktuurin koko elinkaaren ajan ja keskitymme pitkäaikaisiin asiakassuhteisiin. Nämä tarjoavat meille luonnollisen kasvun lähteen, sillä meihin jo entisestään luottavat asiakkaat ottavat usein ensimmäisinä käyttöön uutta älykkäisiin teknologioihin pohjautuvaa tarjoomaa tai digitaalisia ratkaisuja. Digitaaliset ratkaisut, kuten Caverion SmartView, luovat uusia tulonlähteitä, mutta lisäävät myös perinteisemmän teknisen asennuksen sekä huollon ja kunnossapidon liikevaihtoa. Älykkäät teknologiat tarjoavat ratkaisuja kestäväen kehityksen mukaisiin tarpeisiin – esimerkiksi jäähdysteknologia johtaa usein myös tavanomaisemman talotekniikan lisämyyntiin.

Vuoden aikana teimme useita merkittäviä yritysostoja. Ostamalla Huurteen Suomen ja Ruotsin toiminnot vahvistimme osaamistamme ympäristöystävällisissä, CO₂-pohjaisissa kylmätekniisissä ratkaisuissa. Kiinteistöturvallisuuden konsulttipalveluihin erikoistuneen Pelsu Pelastussuunnitelman osto täydensi turvallisuuspalveluiden tarjoomaamme. Merkittävien yritysosto oli luonnollisesti Maintpartner, minkä myötä muodostimme Suomen johtavan teollisuuden kunnossapitopalveluja tarjoavan yhtiön.

**Toiminnoissamme
nähdyt
parannukset
tarjoavat
meille hyvät eväät
tulevaan.**

Kassavirta oli vuoden 2019 kohokohta. Konsernin operatiivinen rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja parani 143,7 (21,6) milj. euroon. Oikaistu käyttökatte parani 120,4 (53,4) milj. euroon eli 5,7 (2,4) prosenttiin liikevaihdosta.

Sitoutudumme työhömmme ja tavoitteisiimme

Työntekijöidemme sitoutumisen taso parani vuoden 2019 aikana läpi yhtiön. Iloitsin kehityksestä – uskon, että se oli tulosta parantuneesta suorituksestamme sekä keskittymisestä ihmisten johtamiseen. Otin parannuksen myös luottamuksen merkinä – caverionilaiset uskovat strategiaamme ja tarjoamiimme henkilökohtaisiin kehittymismahdollisuuksiin.

Jatkoimme pitkäjänteistä työtämme turvallisen työympäristön varmistamiseksi. Tapaturmataajuus oli 5,3 (5,2). Työturvallisuutemme taso on yksi alamme parhaista, mutta työturvallisuuskulttuurissamme on yhä monia osa-alueita, joita voimme edelleen kehittää. Olemme haastaneet kaikki caverionilaiset kantamaan henkilökohtaista vastuuta työturvallisuudesta ja myös ottaneet käyttöön uusia ennakoivia toimenpiteitä.

Asiakasuskollisuutemme (NPS) jatkui samalla tasoilla kuin viime vuonna. Yhtiömme käänne ja projektihaasteet joissakin maissa vaikuttivat luultavasti tuloksiin.

Parantunut suorituksemme sekä entistä merkittävämpi roolimme ilmastomuutoksen vastaisessa taistelussa lisäävät motivaatiotamme. Toiminnoissamme nähdyt parannukset tarjoavat meille hyvät eväät tulevaan. Vuonna 2020 tavoitteenamme on kasvattaa liikevaihtoaamme ja oikaistua EBITA:aa sekä tietysti pitää asiakkaat, työntekijät, osakkeenomistajat ja kumppanit tyytyväisinä edistykseemme.

Ari Lehtoranta
toimitusjohtaja, Caverion Oyj

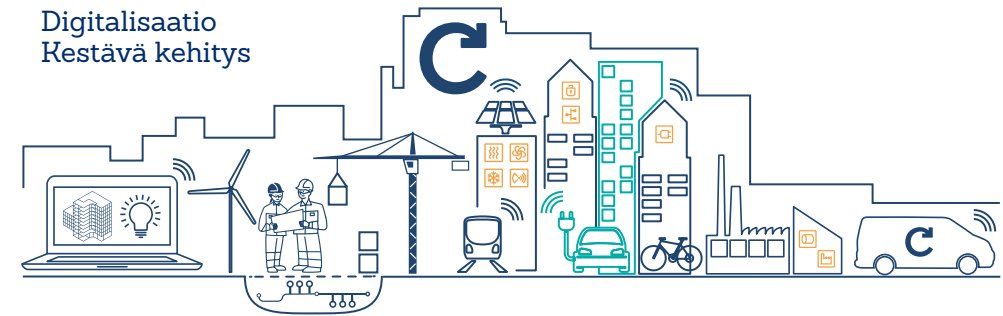
Strategia: Kunnossa kasvuun

Digitalisaatio mullistaa toimialamme. Myös vastuullisuuteen liittyvät vaatimukset kasvavat nopeasti. Caverion on hyvässä asemassa luomassa asiakkailleen vastuullista, digitaalista tulevaisuutta. Visiomme on olla asiakkaiden, työntekijöiden, kumppaneiden ja sijoittajien ykkösvalinta digitalisoituvissa ympäristöissä.

Kunnossa kasvuun -strategiamme on jaettu kahteen vaiheeseen. Strategian ”Kunnossa”-vaiheen aikana, vuosina 2018–2019, olemme parantaneet taloudellista suoritustamme. Vaikka joidenkin divisioonien ”kuntoa” tulee edelleen parantaa ja Projektit-liiketoiminnan suorituskyky ei vielä ole tavoitellulla tasolla, Caverion on konsernina valmis ”Kasvuun”-vaiheeseen. Ryhdyimme vuonna 2019 yhtiön kasvuvaihetta valmisteleviin toimenpiteisiin ja investoimme digitaaliseen alustaan, myyntiin, brändiin, tarjontaan sekä yritysostoihin.

Kasvuvaiheessa tavoitteenamme on jatkaa kannattavaa kasvua Palveluissa ja kasvaa markkinoita nopeammin. Projektit-liiketoiminnassa jatkamme valikoivaa lähestymistapaa, ja parantuva kehitys avaa vähitellen kannattavia kasvumahdollisuuksia. Projektit ovat Caverionille edelleen tärkeitä, sillä keskitymme pitkiin asiakassuhteisiin ja koko rakennuksen elinkaareen. Projektit toimivat sekä väylänä Palveluihin että edistävät teknisen edelläkävijäasemamme säilyttämistä.

Yritysostot valikoiduille kasvualueille ja täydentäviin kyvykkyyksiin tukevat organista kasvua. Vuonna 2019 merkittävin yritysosto oli Maintpartner, minkä myötä muodostimme Suomen johtavan teollisuuden kunnossapitopalveluja tarjoavan yhtiön.

Digitalisaatio
Kestävä kehitys

MISSIO

Älykkäät ratkaisut
ja tyytyväiset asiakkaat

VISIO

Ykkösvalinta
digitalisoituvassa ympäristössä

PAINOPISTEET (MUST-WINS)

Erinomainen asiakaskokemus

Parhaat ratkaisut

Huippusuoritus kaikilla tasoilla

Voittajajoukkue

ARVOT

Edelläkävijäisyys | Yhteistyö | Vastuullisuus
Erinomainen toiminta

PERUSKIVI (MUST-HAVES)

Turvallisuus | Laatu

Tulevan kasvun lähteet

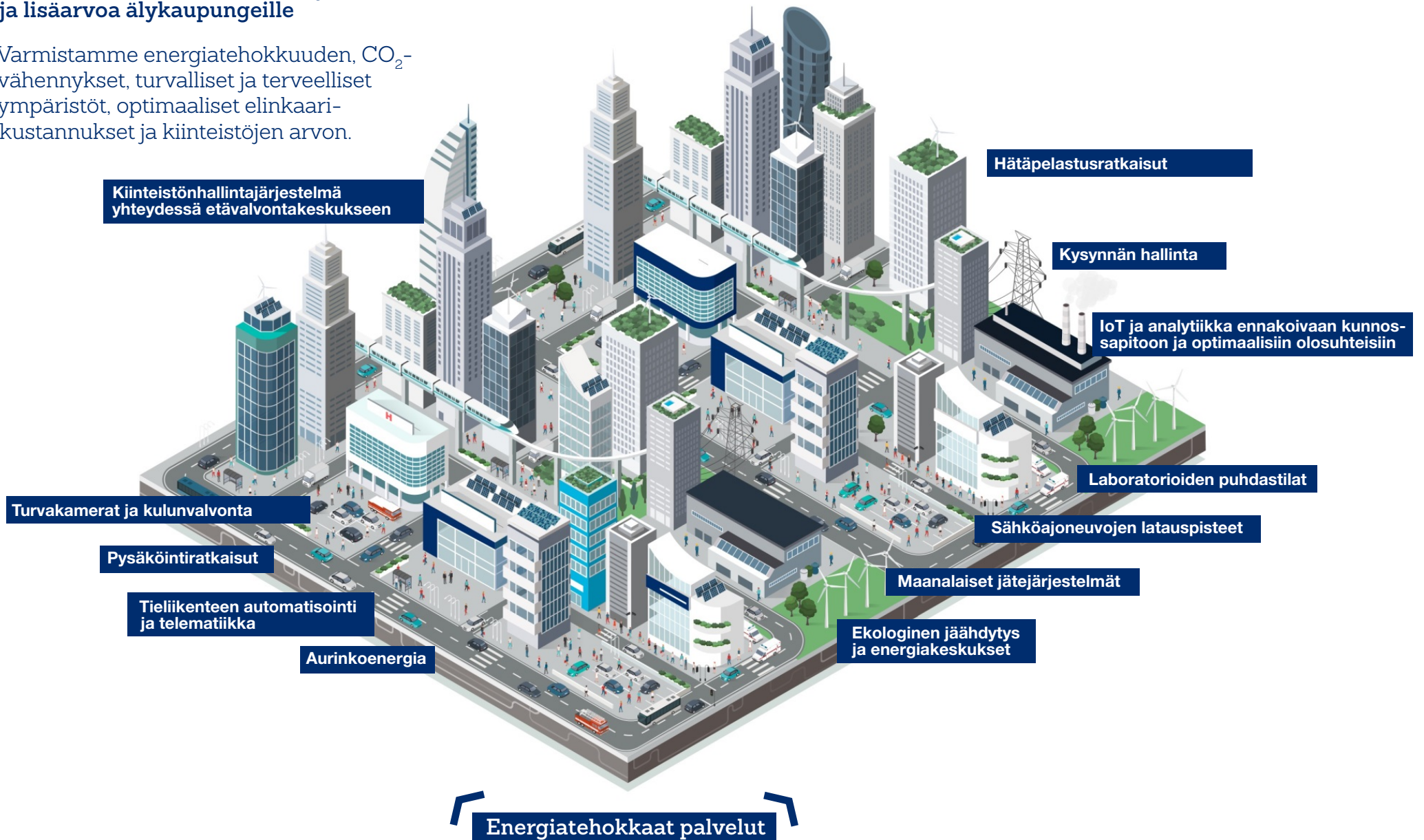

Pitkäaikaiset asiakaskumppanuudet ovat kasvumme perusta. Lisäksi hyödynnämme muita kasvun lähteitä: asiantuntija- ja tulospohjaisia ratkaisuja, digitaalisia ratkaisuja ja älykkäitä teknologioita.

Lue lisää strategiamme toteutuksesta ja päivitetystä taloudellisista tavoitteista hallituksen toimintakertomuksesta s. 12.

Toimitamme kestäviä ratkaisuja ja lisäarvoa älykaupungeille

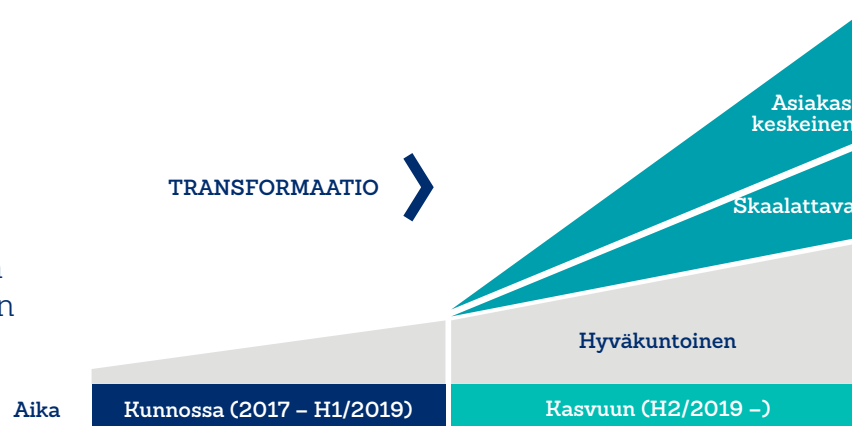
Varmistamme energiatehokkuuden, CO₂-vähennykset, turvalliset ja terveelliset ympäristöt, optimaaliset elinkaari-kustannukset ja kiinteistöjen arvon.

Toimintamallin transformaatio mahdollistaa kasvua

Vahvistaaksemme strategiamme toteuttamista aloitamme vuonna 2020 vaiheittain niin sanotun transformaation, jonka tavoitteena on toimintamallimme kehittäminen entistä asiakaskeskeisemmäksi, skaalattavammaksi sekä hyväkuntoisemmaksi.

Asiakaskeskeisempää, mikä mahdollistaa menestyvän ratkaisuliiketoiminnan sekä mukautumisen muuttuviin asiakastarpeisiin

Skaalattavampaa, jolloin valittuja liiketoiminta-alustoja ja resursseja voidaan käyttää tehokkaasti

Hyväkuntoisempaa, mikä mahdollistaa investoinnit kasvuun ja tarvittaviin kyvykkyyksiin

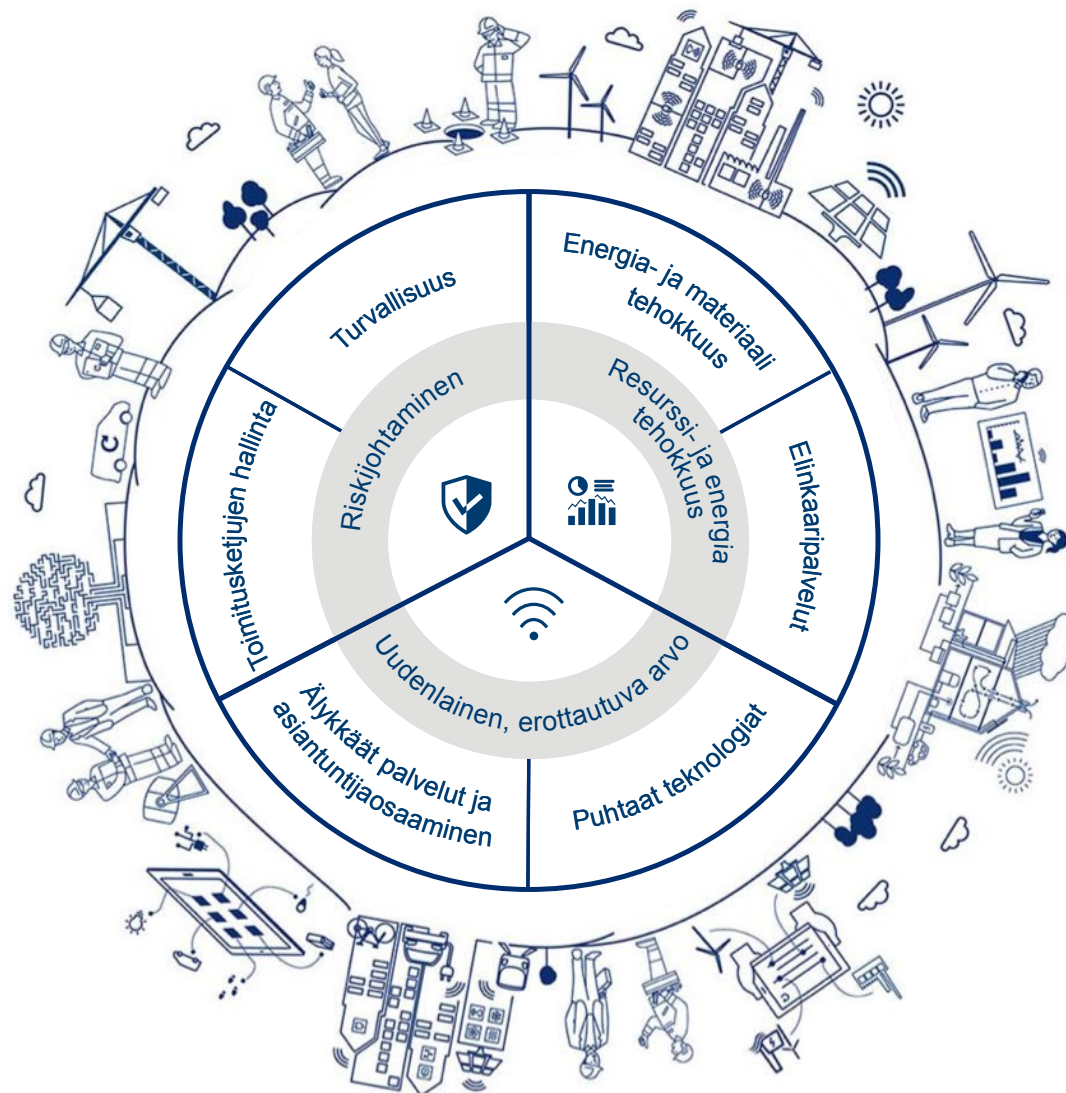
Caverionin vastuullisuuden viitekehys

Tuemme asiakkaidemme kestäväää kehitystä ja yritysvastuuta.

Varmistamme hyvän sisäilman sekä terveelliset ja turvalliset työympäristöt, jotta ihmiset voivat palata terveenä kotiin.

Takaamme asiakkaillemme vastuullisesti hoidetun palveluketjun palvelunhallinnan, prosessien ja eettisten liiketoimintaperiaatteiden (Code of Conduct ja Supplier Code of Conduct) avulla.

Kehitämme asiakkaidemme **älykästä kestäväää kehitystä ja raportointia ja tuemme tietoon perustuvissa sijoituspäätöksissä** rakennuksen älykkäysvalmius (SRI) -konsultoinnin, älykkäiden teknologioiden ja Caverion SmartView:n avulla.

Energia- ja ympäristöpalvelujemme kautta parannamme rakennetun ympäristön **energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä**, mikä on helpoin keino saavuttaa **hiilineutraaliustavoitteet**.

Johtamalla kiinteistöjä elinkaariajattelun mukaisesti **optimoimme elinkaaren aikaisia kustannuksia ja ylläpidämme rakennuksen kestäväää suorituskyykyä**, mikä tukee asiakkaidemme yrityskansalaisuutta.

Autamme asiakkaitamme minimoimaan toiminnasta **syntyviä jätteitä ja päästöjä** kehittämällä jatkuvasti uusia puhtaan teknologian innovaatioita, kuten hiilidioksidikylmäjärjestelmää sekä energian kysyntäjoustoratkaisuja.

Hallituksen toimintakertomus

Toimintaympäristö vuonna 2019

Yleinen markkinatilanne oli koko kauden vakaata. Kysyntä oli vakaata muilla Caverionin markkinoilla Ruotsia lukuun ottamatta. Ruotsissa aktiivisuustaso asuin- ja liikekiinteistöprojekteissa hidastui, kun taas infrarakentamisen markkina oli yhä aktiivinen.

Palvelut

Palveluiden kysyntä jatkui edelleen vahvana. Nähtävissä on suuntaus kohti tiiviimpää yhteistyötä asiakkaiden ja palveluntarjoajien välillä liiketoimintahyötyjen saavuttamiseksi pelkkien kustannussäästöjen sijasta. Kansainväliset asiakkaat hakevat yhtenäisiä, maiden rajat ylittäviä toimintamalleja, erityisesti Pohjoismaissa. Kiinnostus kestävästä kehityksestä tukeviin palveluihin on kasvussa, esimerkkinä energianhallinta ja asiantuntijapalvelut.

Projektit

Projektien markkinat olivat edelleen vakaat, mutta luottamus alkoi heikentyä. Asuinrakentamisen markkinasegmentissä oli viitteitä markkinan hidastumisesta. Caverionin kannalta merkityksellisempi liike- ja toimistorakentamisen markkinasegmentti pysyi kuitenkin vakaana, lukuun ottamatta liikekiinteistörakentamisen segmenttiä Ruotsissa. Talotekniikan kokonaistoimitusten, elinkaarihankkeiden sekä erilaisten kumppanuusmallien, kuten allianssiprojektien, asiakaskysyntä on ollut kasvussa, pääasiassa riskienhallinnan ohjaamana. Parempaa energiatehokkuutta ja parempia sisäilmaolosuhteita koskevat vaatimukset sekä tiukentuva ympäristölainsäädäntö nostavat talotekniikkaan investoimisen kustannuksia.

Markkina-asema

Caverionilla on vahva asema kiinteistötekniikan markkinoilla ja se on liikevaihdolla mitattuna viiden suurimman toimijan joukossa kaikissa suurimmissa toimintamaissaan. Markkinat ovat edelleen hyvin hajautuneet näissä maissa. Caverionilla on johtava markkina-asema Suomessa. Caverion on kahden tai kolmen suurimman toimijan joukossa Itävallassa ja Norjassa sekä neljänneksi suurin yhtiö Ruotsissa. Saksassa ja Tanskassa Caverion on markkina-asemaltaan viiden suurimman toimijan joukossa. Lisäksi Caverion on Suomen johtava teollisuuden ratkaisuja tarjoava yhtiö. Suurimmat teollisuuden asiakassegmentit ovat metsäteollisuus ja energiateollisuus.

(Markkina-asemaa koskevat lähteet: yhtiön arvio, joka perustuu kolmansien osapuolten julkisiin tietoihin ja yhtiön laskelmiin).

Caverionin vuosi 2019

Vuonna 2019 Caverion jatkoi vuoden 2017 lopussa käynnistetyn ”Kunnossa kasvuun” -strategian toteuttamista. Vuoden 2019 ensimmäisellä vuosipuoliskolla Caverion keskittyi edelleen Kuntoon-vaheen toimenpiteiden toteuttamiseen, kun taas vuoden toisella vuosipuoliskolla Caverion päivitti strategiansa kasvuvaiheeseen ja julkaisi päivitettyjä taloudellisia tavoitteensa marraskuussa. Strategian pääkohtia ja sen edistymistä sekä päivitettyjä taloudellisia tavoitteita on kuvattu tarkemmin kohdassa ”Konsernin strategia ja taloudelliset tavoitteet”.

Caverionin vuosi 2019 alkoi odotusten mukaisesti. Caverion jatkoi valikoivaa lähestymistapaansa Projektit-liiketoiminnassa ja Palvelut-liiketoimintansa vahvistamista. Vuoden edetessä Palvelut-liiketoimintayksikkö jatkoi kannattavuutensa parantamista, kun taas Projektit-liiketoiminnassa Caverion jatkoi toimiaan jäljellä olevien kannattamattomien projektien päättämiseksi tai sopimiseksi. Konsernin toisen vuosineljänneksen tulosta rasittivat merkittävät negatiiviset projektiennusteiden muutokset.

Caverionin kannattavuus parani selvästi vuoden 2019 toisella vuosipuoliskolla. Divisioonittain tarkasteltuna Suomi, Itävalta ja Teollisuuden ratkaisut tekivät vahvaa tulosta läpi vuoden. Muut divisioonat paransivat tulostaan vuoden loppua kohden. On huomionarvoista, että Saksan kannattavuus parani selvästi toisella vuosipuoliskolla. Vuoden 2019 neljänneellä vuosineljänneksellä Caverion saavutti tulostavoitteensa ja palasi kasvu-uralle.

Caverion julkisti 5.2.2019 tulosoheistuksensa vuodelle 2019, jonka jälkeen ohjeistus säilyi muuttumattomana koko loppuvuoden. Tulosoheistuksen mukaan Caverion arvioi, että konsernin Palvelut-liiketoiminnan liikevaihto ja sen suhteellinen osuus konsernin koko liikevaihdosta kasvavat vuonna 2019, kun taas Projektit-liiketoiminnan liikevaihto laskee. Lisäksi konsernin oikaistun käyttökateen vuonna 2019 arvioitiin olevan yli 120 milj. euroa.

Konsernin kehitys oli vuoden 2019 tulosoheistuksen mukainen. Konsernin Palvelut-liiketoiminnan liikevaihto ja sen suhteellinen osuus konsernin koko liikevaihdosta kasvoivat ja olivat yhteensä 1 274,9 (1 213,0) milj. euroa ja 60,0 (55,0) prosenttia liikevaihdosta vastaavasti. Projektit-liiketoiminnan liikevaihto laski 848,3 (991,1) milj. euroon. Konsernin oikaistu käyttökate oli 120,4 (53,4) milj. euroa.

Liiketoimintayksiköittäin Palvelut-liiketoiminta paransi edelleen kannattavuuttaan 2019. Myös Projektit-liiketoimintayksikön tulos parani vuoden 2019 toisella vuosipuoliskolla, mutta siihen vaikuttivat yhä heikentävästi projektien alaskirjaukset ja negatiiviset ennustemuutokset. Vuonna 2019 Caverion huomioi oikaistun käyttökateen laskennassa yhden jäljellä olevan Saksan riskiprojektin, jonka loppuun saattaminen on viivästynyt noin vuoden 2020 loppuun. On mahdollista, että tässä vanhassa projektissa tai muissa projekteissa voi ilmetä yhä riskejä. Lisätietoa projekti- ja muista riskeistä on esitetty kohdassa ”Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät”.

Parantunut kassavirta oli vuoden toinen kohokohta. Operatiivinen kassavirta ennen rahoituseriä ja veroja parani 143,7 (21,6) milj. euroon vuonna 2019. Konsernin käyttöpääoma vuoden 2019 lopussa oli -100,9 (-54,6) milj. euroa. Konsernin velkaantumistaso oli 73,6 (2,7) prosenttia ja omavaraisuusaste 21,5 (30,2) prosenttia joulukuun lopussa. Nettovelka ilman vuokrasopimusvelkoja oli 31,5 (6,9) milj. euroa joulukuun lopussa ja Nettovelat/Käyttökate-suhdeluku oli 1,4x (0,2x). Ensimmäisellä vuosineljänneksellä Caverion laski liikkeeseen uuden 75 milj. euron kiinteäkorkoisen ja vakuudettoman joukkovelkakirjalainan sekä teki myös vapaaehtoisen käteistarjouksen liikkeeseen laskemastaan hybridilainasta. Lopullinen hybridilainan takaisinostotarjouksen hyväksyty määrä oli 33,94 milj. euroa ja hybridilainan jäljellä oleva määrä on 66,06 milj. euroa.

Caverion sai vuoden aikana päätökseen useita yritysostoja. Näihin kuuluivat Huurre, Maintpartner ja Pelsu Pelastussuunnitelma. Vuonna 2019 toteutetuista yrityshankinnoista aiheutuu kertaluonteisia integraatiokuluja erityisesti vuoden 2020 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Lisätietoa yritysostoista on esitetty vuoden 2019 tilinpäätöksen liitetiedossa ”Yrityshankinnat ja myydyt liiketoiminnot”.

Konsernin strategia ja taloudelliset tavoitteet

Caverion päivitti ”Kunnossa kasvuun” -strategiansa kasvuvaiheeseen ja julkaisi päivitetty taloudelliset tavoitteensa 4.11.2019. Caverion järjesti strategiapäivityksiin liittyen myös pääomamarkkinapäivän Helsingissä 5.11.2019. Kaikki pääomamarkkinapäivän esitysmateriaalit ja webcast-tallenteet ovat saatavilla englanninkielisinä osoitteessa www.caverion.fi/sijoittajat.

Edellisen vuonna 2017 pidetyn pääomamarkkinapäivän jälkeen EU-lainsäädäntöön on tehty muutoksia kestävään kehitykseen ja hiilineutraaliuuteen liittyen. Caverion edistää parempaa maailmaa energiatehokkuilla ja kestävillä ratkaisuillaan. Jatkossa digitalisaatio ja kestävä kehitys ovat avaintemoja Caverionin kasvun luonnissa.

Caverion aikoo hyödyntää useita kasvun lähteitä strategiansa Kasvuun-vaiheessa. Vahva asiakas-kunta on kasvun ensimmäinen perusta. Lisäksi useissa asiakassegmenteissä lisääntyy tarve nopeamman digitalisaatioon, esimerkiksi kiinteistösiioittajat, metsä, energia, lääketeollisuus ja vähittäiskauppa. Muun muassa nämä segmentit tarjoavat erinomaisia mahdollisuuksia uusien asiakkaiden voittamiseksi. Caverionin uudessa tarjoomassa keskitytään valittuihin Älykkäisiin Teknologioihin, jotka vaativat säännöllistä huoltoa ja kunnossapitoa ja jotka luovat asiakkaillemme kestävä arvoa elinkaaren ylitse. Esimerkkejä tällaisista teknologioista ovat rakennusautomaatio, turvallisuus ja jäähdytys. Digitaaliset ratkaisut, kuten Caverion SmartView, kiinteistöjen etähallintapalvelut, IoT-ratkaisut ja analytiikka erottavat Caverionin kilpailijoista jo tällä hetkellä.

Caverion toteuttaa strategiaansa neljän strategisen painopisteen (Must-Win) kautta. Niitä jatketaan strategian kasvuvaiheessa seuraavasti:

- **Erinomainen asiakaskokemus**, ensiluokkaiseen asiakaskokemukseen pohjautuvan palvelu- ja myyntikulttuurin luominen ja asiakasuskollisuuden parantaminen.
- **Parhaat ratkaisut**, kasvun luominen Älykkäistä Teknologioista, kestävästä ratkaisusta ja digitaalisten palveluista sekä uuden tarjooman esitleminen.

- **Huippusuoritus kaikilla tasoilla**, kassavirran edelleen tehostaminen sekä kannattava kasvu Palveluiden, Projektien, hankintojen, materiaalogistiikan ja kiinteiden kulujen suorituskyvyn johtamiseen keskittyvien toimenpiteiden kautta.
- **Voittajajoukkue**, johtamisen edelleen kehittäminen, työntekijöiden ammatillinen kasvu sekä ”Building Performance” -kulttuurin kehittäminen.

Päivitetyt taloudelliset tavoitteet

Caverion asettaa rahavirran tuottamisen yhä etusijalle strategiansa kasvuvaiheessa. Tavoitteena on tehostaa kannattavaa kasvua Palveluissa. Valikoivampaa lähestymistapaa Projektit-liiketoiminnassa jatketaan ja parantuva kehitys avaa vähitellen kannattavia kasvumahdollisuuksia. Täydentävät yritysostot valikoiduille kasvualueille ja täydentäviin kyvykkyyksiin tukevat orgaanista kasvua. Kestävästi vahva kassakonversio, oikaistu EBITA sekä liikevaihdon orgaaninen kasvu ovat jatkossa tärkeimmät taloudelliset tavoitteet, maltillisen velkaantumistasen tukemana.

Alla on esitetty konsernin aikaisemmat ja 4.11.2019 päivitetty taloudelliset tavoitteet ja niissä edistyminen. Kasvutavoitteet päivitettiin ja edellinen kannattavuusmittari oikaistu käyttökate muunnettiin oikaistuksi EBITA:ksi. Kannattavuuden vaatimustaso säilyi ennallaan.

Aikaisemmat taloudelliset tavoitteet	Päivitetyt taloudelliset tavoitteet (keskipitkällä aikavälillä)	Eteneminen vuonna 2019
Kassakonversio (muuttumaton) = Operatiivinen rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja / Käyttökate > 100 %		- Kassakonversio 139,5 % vuonna 2019 - Operatiivinen kassavirta 143,7 (63,6) milj. euroa vuonna 2019 edellisvuoteen verrattuna*
Kannattavuus: Oikaistu käyttökate (EBITDA) > 8 % liikevaihdosta	Kannattavuus: Oikaistu EBITA** > 5,5 % liikevaihdosta	- Oikaistu käyttökate-% parani 5,7 (2,4) prosenttiin ja oikaistu EBITA-% 3,2 (2,1) prosenttiin vuonna 2019.
Velkaantuneisuus (muuttumaton): Nettovelat/Käyttökate*** < 2,5x		- Tasolla 1,4x (0,2x) 12/2019
Kasvu: - Palveluiden kasvu > markkinakasvu. - Pitkän aikavälin tavoite yli vuoden 2020: Palvelut tuottavat yli 2/3 konsernin liikevaihdosta.	Kasvu: - Orgaaninen liikevaihdon kasvu > 4 prosenttia vuodessa yli syklin. Tätä tukevat täydentävät yritysostot valikoiduille kasvualueille ja täydentäviin kyvykkyyksiin. - Palveluiden liikevaihdon kasvu > markkinakasvu. - Palveluiden liikevaihto > 2/3 konsernin liikevaihdosta.	- Palvelut-liiketoiminnan liikevaihdon kasvu 6,4 % paikallisvaluutoissa vuonna 2019 - Palveluiden osuus jatkoi kasvua 60,0 (55,0) prosenttiin liikevaihdosta vuonna 2019
Osinkopolitiikka (muuttumaton): tavoitteena on jakaa vähintään 50 prosenttia tilikauden tuloksesta verojen jälkeen huomioiden kuitenkin kannattavuuden ja velkaantuneisuuden tason.		Osingonjako: Hallitus ehdottaa 23.3.2020 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,08 euroa osakkeelta. Varsinainen yhtiökokous päätti 25.3.2019, että tilikaudelta 2018 maksettiin osinkoa 0,05 euroa osakkeelta

* Lukuun ottamatta Saksan 40,8 milj. euron sakkoa ja siihen liittyviä kuluja.

** EBITA (tulos ennen rahoituseriä, veroja ja aineettomien omaisuuserien poistoja) on määritelty seuraavasti: Liikevoitto + aineettomien omaisuuserien poistot ja arvonalentumiset.

*** Lainapankkien kanssa vahvistettujen laskentaperiaatteiden mukaisesti. Vahvistetuissa laskentaperiaatteissa ei huomioida IFRS 16 –standardin vaikutuksia ja ne sisältävät tiettyjä oikaisuja.

Konsernin taloudellinen kehitys 2019

Taloudelliset tunnusluvut on esitetty tarkemmin konsernitilinpäätöksessä. Suluissa esitetyt luvut ovat edellisvuoden vastaavan kauden lukuja, ellei toisin ole mainittu.

Caverion on soveltanut IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardia voimaantulopäivästä 1.1.2019 alkaen. Konserni on ottanut standardin käyttöön yksinkertaistetulla takautuvalla menetelmällä, jolloin vertailutietoja voimaantulopäivää edeltäviltä kausilta ei ole oikaistu. Lisätietoja on esitetty vuoden 2019 konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 1 Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet.

Tilaukanta

Konsernin joulukuun lopun tilaukanta oli 1 670,5 milj. euroa, kasvua 11,8 prosenttia edellisvuoden joulukuun lopusta (1 494,3 milj. euroa). Vertailukelpoisin valuuttakurssein tilaukanta kasvoi 11,9 prosenttia. Tilaukantaan vaikuttivat sekä yritysmyynnit että hankinnat vuosina 2018–2019. Tilaukanta kasvoi sekä Palveluissa että Projekteissa viime vuoteen verrattuna.

Liikevaihto

Tammi-joulukuun liikevaihto oli 2 123,2 (2 204,1) milj. euroa. Liikevaihto laski 3,7 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Liikevaihtoon vaikuttivat valuuttakurssivaihtelut ja Teollisuuden ratkaisut -divisioonan putkisto- ja säiliöprojektien liiketoiminnan ja siihen liittyvän Ylivieskan konepajan myynnit vuoden 2018 viimeisellä vuosineljänneksellä. Projektien alaskirjaukset ja konsernin valikoivampi projektiliiketoiminnan lähestymistapa vaikuttivat myös heikentävästi. Liikevaihtoon sisältyy Maintpartnerin ja Huurteen yritysostot joulukuusta alkaen. Edellisvuoden vastaavan ajankohdan valuuttakursseilla laskettuna liikevaihto oli 2 146,3 milj. euroa eli laski 2,6 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Ruotsin kruunun muutosten vaikutus oli 14,0 milj. euroa ja Norjan kruunun 9,4 milj. euroa.

Liikevaihto kasvoi Itävallassa ja Suomessa, mutta laski muissa divisioonissa. Liikevaihto vertailukelpoisin valuuttakurssein kasvoi myös Ruotsissa.

Palvelut-liiketoimintayksikön liikevaihto kasvoi ja oli 1 274,9 (1 213,0) milj. euroa tammi-joulukuussa, mikä vastasi 5,1 prosentin kasvua tai 6,4 prosentin kasvua paikallisissa valuutoissa mitattuna. Projektit-liiketoimintayksikön liikevaihto oli 848,3 (991,1) milj. euroa tammi-joulukuussa eli laski 14,4 prosenttia tai 13,6 prosenttia paikallisissa valuutoissa mitattuna.

Tammi-joulukuussa Palvelut-liiketoimintayksikön osuus oli 60,0 (55,0) prosenttia ja Projektit-liiketoimintayksikön 40,0 (45,0) prosenttia konsernin kokonaisliikevaihdosta.

Liikevaihdon jakautuminen divisioonittain ja liiketoimintayksiköittäin

Liikevaihto, milj. e	1-12/2019	%	1-12/2018	%	Muutos
Norja	359,6	16,9 %	377,4	17,1 %	-4,7 %
Tanska	109,5	5,2 %	129,2	5,9 %	-15,2 %
Ruotsi	435,4	20,5 %	443,1	20,1 %	-1,8 %
Saksa	355,5	16,7 %	436,7	19,8 %	-18,6 %
Teollisuuden ratkaisut	205,3	9,7 %	229,2	10,4 %	-10,4 %
Suomi	384,3	18,1 %	336,3	15,3 %	14,3 %
Itävalta	200,1	9,4 %	176,8	8,0 %	13,2 %
Muut maat	73,6	3,5 %	75,5	3,4 %	-2,5 %
Konserni yhteensä	2 123,2	100,0 %	2 204,1	100,0 %	-3,7 %
Palvelut-liiketoimintayksikkö	1 274,9	60,0 %	1 213,0	55,0 %	5,1 %
Projektit-liiketoimintayksikkö	848,3	40,0 %	991,1	45,0 %	-14,4 %

Kannattavuus

Käyttökate

Oikaistu käyttökate parani 120,4 (53,4) milj. euroon eli 5,7 (2,4) prosenttiin liikevaihdosta ja käyttökate 103,0 (-8,8) milj. euroon eli 4,8 (-0,4) prosenttiin liikevaihdosta tammi-joulukuussa. Caverion jatkoi toimiaan jäljellä olevien kannattamattomien projektien päättämiseksi tai sopimiseksi vuoden aikana. Konsernin toisen vuosineljänneksen tulosta rasittivat merkittävät negatiiviset projektien muutokset. Vuoden 2019 kolmannella vuosineljänneksellä ei ollut merkittäviä negatiivisia projektien muutoksia. Caverion teki neljännellä vuosineljänneksellä olennaisen alaskirjauksen yhteen jäljellä olevaan riskiprojektiin, joka on raportoitu oikaistussa käyttökatteessa.

Oikaistun käyttökateen laskelmassa myyntitappiot divestoinneista sekä divestointeihin ja yrityshankintoihin liittyvät transaktiokulut olivat yhteensä 4,8 milj. euroa tammi-joulukuussa. Alaskirjaukset sekä kulut ja tuotot erikseen tunnistetuista riskiprojekteista olivat yhteensä 17,1 milj. euroa. Vuonna 2019 merkittävät riskiprojektit sisältävät ainoastaan yhden riskiprojektin Saksasta. Konsernin uudelleenjärjestelykulut olivat 4,6 milj. euroa ja muut erät yhteensä -9,0 milj. euroa. Nämä sisältävät pääasiassa Saksan kilpailuoikeudelliseen sakkoon liittyvät juridiset ja muut kulut sekä korvauksen saksalaisen tytäryhtiön entisiltä omistajilta kartelliasiaan liittyen.

Palvelut-liiketoimintayksikkö jatkoi kannattavuutensa parantamista. Myös Projektit-liiketoimintayksikön tulos parani vuoden 2019 toisella vuosipuoliskolla, mutta siihen vaikuttivat yhä heikentävästi projektien alaskirjaukset ja negatiiviset ennustemuutokset. Divisioonittain tarkasteltuna Suomi, Itävalta ja Teollisuuden ratkaisut tekivät vahvaa tulosta läpi vuoden. Muut divisioonat paransivat tulostaan vuoden loppua kohden. On huomionarvoista, että Saksan kannattavuus parani selvästi toisella vuosipuoliskolla.

Aineiden ja tarvikkeiden käyttöön liittyvät kulut laskivat 524,2 (570,6) milj. euroon ja ulkopuoliset palvelut 411,3 (425,0) milj. euroon tammi-joulukuussa. Henkilöstökulut laskivat 2,7 prosenttia ja olivat yhteensä 868,9 (892,9) milj. euroa tammi-joulukuussa. Liiketoiminnan muut kulut laskivat 229,8 (328,4) milj. euroon, mihin vaikutti pääasiassa IFRS 16:n käyttöönotto ja Saksan 40,8 milj. euron kilpailuoikeudellinen sakko kesäkuussa 2018. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 14,0 (4,1) milj. euroa, sisältäen korvauksen saksalaisen tytäryhtiön entisiltä omistajilta kartelliasiaan liittyen.

Caverion Industria Oy sai helmikuussa myönteisen välimiespäätöksen Caverionin vuoden 2018 riskilistan kolmannessa ja viimeisessä suuressa projektissa. Päätöksen seurauksena Caverionille maksettiin noin 8,9 milj. euroa ja korko 19.5.2016 lähtien maksuhetkeen saakka sekä menettelyyn liittyvät hallinnolliset ja juridiset kulut ja palkkiot. Caverion kirjasi ratkaisuun liittyvät tuotot vuoden 2019 ensimmäisen vuosineljänneksen käyttökatteeseen.

Käyttökate on määritelty seuraavasti: Liikevoitto + Poistot ja arvonalentumiset. Oikaistu käyttökate = Käyttökate ilman vertailtavuuteen vaikuttavia eriä. Vertailtavuuteen vaikuttavat erät vuonna 2019 ovat olennaisia eriä tai liiketoimia, jotka ovat merkittäviä Caverionin taloudellisen kehityksen ymmärtämiselle vertailtaessa nykyisen kauden tulosta edellisiin kausiin. Nämä erät voivat sisältää (1) myyntivoittoja ja -tappioita ja transaktiokuluja divestoinneista ja yritysostoista; (2) alaskirjauksia, kuluja ja/tai tuottoja erikseen tunnistetuista riskiprojekteista; (3) uudelleenjärjestelykuluja ja (4) muita eriä, jotka Caverionin johdon arvion mukaan eivät liity normaaliin liiketoimintaan. Vuonna 2018 merkittävät riskiprojektit sisälsivät kolme päättynyttä Suurta projektia Teollisuuden ratkaisuihin, joiden vaikutukset raportoitiin kategoriassa (2). Saksan kilpailuoikeudellinen sakko ja siihen liittyvät juridiset ja muut kulut raportoitiin kategoriassa (4). Vuonna 2019 merkittävät riskiprojektit sisälsivät vain yhden kategoriassa (2) raportoitavan riskiprojektin Saksasta.

Milj. e	1-12/19 (IFRS 16)	1-12/18 (ei IFRS 16)
Käyttökate	103,0	-8,8
Käyttökateprosentti, %	4,8	-0,4
Vertailtavuuteen vaikuttavat erät		
- Myyntivoitot ja -tappiot ja transaktiokulut divestoinneista ja yritysostoista	4,8	5,5
- Alaskirjaukset, kulut ja tuotot erikseen tunnistetuista riskiprojekteista	17,1	9,3
- Uudelleenjärjestelykulut	4,6	5,3
- Muut erät*	-9,0	42,1
Oikaistu käyttökate	120,4	53,4
Oikaistu käyttökateprosentti, %	5,7	2,4

* Sisältäen pääasiassa Saksan kilpailuoikeudellisen sakon ja siihen liittyvät juridiset ja muut kulut sekä korvauksen saksalaisen tytäryhtiön entisiltä omistajilta kartelliasiaan liittyen

EBITA ja liikevoitto

Oikaistu EBITA parani 67,2 (46,8) milj. euroon eli 3,2 (2,1) prosenttiin liikevaihdosta ja EBITA 49,8 (-15,4) milj. euroon eli 2,3 (-0,7) prosenttiin liikevaihdosta tammi-joulukuussa. Tammi-joulukuun liikevoitto parani 35,3 (-35,9) milj. euroon eli 1,7 (-1,6) prosenttiin liikevaihdosta.

Poistot ja arvonalentumiset olivat 67,6 (27,1) milj. euroa tammi-joulukuussa. Niistä 53,2 (6,5) milj. euroa oli aineellisten hyödykkeiden poistoja ja 14,5 (20,6) milj. euroa aineettomien hyödykkeiden poistoja. Suurin osa aineellisten hyödykkeiden poistoista liittyi IFRS 16:n mukaisesti käyttöoikeusomaisuuseriin ja ne olivat yhteensä 47,9 milj. euroa. Aineettomien hyödykkeiden poistot liittyivät yrityskauppojen yhteydessä kohdistettuihin aineettomiin hyödykkeisiin ja tietotekniikkaan.

Muut EBITA:an ja liikevoittoon vaikuttavat tekijät on esitetty tarkemmin kohdassa Käyttökate.

Tulos ennen veroja, tilikauden voitto ja osakekohtainen tulos

Tulos ennen veroja parani 27,0 (-43,9) milj. euroon, tilikauden tulos 22,6 (-48,1) milj. euroon ja osakekohtainen tulos 0,14 (-0,40) euroon tammi-joulukuussa. Nettorahoituskulut olivat 8,4 (7,9) milj. euroa tammi-joulukuussa. Nämä sisältävät 5,1 milj. euroa korkokuluja vuokrasopimusveloista ja 1,2 milj. euron valuuttakurssivoiton euromääräisestä sisäisestä lainasta Venäjällä.

Konsernin efektiivinen veroaste oli 16,2 (-9,8) prosenttia tammi-joulukuussa.

Investoinnit, yritysostot ja myydyt liiketoiminnot

Bruttoinvestoinnit pysyviin vastaaviin olivat tammi-joulukuussa 73,4 (17,5) milj. euroa eli 3,5 (0,8) prosenttia liikevaihdosta. Investoinnit tietotekniikkaan olivat 9,4 (7,3) milj. euroa. Tietotekniikkainvestoinnit liittyivät edelleen pääasiassa yhteisen IT-infrastruktuurin ja yhteisten alustojen rakentamiseen sekä data-keskuksen konsolidointiin. Myös IT-järjestelmiä ja mobiililyökaluja kehitettiin konsernin sisäisten prosessien ja tehokkuuden parantamiseksi jatkossa. Muut investoinnit, mukaan lukien yritysostot ja sijoitukset yhteisyrityksiin, olivat 64,0 (10,2) milj. euroa.

Tietoa yritysostoista ja myydyistä liiketoiminnoista on esitetty vuoden 2019 tilinpäätöksen liitetiedossa 4.1 "Yrityshankinnat ja myydyt liiketoiminnot".

Tutkimus ja kehitys

Konsernin tutkimus- ja kehitystoiminnan menot liittyen tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen olivat vuonna 2019 noin 0,8 (0,9) milj. euroa eli 0,0 (0,0) prosenttia liikevaihdosta. Tutkimukseen ja kehitykseen investoitiin 2,8 milj. euroa (0,1 prosenttia liikevaihdosta) vuonna 2017.

Kassavirta, käyttöpääoma ja rahoitus

Konsernin operatiivinen rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja parani 143,7 (21,6) milj. euroon tammi-joulukuussa euroon ja kassakonversio oli 139,5 prosenttia. Konsernin vapaa kassavirta parani 74,0 (2,9) milj. euroon. Rahavirta investointien jälkeen oli 64,5 (1,4) milj. euroa.

Konsernin käyttöpääoma parani -100,9 (-54,6) milj. euroon joulukuun lopussa. Käyttöpääoma kehittyi hyvin Suomen, Itävallan, Ruotsin, Teollisuuden ratkaisuiden ja erityisesti Saksan divisioonissa edellisvuoteen verrattuna. Myynti- ja osatuloissa määrät kasvoivat 527,2 (518,9) milj. euroon ja muut lyhytaikaiset saamiset kasvoivat 32,6 (31,3) milj. euroon. Velkapuolella saadut ennakot kasvoivat 216,2 (182,6) milj. euroon ja muut lyhytaikaiset velat 269,2 (234,8) milj. euroon, kun taas osto- ja osatuloissa laskivat 194,1 (204,4) milj. euroon.

Caverionin rahavarat olivat joulukuun lopussa 93,6 (51,2) milj. euroa. Lisäksi Caverionilla oli nostamattomia luottolimiittisopimuksia 100,0 milj. euroa ja nostamattomia tililimiittisopimuksia 19,0 milj. euroa.

Konsernin korolliset velat ilman vuokrasopimusvelkoja olivat 125,0 (58,1) milj. euroa joulukuun lopussa, ja keskiporkko suojausten jälkeen oli 3,0 prosenttia. Noin 40 prosenttia lainoista on pankeilta ja muilta rahoituslaitoksilta ja noin 60 prosenttia pääomamarkkinoilta. Vuokrasopimusvelat olivat yhteensä 136,9 milj. euroa joulukuun 2019 lopussa ja korolliset velat yhteensä näin 261,9 milj. euroa.

Konsernin nettovelka ilman vuokrasopimusvelkoja oli 31,5 (6,9) milj. euroa joulukuun lopussa ja vuokrasopimusvelkojen kanssa 168,4 milj. euroa. Velkaantumisasaste oli 73,6 (2,7) prosenttia ja omavaraisuusaste 21,5 (30,2) prosenttia joulukuun lopussa. Ilman IFRS 16:n vaikutusta velkaantumisasaste olisi ollut 13,7 prosenttia ja omavaraisuusaste 24,6 prosenttia.

Ensimmäisellä vuosineljänneksellä Caverion laski liikkeeseen uuden 75 milj. euron kiinteäkorkoisen ja vakuudettoman joukkovelkakirjalainan, joka erääntyy 28.3.2023 sekä teki myös vapaaehtoisen käteistarjouksen 16.6.2017 liikkeeseen laskemastaan 100 milj. euron hybridilainasta. Nelivuotisten velkakirjojen kiinteä vuotuinen korko on 3,25 %. Uusista velkakirjoista kerättyjen varojen käyttötarkoituksena oli hybridilainan osittaisen lunastuksen lisäksi yleiset liiketoimintatarpeet ja Caverionin strategian mukaiset investoinnit ja yritysjärjestelyt. Lopullinen hybridilainan takaisinostotarjouksen hyväksyty määrä oli 33,94 milj. euroa ja hybridilainan jäljellä oleva määrä on 66,06 milj. euroa. Hybridilainan takaisinostohinta oli 101,20 %. Transaktioiden tarkoituksena oli hallita ennakoivasti konsernin velkaportfoliota, pidentää konsernin maturiteettiprofiilia ja alentaa rahoituskustannuksia. Lisäksi Caverion myös uudelleenrahoitti pankkilainansa ja nostamattomat luottolimiittisopimuksensa helmikuun 2019 alussa.

Caverionin ulkoisissa lainoissa sovelletaan taloudellista kovenanttia, joka perustuu konsernin nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhdeluukuun (Nettovelat/Käyttökate). Taloudellinen kovenantti ei saa ylittää tasoa 3,5:1. Joulukuun lopussa konsernin nettovelan ja käyttökatteen suhdeluku vahvistettujen laskentaperiaatteiden mukaisesti oli 1,4x. Vahvistetut laskentaperiaatteet eivät sisällä IFRS 16 -standardin vaikutuksia ja ne sisältävät tiettyjä muita oikaisuja, kuten hybridilainan käsittely velkana joulukuusta 2019 alkaen sekä Saksan kilpailuoikeudellisen sakon ja siihen liittyvien juridisten ja neuvonantokulujen huomioimatta jättäminen.

Projektit-liiketoiminnan riskit

Vuonna 2019 vanhat projektit vaikuttivat yhä heikentävästi Projektit-liiketoiminnan kannattavuuteen. Caverion jatkoi toimiaan jäljellä olevien kannattamattomien projektien päättämiseksi tai sopimiseksi vuoden aikana. Konsernin toisen vuosineljänneksen tulosta rasittivat merkittävät negatiiviset projektiennusteiden muutokset. Vuoden 2019 kolmannella vuosineljänneksellä ei ollut merkittäviä negatiivisia projektiennusteiden muutoksia. Caverion teki neljännellä vuosineljänneksellä olennaisen alaskirjauksen yhteen jäljellä olevaan riskiprojektiin, joka on raportoitu oikaistussa käyttökatteessa. Jatkossa järjestelmällinen suorituskyvyn johtaminen on edelleen projektinjohtamisprosessin keskeinen osa kaikissa divisioonissa.

Vuonna 2019 ja 2020 Caverion huomioi vertailtavuuteen vaikuttavissa erissä ainoastaan yhden merkittävän Saksan riskiprojektin, jonka loppuun saattaminen on viivästynyt noin vuoden 2020 loppuun. On mahdollista, että tässä vanhassa projektissa tai muissa projekteissa voi ilmetä yhä riskejä. Lisätietoa projekti- ja muista riskeistä on esitetty kohdassa "Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät".

Caverion arvioi, että Projektit-liiketoimintaan liittyvä riskitaso on alhaisemmalla tasolla vuoden 2019 lopussa edellisvuoteen verrattuna.

Hallitus, tilintarkastajat ja toimitusjohtaja

Hallitus

Caverionin varsinainen yhtiökokous pidettiin 25.3.2019. Yhtiökokous valitsi hallitukseen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja viisi varsinaista jäsentä. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Mats Paulsson, varapuheenjohtajaksi Markus Ehrnrooth sekä hallituksen jäseniksi Jussi Aho, Joachim Hallengren, Antti Herlin, Thomas Hinnerskov ja Anna Hyvönen toimikaudelle, joka päättyy vuoden 2020 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Vuoden 2019 alussa yhtiökokouksen päättymiseen asti hallitukseen kuuluivat puheenjohtaja Michael Rosenlew, varapuheenjohtaja Markus Ehrnrooth, sekä hallituksen jäsenet Jussi Aho, Joachim Hallengren, Thomas Hinnerskov, Antti Herlin, Anna Hyvönen ja Mats Paulsson.

Lisätietoa Caverionin hallituksen jäsenistä ja heidän palkkioistaan sekä hallituksen valiokunnista on selvityksessä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) sekä palkka- ja palkkioselvityksessä, jotka julkaistaan erikseen osoitteessa www.caverion.fi/sijoittajat > Hallinnointi.

Tilintarkastajat

Varsinainen yhtiökokous valitsi tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy:n tarkastamaan yhtiön vuoden 2019 hallintoa ja tilejä. Päävastuullinen tilintarkastaja on Antti Suominen, KHT.

Toimitusjohtaja

Caverionin hallitus nimittää toimitusjohtajan ja päättää hänen palkastaan, palkkioistaan ja muista toimisuhteen ehdoista. Caverion Oyj:n toimitusjohtajana on toiminut Ari Lehtoranta 1.1.2017 alkaen.

Henkilöstö

Henkilöstö divisioonittain kauden lopussa	12/19	12/18	Muutos
Ruotsi	2 961	2 955	0 %
Suomi	2 795	2 513	11 %
Norja	2 431	2 438	0 %
Saksa	2 253	2 268	-1 %
Teollisuuden ratkaisut	2 929	1 603	83 %
Muut maat	1 223	1 350	-9 %
Itävalta	828	857	-3 %
Tanska	734	860	-15 %
Konsernipalvelut	119	106	12 %
Konserni yhteensä	16 273	14 950	9 %

Caverion-konsernin palveluksessa oli keskimäärin 14 763 (15 672) työntekijää tammi-joulukuussa 2019. Joulukuun 2019 lopussa konsernin henkilöstömäärä oli 16 273 (14 950). Tammi-joulukuun henkilöstökulut olivat 868,9 (892,9) milj. euroa.

Työntekijöiden työturvallisuus oli edelleen tärkeä ja keskeinen alue vuonna 2019. Konsernin joulukuun lopun tapaturmataajuus oli 5,3 (5,2).

Muutoksia Caverion-konsernin johtoryhmässä ja organisaatorakenteessa

Frank Krause (s. 1963) aloitti Saksan divisioonajohtajana ja konsernin johtoryhmän jäsenenä ja Carsten Sørensen (s. 1972) Tanskan divisioonajohtajana ja konsernin johtoryhmän jäsenenä 1.1.2019 alkaen.

Kari Sundbäck (s. 1971, DI) nimitettiin Caverionin Head of Transformation and Supply Operations -konsernitoiminnon johtajaksi ja konsernin johtoryhmän jäseneksi 8.5.2019 alkaen. Hänen vastuulla on Caverionin hankinta (supply operations), konsernilaajuisten muutoshankkeiden johtaminen ja viestintä. Lisäksi hänen vastuullaan on Venäjän liiketoiminta ja sen tervehdyttäminen. Kari Sundbäck vastasi aiemmin KONEen toimintamallista ja muutosohjelmasta.

Thomas Hietto (s. 1967, DI), Caverionin Palvelut-liiketoimintayksikön johtaja ja konsernin johtoryhmän jäsen, nimitettiin Caverion Oyj:n varatoimitusjohtajaksi 1.7.2019 alkaen. Hän jatkaa myös edelleen tehtävässään Palvelut-liiketoiminnasta, myynnin kehittämisestä sekä markkinoinnista ja brändistä vastaavana johtajana. Uudessa tehtävässään hän vastaa lisäksi Caverionin kasvustrategian johtamisesta.

Elina Engman (s. 1970, DI) nimitettiin 1.1.2020 alkaen Caverionin Teollisuuden ratkaisut -divisioonan johtoon ja konsernin johtoryhmän jäseneksi. Hän on toiminut aiemmin muun muassa ÅF Consultin johtajana vastuussa ÅF:n uusiutuvan energian ja energialiiketoiminnan konsultoinnista, Voimaosakeyhtiö SF:n toimitusjohtajana, Kemira Oyj:n energiatoiminnosta vastaavana johtajana sekä energialiiketoimintaan liittyvissä tehtävissä Arevassa ja Siemensillä.

Merkittävimmät liiketoimintariskit ja riskienhallinta

Caverion altistuu toiminnassaan erilaisille strategisille, toiminnallisille, poliittisille, markkina-, asiakas- sekä muille riskeille. Markkinaympäristö on yleisesti vakaa Caverionin kannalta tärkeillä markkinoilla, mutta taloudellisen ympäristön lisääntyneellä epävarmuudella voi olla jatkossa vaikutusta myös Caverioniin. Caverion arvioi, että kauppaan ja politiikkaan liittyvät riskit lisääntyvät maailmanlaajuisesti, mutta niiden vaikutus Caverioniin arvioidaan rajalliseksi lyhyellä aikavälillä.

Caverionille tyypilliset operatiiviset riskit liittyvät sen Palvelut- ja Projektit-liiketoimintaan. Näitä ovat muun muassa tarjouksiin (esim. laskentaan ja hinnoitteluun), sopimusehtoihin, yhteishankkeisiin, aliurakointiin, hankintaan ja materiaalien hintoihin, osaavan henkilöstön saatavuuteen sekä projektinhallintaan liittyvät riskit. Näiden riskien hallitsemiseksi riskienarviointi ja -tarkastusprosessit ovat käytössä niin myynti- kuin toteutusvaiheessa, ja tarkoituksenmukaisia riskivaroja tehdään. Konsernin Projektit-liiketoimintayksikkö keskittyy projektien riskienhallinnan parantamiseen kokonaisuuksena, projektiportfolion ohjaamiseen sekä projektinhallinnan osaamisen parantamiseen. Kaikista näistä toimenpiteistä huolimatta on olemassa riski, että jotkut projektiriskit toteutuvat, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti Caverionin liiketoiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Projektien riskiarviointi on yhtiössä osa projektinhallinnan standardiprosessia ja on mahdollista, että riskejä saatetaan havaita tällä hetkellä käynnissä olevissa sekä uusissa projekteissa.

Selkeästi määritellyistä projektikontrolleista huolimatta on mahdollista, että jotkut riskeistä saattavat toteutua, mikä voisi johtaa projektien alaskirjauksiin, varauksiin, riitaisuuksiin tai oikeudenkäynteihin. Caverion on tehnyt suuren määrän projektien alaskirjauksia viime vuosina. Järjestelmällinen suorituskyvyn johtaminen on edelleen projektinjohtamisprosessin keskeinen osa kaikissa divisioonissa. Vuonna 2019 Caverion huomioi oikaistun käyttökäteen laskennassa ainoastaan yhden merkittävän Saksan riskiprojektin, jonka loppuun saattaminen on viivästynyt noin vuoden 2020 loppuun. On mahdollista, että tässä vanhassa projektissa tai muissa projekteissa voi ilmetä yhä riskejä. Caverion arvioi, että Projektit-liiketoimintaan liittyvä riskitaso on alhaisemmalla tasolla vuoden 2019 lopussa edellisvuoteen verrattuna.

Konsernipolitiikan mukaisesti luottotappio tai luottotappiovaraukset kirjataan saamisista, kun on todennäköistä, ettei niistä saada suoritusta. Luottotappioksi kirjaamisessa noudatetaan Caverion-konsernin liiketoiminnan myyntisaamisten arvostusperiaatetta, ja kirjauksiin sisältyy arviointia ja harkintaa. Arvio perustuu aikaisemmin toteutuneisiin luottotappioihin, luotonvalvonnan kokemukseen, asiakas-kohtaisiin vakuuksiin ja selvityksiin sekä arviointiajankohdan taloudellisiin olosuhteisiin. Caverion tekee jatkuvasti projektiportfolionsa osatuloitus- ja myyntisaamisiin liittyviä riskiarvioita. Yhtiöllä on tiettyjä yksittäisiä suurehkoja saamia, joiden neuvottelemiseksi ja perimiseksi yhtiö jatkaa toimenpiteitään. Tunnistetuissa saamisissa on edelleen riskiä ja ei voida poissulkea, että myös muihin saamisiin liittyy riskiä.

Ottaen huomioon Caverionin projektiliiketoiminnan luonteen, konserniyhtiöt ovat osallisina riitaisuuksissa ja oikeusprosesseissa useissa projekteissa. Nämä riitaisuudet ja oikeusprosessit ovat tyypillisesti Caverionia kohtaan esitettyjä vaateita, jotka koskevat väitettyjä virheellisiä suorituksia ja viivästyneitä toimituksia. Joissakin tapauksissa Caverionin periessä saamiaan tämä saattaa johtaa riitaisuuksiin ja oikeusprosesseihin. On olemassa riski, että asiakas esittää näissä prosesseissa vastakanteita. Vaateiden, riitaisuuksien ja oikeusprosessien lopputulemaa on vaikea arvioida. Alaskirjauksia ja varauksia tehdään soveltuvien kirjanpitosäännösten mukaisesti.

Kesäkuussa 2018 Caverion pääsi osaltaan sovintoon Saksan liittovaltion kilpailuviraston (Bundeskartellamt) kanssa kartelliasiassa, jota viranomainen oli tutkinut vuodesta 2014. Tutkimus koskee useita kiinteistötekniisten palvelujen tarjoajia Saksassa. Caverion Deutschland GmbH:n (ja sen edeltäjien) todettiin osallistuneen kilpailua rajoittaviin toimiin vuosien 2005 ja 2013 välisenä aikana. Saksan liittovaltion kilpailuviraston 3.7.2018 antaman lopullisen päätöksen mukaan kilpailuoikeudellisen sakan määrä Caverion Deutschland GmbH:lle oli 40,8 milj. euroa. On olemassa riski, että Caverion Deutschland GmbH:tä kohtaan voidaan esittää siviilioikeudellisia vaateita tähän asiaan liittyen. Tällä hetkellä kyseisen riskin suuruutta ei ole mahdollista arvioida. Caverion julkistaa kaikki olennaiset tiedot mahdollisista siviilioikeudellisista vaateista tarvittaessa soveltuvien säännösten mukaisesti.

Osana Caverionin yhteistyötä viranomaisten kanssa kartelliasiassa yhtiö havaitsi asiakasprojektin yhteydessä vuosina 2009–2011 toimintaa, joka voi täyttää lahjonnan tai muun rikoksen tunnusmerkistön. Caverion on tuonut havaintonsa heti viranomaisille tiedoksi ja tukee niitä asian tarkemmassa selvittämisessä. On mahdollista, että epäillyt rikkomukset aiheuttavat huomattavaa vahinkoa Caverionille sakkoina, korvausvaatimuksina sekä asianajokuluina. Tällä hetkellä ei kuitenkaan voida arvioida mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen määrää. Caverion seuraa tilannetta ja julkistaa kaikki olennaiset tiedot tarvittaessa soveltuvien säännösten mukaisesti.

Caverion on panostanut merkittävästi compliance-asioiden edistämiseen, jotta vastaisuudessa voidaan välttää kaikki sääntörikkomukset. Osana ohjelmaa kaikkien työntekijöiden tulee suorittaa vuosittain sähköinen compliance-koulutusohjelma, ja lisäkoulutusta annetaan läpi organisaation. Kaikkien työntekijöiden on noudatettava Caverionin Eettisiä Liiketoimintaperiaatteita (Code of Conduct), joissa on nollatoleranssi-politiikka kilpailun vastaisten toimien, korruption, lahjonnan tai ylipäätään laittomuksien suhteen.

Caverionin taseeseen kirjattua liikearvoa ei poisteta, mutta sitä testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Määrä, jolla liikearvon kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän, kirjataan arvonalentumistappiona tuloslaskelmaan. Mikäli Caverionin tulos- ja kasvukehityksessä tapahtuu muutoksia alaspäin, tämä voi johtaa liikearvon arvonalentumiseen. Se voi vaikuttaa epäedullisesti Caverionin liiketoiminnan tulokseen ja omaan pääomaan.

Caverionin ulkoisissa lainoissa sovelletaan taloudellista kovenanttia, joka perustuu konsernin nettovelan ja käyttökatteen suhdeluukuun. Tämän kovenantin rikkoutuminen antaisi lainanpankeille oikeuden eräännyttää lainat heti maksettaviksi. On mahdollista, että Caverion voi tarvita muutoksia taloudelliseen kovenantiinsa tulevaisuudessa. Taloudellisen kovenantin tasoa seurataan ja arvioidaan jatkuvasti suhteessa käyttökatteen ja nettovelan toteumaan ja ennusteisiin.

Caverionin liiketoimintaan kuuluu tyypillisesti takausten antaminen asiakkaille ja muille sidosryhmille, erityisesti isoissa projekteissa, esimerkiksi ennakkomaksujen vakuudeksi, sopimusvelvoitteiden suorittamisen vakuudeksi, ja takuuajan velvoitteiden vakuudeksi. Rahoituspalvelujen välittäjät antavat tyypillisesti nämä takaukset Caverionin puolesta. Ei ole varmuutta, että yhtiöllä olisi tällaisiin takauksiin jatkuva saatavuus rahoituspalvelujen välittäjiltä kilpailukykyisin ehdoin tai lainkaan, ja mikäli takauksia ei saataisi, sillä saataisi olla haitallinen vaikutus Caverionin liiketoiminnalle ja taloudelliselle tilanteelle. Caverion pyrkii hallitsemaan tätä riskiä ylläpitämällä useita takauslimiittejä eri toimintamaissaan.

Yhtiön IT-järjestelmien toiminnallisuuteen, turvallisuuteen ja saatavuuteen liittyy riskejä. Caverion on tehnyt merkittäviä investointeja IT- ja järjestelmäkehitykseen. On olemassa riski, että odotetut toiminnallisuudet ja hyöty eivät täysin toteudu.

Rahoitusriskeistä on esitetty tarkempi selvitys vuoden 2019 tilinpäätöksen liitetiedossa 5.5 ”Rahoitusriskien hallinta”.

Valtuutukset

Omien osakkeiden hankkiminen ja/tai pantiksi ottaminen

Caverion Oyj:n 25.3.2019 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään Caverionin omien osakkeiden hankkimisesta ja/tai pantiksi ottamisesta hallituksen ehdotuksen mukaisesti. Hankittavien ja/tai pantiksi otettavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 13 500 000 osaketta, mikä vastaa noin 9,7 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Omia osakkeita voidaan hankkia hankintapäivänä julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan. Hallitus päättää miten omia osakkeita hankitaan ja/tai otetaan pantiksi. Hankinnassa voidaan käyttää muun ohessa johdannaisia. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen).

Valtuutus kumoo yhtiökokouksen 26.3.2018 antaman valtuutuksen. Valtuutus on voimassa 25.9.2020 asti. Hallitus ei ole käyttänyt valtuutusta päättää omien osakkeiden hankkimisesta kauden aikana.

Osana ehdollisen osakepalkkiojärjestelmän toteutusta yhtiö on ottanut pantiksi yhtiöltä lainaa ottaneiden avainhenkilöiden ostamat osakkeet. Tämän seurauksena Caverionilla oli panttina 711 034 Caverion Oyj:n osaketta raportointikauden päättyessä 31.12.2019.

Osakeannit

Caverion Oyj:n 25.3.2019 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään osakeanneista hallituksen ehdotuksen mukaisesti. Valtuutuksen nojalla annettavien osakkeiden lukumäärä voi olla enintään 13 500 000 osaketta, mikä vastaa noin 9,7 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Hallitus päättää kaikista osakeannin ehdoista. Valtuutus koskee sekä uusien osakkeiden antamista että omien osakkeiden luovuttamista. Osakeanti voi tapahtua osakkeenomistajien merkintätuoikeudesta poiketen (suunnattu anti). Valtuutusta voidaan käyttää muun muassa pääomarakenteen kehittämiseksi, omistuspohjan laajentamiseksi, vastikkeena yrityskaupoissa tai yhtiön hankkiessa liiketoimintaansa liittyvää omaisuutta ja kannustinjärjestelmien toteuttamiseksi.

Valtuutus kumoaa yhtiökokouksen 26.3.2018 antaman valtuutuksen päättää osakeannista. Valtuutus on voimassa 31.3.2020 saakka.

Caverion Oyj:n hallitus päätti kauden aikana kolmesta suunnatusta maksuttomasta osakeannista Caverionin osakepalkkiojärjestelmien palkkioerien maksamiseksi. Näissä suunnatuissa maksuttomissa osakeanneissa luovutettiin 23 622 yhtiön hallussa olevaa Caverion Oyj:n osaketta 28.2.2019 ehdolliseen osakepalkkio-ohjelmaan (Restricted Share Plan) 2016–2018 kuuluvalla avainhenkilölle ja vastaavasti 293 540 ja 97 929 yhtiön hallussa olevaa Caverion Oyj:n osaketta luovutettiin 14.5.2019 ja 18.12.2019 ehdolliseen osakepalkkiojärjestelmään 2018–2022 (Matching Share Plan) kuuluville avainhenkilöille. Lisätietoa osakkeiden luovuttamisesta ja kyseisistä osakepalkkiojärjestelmistä on esitetty yllä mainittuina päivinä julkaistuissa pörssitiedotteissa. Ensimmäinen suunnattu osakeanti perustui varsinaisen yhtiökokouksen 26.3.2018 hallitukselle antamaan valtuutukseen ja kaksi jälkimmäistä yhtiökokouksen 25.3.2019 hallitukselle antamaan valtuutukseen.

Tietoa Caverion Oyj:n osakkeista

Päivitetty luettelo Caverionin suurimmista osakkeenomistajista ja omistusrakenteesta 31.12.2019 on esitetty Caverionin verkkosivuilla osoitteessa www.caverion.fi/sijoittajat. Caverionin hallituksen, toimitusjohtajan ja muun ylimmän johdon yhteenlaskettu omistusosuus 31.12.2019 on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Osakkeet ja osakepääoma

Caverion Oyj:llä on yksi osakesarja, jonka jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa sekä yhtäläisin perustein määräytyvään osinkoon. Yhtiön osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Caverionin yhtiöjärjestykseen ei sisälly lunastus- eikä suostumusekettä eikä erityisiä määräyksiä yhtiöjärjestyksen muutosten toteuttamisesta.

Osakkeiden lukumäärä oli 138 920 092 ja osakepääoma oli 1 000 000 euroa 1.1.2019. Caverionin hallussa oli 3 264 451 yhtiön omaa osaketta 1.1.2019. Raportointikauden lopussa Caverionin osakkeiden lukumäärä oli 138 920 092 ja Caverionin hallussa oli 2 849 360 yhtiön omaa osaketta 31.12.2019, mikä vastasi 2,05 prosenttia koko osakemäärästä ja äänistä. Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä oli 136 070 732 joulukuun 2019 lopussa.

Caverionin hallitus hyväksyi joulukuussa 2019 uuden ohjelmajakson vuosille 2020–2022 osakepohjaisessa pitkän aikavälin kannustinjärjestelmässä. Järjestelmä on rakenteeltaan suoriteperusteinen osakepalkkio-ohjelma (Performance Share Plan, PSP), joka on suunnattu Caverionin johdolle ja avainhenkilöille. Hallitus päätti samalla uuden jakson alkamisesta yhtiön ehdollisessa osakepalkkio-ohjelmassa (Restricted Share Plan, RSP), joka toimii täydentävänä osakepalkkiojärjestelmänä erityistilanteita varten. Mahdolliset osakepalkkiot PSP 2020–2022 ja RSP 2020–2022 -ohjelmista suoritetaan keväällä 2023. PSP 2020–2022 -ohjelman piiriin voi kuulua enintään noin 90 Caverion-konsernin avainhenkilöä. Suoritusmittarit, joiden perusteella PSP 2020–2022 -ohjelman nojalla mahdollisesti suoritettava osakepalkkio maksetaan, ovat yhtiön osakkeen kokonaistuoton suhteellinen kehitys sekä osakekohtainen tulos. Jos kaikki suoritusavoitteet saavutetaan, PSP 2020–2022 -ohjelman nojalla voidaan suorittaa palkkiona enintään noin 1,6 miljoonaa Caverionin osaketta (bruttomäärä ennen soveltuviin verojen vähentämistä).

Lisätietoa kannustinjärjestelmistä on esitetty vuoden 2019 konsernitiilinpäätöksen liitetiedossa 6.2 ”Osakeperusteiset maksut”.

Caverion ei ole tehnyt päätöksiä optioista tai muista osakkeisiin liittyvistä erityisoikeuksista.

Kaupankäynti osakkeella

Caverionin osakkeen avauskurssi oli 5,05 euroa 2019 alussa. Osakkeen päätöskurssi katsauskauden viimeisenä kaupankäyntipäivänä (30.12.) oli 7,19 euroa. Osakkeen hinta nousi 43 prosenttia tammi-joulukuussa. Osakkeen ylin kurssi katsauskaudella tammi-joulukuussa oli 7,64 euroa, alin kurssi 4,85 euroa ja keskipurssi 6,18 euroa. Osakkeita vaihdettiin Nasdaq Helsingissä tammi-joulukuussa 22,9 miljoonaa kappaletta. Vaihdon arvo oli 141,9 milj. euroa (lähde: Nasdaq Helsinki). Caverionin osakkeilla käydään kauppaa myös muilla markkinapaikoilla, kuten Aquis:ssa, Cboessa, POSIT Auctionissa ja Turquoisessa.

Caverion Oyj:n markkina-arvo katsauskauden lopussa oli 978,3 milj. euroa. Markkina-arvo ei sisällä 31.12.2019 yhtiön hallussa olevia omia osakkeita (2 849 360 kpl).

Näkymät vuodelle 2020

Tulosohjeistus vuodelle 2020

Caverion-konsernin liikevaihto (2019: 2 123,2 milj. euroa) ja oikaistu EBITA (2019: 67,2 milj. euroa) kasvavat vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna.

EBITA = Liikevoitto + aineettomien omaisuuserien poistot ja arvonalentumiset

Oikaistu EBITA = EBITA ilman vertailtavuuteen vaikuttavia eriä

Vertailtavuuteen vaikuttavat erät ovat olennaisia eriä tai liiketoimia, jotka ovat merkittäviä Caverionin taloudellisen kehityksen ymmärtämiseksi vertailtaessa nykyisen kauden tulosta edellisiin kausiin. Nämä erät voivat sisältää (1) myyntivoittoja ja -tappioita ja transaktiokuluja divestoinneista ja yritysostoista; (2) alaskirjauksia, kuluja ja/tai tuottoja erikseen tunnistetuista riskiprojekteista; (3) uudelleenjärjestelykuluja ja (4) muita eriä, jotka Caverionin johdon arvion mukaan eivät liity normaaliin liiketoimintaan.

Oikaistu EBITA ja vertailtavuuteen vaikuttavat erät:

Milj. e	1-3/19 (IFRS 16)	4-6/19 (IFRS 16)	7-9/19 (IFRS 16)	10-12/19 (IFRS 16)	1-12/19 (IFRS 16)	1-12/18 (ei IFRS 16)
EBITA	9,3	-4,1	22,1	22,5	49,8	-15,4
EBITA-prosentti, %	1,8	-0,8	4,4	3,8	2,3	-0,7
Vertailtavuuteen vaikuttavat erät						
- Myyntivoitot ja -tappiot ja transaktiokulut divestoinneista ja yritysostoista	2,3	0,3	0,2	2,1	4,8	5,5
- Alaskirjaukset, kulut ja tuotot erikseen tunnistetuista riskiprojekteista*	1,6			15,5	17,1	9,3
- Uudelleenjärjestelykulut	0,5	0,5	0,7	2,9	4,6	5,3
- Muut erät**	0,1	0,1	0,1	-9,3	-9,0	42,1
Oikaistu EBITA	13,8	-3,2	23,0	33,7	67,2	46,8
Oikaistu EBITA-prosentti, %	2,7	-0,6	4,5	5,7	3,2	2,1

* Merkittävät riskiprojektit sisältävät vain yhden riskiprojektin Saksasta vuonna 2019 ja 2020. Vuonna 2018 merkittävät riskiprojektit sisälsivät kolme päättynyttä Suurta projektia Teollisuuden ratkaisuisissa.

** Sisältäen pääasiassa Saksan kilpailuoikeudellisen sakan ja siihen liittyvät juridiset ja muut kulut sekä korvauksen saksalaisen työryhmittien entisiltä omistajilta kartelliasiaan liittyen.

Caverion soveltaa liikevaihtonsa tulosohjeistuksessa seuraavaa ohjeistusterminologiaa.

Positiivinen muutos	Alaraja %	Yläaraja %
Kasvaa	0 %	

Negatiivinen muutos	Alaraja %	Yläaraja %
Laskee		0 %

Caverion soveltaa oikaistun EBITA:n tulosohjeistuksessa seuraavaa ohjeistusterminologiaa, jonka lisäksi huomioidaan +/- 2 prosenttiyksikön vaihteluväli esitettyihin rajoihin.

Positiivinen muutos	Alaraja %	Yläaraja %
Edellisen vuoden tasolla	-5 %	5 %
Kasvaa	5 %	30 %
Kasvaa merkittävästi	30 %	

Negatiivinen muutos	Alaraja %	Yläaraja %
Laskee	-30 %	-5 %
Laskee merkittävästi		-30 %

Caverionin palvelujen ja ratkaisujen markkinanäkymät

Toimialan megatrendit, kuten lisääntynyt teknologian käyttö rakennetuissa ympäristöissä, energiatehokkuutta koskevat vaatimukset, lisääntyvä digitalisoituminen ja automaatio sekä kaupungistuminen, luovat edelleen kysyntää Caverionin palveluille ja ratkaisuille tulevana vuosina. Caverionin kannattavaa kasvua ohjaavat avainteknologiat ovat kestävä kehitys ja digitalisaatio. Lisääntyvää tietoisuutta kestävästä kehityksestä tukevat sekä EU:n ajamat säännökset että kansallinen lainsäädäntö, jotka asettavat tavoitteita ja toimenpiteitä energiatehokkuuteen ja hiilineutraaliuuteen liittyen. Samalla loppukäyttäjien odotukset miellyttäviä ja turvallisia työtiloja kohtaan kasvavat, mikä tukee Caverionin palveluiden ja ratkaisujen kysyntää sekä uudisrakennuksissa että saneerauksissa.

Palvelut

Palveluiden taustalla olevan kysynnän odotetaan jatkuvan hyvänä. Rakennuksissa olevan teknologian lisääntyessä uusien palveluiden ja digitaalisten ratkaisuiden tarpeen odotetaan lisääntyvän. Asiakkaiden keskittyminen omaan ydintoimintaansa tarjoaa edelleen Caverionille mahdollisuuksia ylläpidon, kunnossapidon sekä teknisen kiinteistöhuollon ulkoistuksissa. Nähtävissä on suuntaus kohti tiiviimpää yhteistyötä liiketoimintahyötyjen saavuttamiseksi pelkkien kustannussäästöjen sijasta. Kansainväliset asiakkaat hakevat yhtenäisiä, maiden rajat ylittäviä toimintamalleja, erityisesti Pohjoismaissa. Kiinnostus kestävästä kehityksestä tukeviin palveluihin on kasvussa, esimerkkinä energianhallinta. Jäähdytysliiketoiminnassa on meneillään tekninen muutos F-kaasujen käyttämisestä kohti CO₂-pohjaisia kylmätekniisiä järjestelmiä, mikä lisää päivitysten ja modernisointien tarvetta.

Projektit

Taloudellisen ympäristön kasvaneesta epävarmuudesta huolimatta Projektien markkinoiden odotetaan pysyvän vakaina liike- ja toimistorakentamisen markkinasegmentissä muissa Caverionin toimintamaissa Ruotsia lukuun ottamatta. Ruotsissa aktiivisuustaso asuin- ja liikekiinteistöprojekteissa on hidastumassa, kun taas infrarakentamisen markkinan odotetaan olevan aktiivinen. Vakaan kysynnän odotetaan jatkuvan sekä julkisella että yksityisellä sektorilla muissa Caverionin päämaissa. Talotekniikan kokonaistoimitusten, elinkaarihankkeiden sekä erilaisten kumppanuusmallien, kuten

allianssiprojektien, asiakaskysyntä on kasvussa, pääasiassa riskienhallinnan ohjaamana. Hintakilpailun odotetaan kuitenkin pysyvän tiukkana. Alhainen korkotas ja rahoituksen saatavuus tukevat edelleen investointeja. Parempaa energiatehokkuutta ja parempia sisäilmaolosuhteita koskevat vaatimukset sekä tiukentuva ympäristölainsäädäntö nostavat talotekniikkaan investoimisen kustannuksia.

Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista 2019

Caverion luo lisäarvoa asiakkaille ja yhteiskunnalle

Inhimillinen pääoma on Caverionille tärkein pääoma. Kaikki, mitä Caverion toimittaa asiakkailleen, on sen noin 16 000 osaavan työntekijän tuottamaa. Tämän inhimillisen pääoman valjastaminen asiakaspalveluun on Caverionin arvонуonin kannalta avainasemassa.

Caverion on tunnollinen ja luotettava kumppani asiakkailleen, työntekijöilleen ja ammattiliitoille, viranomaisille ja liikekumppaneilleen. Hyviin suhteisiin perustuva **sosiaalinen pääoma** on tärkeä osa Caverionin kykyä luoda arvoa.

Ilmastonmuutosta ehkäiseviin, energiatehokkuutta lisääviin sekä kiertotaloutta edistäviin toimenpiteisiin kohdistuu yleistä kysyntää. Caverionin kyvykyys kehittää, toimittaa, huoltaa ja ylläpitää ratkaisuja tämän kysynnän täyttämiseksi ovat Caverionin tärkeintä **luontopääomaa**.

Caverionin **taloudellinen pääoma** on tasapainoinen yhdistelmä omaa pääomaa, hybridipääomaa, jota käsitellään IFRS-standardien mukaan omana pääomana, ja korollisia velkoja. Turvattu rahoitus mahdollistaa pitkän aikavälin kehityksen ja siihen liittyvät investoinnit.

Caverion suunnittelee ja toteuttaa ratkaisuja kiinteistöjen, teollisuuden ja infrastruktuurin tarpeisiin. Nämä ratkaisut ovat Caverionin **tuotetun pääoman ydin**, sillä toteutuksen jälkeen ne tarvitsevat huoltoa ja kunnossapitoa koko elinkaarensa ajan ja näin luovat toistuvia liiketoimintamahdollisuuksia Caverionille. Esimerkkejä näistä ovat Caverionin huollettavat noin 30 000 kohdetta. Caverion tarjoaa myös kiinteistöjen ympärivuorokautista etävalvontaa.

Caverion toimi 11 maassa vuoden 2019 lopussa. Caverionin verojalanjälki kattaa kaikki maat, joissa sillä on liiketoimintaa; tuloverot maksetaan sillä lainkäyttöalueella, missä arvo alun perin syntyy.

Caverionin keskeiset sidosryhmät koostuvat sen tuhansista B2B-asiakkaista, työntekijöistä, osakkeenomistajista, kumppaneista ja toimittajista sekä koko yhteiskunnasta.

Tehokkuus, turvallisuus, hyvä johtaminen ja ammatillinen kasvu luovat liiketoiminnan menestystä

Noin 16 000 palvelu- ja projektiliiketoiminnan ammattilaista yhdessätoista maassa ympäri Eurooppaa muodostavat perustan Caverionin liiketoiminnan menestykselle. Caverion on yksi toimialansa johtavista palveluyrityksistä ja projektitoiminnan huippuosaaja, jonka toiminta kattaa rakennusten, teollisuuden ja infrastruktuurin koko elinkaaren. Rakennamme myös kyvykkyttämme tullaksemme edelläkävijäksi erityisesti älykkäissä teknologioissa, jonka avulla tarjoamme asiakkaillemme erinomaista asiakaskokemusta.

Caverionin arvонуonti 2019

Liiketoiminta

Energia- ja materiaalitehokkuus
Elinkaaripalvelut
Cleantech
Älykkäät ratkaisut
Toimitusketjun hallinta
Turvallisuus

- Liikevaihto: 2 123,2 milj. e
- Käyttökate: 103,0 milj. e
- Markkina-arvo: 998,8 milj. e 31.12.2019

Pääomat ja panokset

- Caverionin vastuullinen tarjoama sekä osaaminen
- Caverionin brändi
- 16 000 työntekijää
- 4 600 huoltoautoa
- Oma pääoma 228,9 milj. e
- Korolliset velat 168,4 milj. e (IFRS 16)

Luotu arvo ja vaikutukset

Yhteiskunta ja ympäristö

- Maksetut verot 4,7 milj. e
- Maksetut nettorahoituskulut 9,6 milj. e
- Lisääntyneet energiasäästöhankeiden (EPC) energiasäästöt asiakkaille 72 000 MWh
- Vähentyneet huoltoautojen päästöt 16 200 tonnia CO₂

Kumppanit ja toimittajat

- Liiketoiminnan materiaali ja palveluostot 0,9 mrd. e

Asiakkaat

- Painopiste asiakasuskollisuuden parantamisessa (NPS)

Osakkeenomistajat

- Caverionin osinkopolitiikka ja maksettu osinko 0,05 EUR / osake

Työntekijät

- Työturvallisuuden edistäminen, LTIFR 5,3
- Henkilöstökulut 868,9 milj. e

Päätavoitteemme on varmistaa, että meillä on sopivimmat osaajat kaikissa tehtävissä toteuttamassa strategiaamme. Henkilöstötutkimuksemme Caverion Spirit toteutettiin syksyllä 2019 ja vastausprosentti oli 85 %. Henkilöstötutkimuksen mukaan työntekijämme ovat hyvin sitoutuneita ja ylpeitä työskennellessään Caverionilla.

Kasvavana, globaalina yhtiönä Caverion haluaa luoda ympäristön, joka on houkutteleva sekä yhtiön nykyisille että tuleville työntekijöille säilyttääkseen ja houkutellessaan toimialan parhaita asiantuntijoita. Caverion mittaa yhtiön kykyä sitouttaa osaavaa henkilöstöä sekä vaihtuvuuden että työsuhteen pituuden tunnusluvuilla.

Suorituskyvyn johtamisen ja kehittymisen prosessi on toteutettu läpi koko yhtiön ja sitä seurataan tarkastelemalla asetettuja tunnuslukuja sekä niihin liittyvien tavoitteiden saavuttamista. Caverion rohkaisee jatkuvaan vuorovaikutteiseen palautekeskusteluun, jotta varmistamme tavoitteiden selkeyden, työnjaon ja saavutukset vuoden aikana. Tämä on keskeistä myös sen osalta, että pystymme tarjoamaan asiakkaillemme parhaat mahdolliset ratkaisut ja palvelut.

Vuoden 2019 aikana tarjosimme esimiehille useita erilaisia johtamisvalmennuksia, mentorointi-ohjelmia sekä tiimin kehittämiseen ja palautteen antamiseen liittyviä työpajoja koko Caverionissa. Näihin osallistui yhteensä noin 3 900 työntekijää.

Tavoitteenamme on olla onnettomuuksista vapaa työpaikka. Keskitymme ennaltaehkäisevään työturvallisuuteen pyrkimällä ymmärtämään syyt onnettomuuksien taustalla. Työturvallisuus alkaa oikeista asenteista, riskien arvioinnista ja aktiivisesta turvallisuushavaintojen raportoinnista. Caverion pyrkii edistämään turvallisuusasioita entisestään – ei vain noudattamalla sovittuja menettelytapoja, vaan myös rakentamalla ennakoivaa turvallisuuskulttuuria, joka perustuu työntekijöiden kuuntelemiseen, työntekijöiltä tulleiden aloitteiden perusteella käynnistettyjen projektien toteuttamiseen ja yhdessä hyväksytyihin toimintatapoihin. Turvallisuusohjeistusten tulee mennä ylhäältä alaspäin, mutta menettelytapojen alhaalta ylöspäin. Useat divisioonat aloittavat vuoden 2020 aikana digitaalisen turvallisuustyökalun käyttöönoton turvallisuusdatan luotettavuuden sekä hyödyntämisen lisäämiseksi ja sen varmistamiseksi, että jokaiseen turvallisuushavaintoon puututaan oikeilla toimenpiteillä. Tämän seurauksena pystymme tehostamaan yhtiön oikeanlaisen turvallisuusasenteen ja – kulttuurin jalkauttamista.

Caverion aloitti 2019 koko yhtiön kattavan turvallisuus-kampanjan esimiehille, jonka tavoitteena oli lisätä näkyvyyttä ja esimerkillä johtamista

- **Näkyvä Johtajuus:** Tämä perustuu sellaisiin johtamistapoihin, joilla osoitetaan uskottavaa ja näkyvää sitoutumista turvallisuusasioihin. Tämä koostuu hyvän esimerkin näyttämisestä ja turvallisuuden priorisoinnista työn arjessa.
- **Yksilön vastuu:** Työntekijät ovat mukana edistämässä sekä omaa että työkavereidensa työturvallisuutta ja osallistuvat turvallisuusasioihin jakamalla tietoa ja omia kokemuksiaan.
- **Avoin vuoropuhelu:** Caverionin työntekijät sitoutuvat tekemään asioita turvallisesti ja he ovat vastuussa myös kollegoidensa turvallisuudesta. He noudattavat sääntöjä ja säännöksiä, käyttäytyvät järkevästi riski- ja vaaratilanteissa ja oppivat virheistään.

Caverionin työntekijät kokevat henkilötutkimuksemme perusteella turvallisuuden tärkeäksi, 96 % työntekijöistä kokee turvallisuuden henkilökohtaiseksi vastuukseksi.

Tavoitteenamme on kasvattaa työterveyden ja turvallisuussertifioitujen toimintojen osuutta liiketoiminnassamme. Vuonna 2019 liikevaihdoistamme 90 % tuli OHSAS 18001 tai ISO 45001 –sertifioiduista toiminnoista (2018 luku oli 91 %).

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Caverionin eettisten liiketoimintaperiaatteiden mukaisesti yhtiössä ei sallita minkäänlaista ikään, sukupuoleen, kansallisuuteen, yhteiskunnalliseen asemaan, uskoon, ruumiilliseen tai henkiseen vammaisuuteen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, sukupuoliseen suuntautumiseen tai mihinkään muuhun tekijään liittyvää syrjintää. Caverionin eettisissä liiketoimintaperiaateissa ohjeistetaan aktiivisesti myös edistämään yhdenvertaisuutta sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa ja monimuotoisuutta. Caverion kunnioittaa kansainvälisiin sopimuksiin perustuvia ihmisoikeuksia. Caverionilla on nollatoleranssi syrjinnän, häirinnän ja kaiken laittoman toiminnan suhteen. Yhtiönlaajuisten eettisten liiketoimintaperiaatteiden jalkauttaminen tehtiin myös vuonna 2019 ja Eettisten liiketoimintaperiaatteiden koulutuksen suorittivat kaikkiaan 96 % työntekijöistä. Koulutus on osa Caverionin työntekijöiden perehdytystä ensimmäisen viikon aikana.

Caverionin yhteistyökumppaneille on laadittu erilliset toimittajan eettiset liiketoimintaperiaatteet. Periaatteet uudistettiin syyskuussa 2018 ja niiden käyttöä jatkettiin vuonna 2019 hyvin tuloksin. Toimittajien, alihankkijoiden ja muiden liikekumppanien tulee:

- Kunnioittaa kansainvälisiin sopimuksiin perustuvia ihmisoikeuksia, etenkin Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien julistukseen perustuvia ihmisoikeuksia;
- Noudattaa Kansainvälisen työjärjestön (International Labour Organisation) määrittelemiä perussopimuksia;
- Varmistaa, että heidän omat toimittajansa noudattavat vaatimuksia, jotka ovat vähintään samantasoisia kuin Caverionin eettisten liiketoimintaperiaatteiden vaatimukset.

Caverion toimii pääasiassa kehittyneillä, läpinäkyvillä markkinoilla. Mahdolliset riskit liittyvät epävarmuuteen tai epätietoisuuteen siitä, miten alihankkijat menettelevät omassa päivittäisessä toiminnassaan. Ihmisoikeusrikkomusten riskejä on pääosin kauempana Caverionin toimitusketjussa. Caverionilla on käytössä verkkopohjainen ilmoituskanava, jonka kautta työntekijät voivat luottamuksellisesti ilmoittaa havaitsemistaan rikkomuksista. Lisäksi ilmoituksia voi lähettää sähköpostitse osoitteeseen, johon tulleet viestit lukee Chief Compliance Officer.

Korruption torjunta ja lahjonta

Caverionilla on useita standardeja valvontaprosesseja, joilla pyritään estämään tunnistettujen korruption torjuntaan ja lahjontaan liittyvien riskien toteutumista. Nämä prosessit sisältyvät projektien myynti- ja toteutusvaiheeseen sekä palveluiden myynti- ja toimitusvaiheisiin. Niihin kuuluvat tarkastukset

ja valvonnat (esimerkiksi seurannan läpikäynti, asianmukaisen huolellisuuden toimenpiteet sekä hyväksynyt) tarjousten valmistelussa ja hankintatoimissa. Caverionilla on Compliance-ohjelma, johon kuuluvat selkeät välitavoitteet sen takaamiseksi, että Caverionin kaikki liiketoimet toteutetaan laillisesti, eettisesti ja sääntöjä noudattaen. Caverionilla on myös konsernitason Compliance-yksikkö, jota johtaa compliance-asioista vastaava johtaja (Chief Compliance Officer), ja siihen sisältyy compliance-verkosto. Compliance-verkoston tarkoitus on parantaa rehellisyyden ja vastuullisuuden kulttuuria sekä kehittää johtajuustaitoja jalkauttamalla Caverionin compliance-ohjelma sekä paikallisesti että toimintojen sisällä. Siinä on mm. painopisteenä parantaa tietoisuutta compliance-koulutuksella. Lisäksi Caverion on käynyt läpi konsernin toimintaperiaatteet, ohjeet sekä toimintaohjeet ja uudistanut ne järjestelmällisellä tavalla Caverionin toimintaohjeet -nimisenä ("Caverion Guidelines"). Caverionilla on konsernin Ethics ja Compliance -valiokunta, joka koostuu toimitusjohtajasta, konsernin lakiasiainjohtajasta, henkilöstö- ja turvallisuusjohtajasta sekä compliance-asioista vastaava johtajasta. Kaikille työntekijöille pakollista eettisten liiketoimintaperiaatteiden koulutusta tarjotaan joka vuosi. Koulutuksen suorittaneita oli 96 % kaikista vuonna 2019 eettisten liiketoimintaperiaatteiden koulutukseen osallistuneista. Koulutus on myös osa Caverionin uusien työntekijöiden ensimmäisen viikon perehdyttämisprosessia.

Eettisissä liiketoimintaperiaatteissa määritetään selvästi Caverionin suhtautuminen korruptioon ja lahjontaan: Caverionilla on nollatoleranssi korruption, lahjonnan, kilpailun vastaisten toimien, syrjinnän, työpaikkakiusaamisen ja ylipäätään laittomuuksien suhteen. Seuraavat periaatteet ohjaavat Caverionin suhdetta toimittajiin, alihankkijoihin ja muihin liikekumppaneihin:

- Caverion ei hyväksy minkäänlaista lahjontaa tai muita laittomia maksuja suhteissaan toimittajiin, alihankkijoihin ja muihin liikekumppaneihin.
- Caverion tekee kaiken voitavansa lahjonnan, korruption ja talousrikollisuuden rikollisuuden torjumiseksi.

Caverion tukee avointa ja oikeudenmukaista kilpailua kaikilla toimimillaan markkinoilla. Caverion noudattaa sovellettavaa kilpailulainsäädäntöä kaikissa toiminnoissaan ja välttää tilanteita, joissa saattaisi olla kilpailulainsäädännön rikkomisen riski. Yksi Caverionin seurantatapa on tutkia kaikki sen eettisen ilmiäntokanavan kautta tehdyt ilmiannot. Kanava on nettiperustainen ilmiäntoväline, joka on kaikkien Caverionin työntekijöiden käytössä. Nimettömyyteen perustuva ilmiäntokanava on ollut käytössä vuodesta 2013 lähtien, ja konsernin compliance-organisaatio tutkii kaikki ilmiannot ja väitteet. Ilmiannot voi myös toimittaa sähköpostitse. Eettisissä liiketoimintaperiaatteissa määritelty vastatoimenpiteiden menettely tukee oikeutta ja velvollisuutta ilmoittaa kaikki rikkomukset.

Toimitusjohtaja on selkeästi ilmoittanut, ettei yhtiössä suvaita mitään toimia niitä henkilöitä vastaan, jotka vilpittömässä mielessä tekevät ilmiäntojo eettisen ilmiäntokanavan kautta. Vuonna 2019 Caverion käynnisti tietoisuuskampanjan liittyen asioista suoraan puhumiseen.

Ympäristöasiat, painopisteenä ilmastoystävällinen tarjoama

Vastuullisuuteen liittyvät vaatimukset kasvavat nopeasti, ja olemme hyvässä asemassa luomassa asiakkaillemme ja koko yhteiskunnalle vastuullista, ympäristöystävällistä ja digitaalista tulevaisuutta. Caverion edistää parempaa maailmaa energiatehokkailta ja kestäville ratkaisuille. Keskitämme pitkäaikaisten hyötyjen luomiseen yhdistämällä ihmiset, teknologian ja datan. Tämän vuoksi **digitaalisuus ja kestävä kehitys** ovat avaintemamme kasvun luonnissa.

Caverion pyrkii lisäämään asiakkaiden energiasäästöjä esimerkiksi energiasäästösopimusten (EPC) avulla. Caverion lisäsi vuonna 2019 asiakkailleen toimittamiensa energiasäästöjen määrää. EPC-energasäästöjä syntyi 72 000 MW/h (2018: 66 000 MW/h). Tämä vastaa 30 000 kerrostalokolmion keskimääräistä vuosittaista kulutusta. Säästetyn energian määrä ylittää myös Caverionin oman vuosittaisen energiankulutuksen.

Caverion hillitsee ilmastonmuutosta myös tarjoamalla laajan joukon energiatehokkaita ja älykkäitä elinkaariratkaisuja teollisuudelle, infrastruktuurille ja rakennuksille. Caverionin digitaalisilla- ja etähalintapalveluilla on huomattavia positiivisia ilmastovaikutuksia, esimerkiksi lisääntyneen tehokkuuden kautta. Caverionin eri divisioonissa toteutetaan erilaisia kestäviä asennuksia, esimerkiksi sähköajoneuvojen latauspisteitä, LED-valoja sekä uusiutuvan energian asennuksia, kuten aurinkopaneeleja. Yksin Norjan divisioona asensi 11 000 sähköajoneuvojen latauspistettä.

Caverionin omassa toiminnassa suurimman ympäristöjalanjäljen aiheuttaa oman autokannan polttoaineenkulutus. Caverionilla oli vuonna 2019 4 600 huoltoajoneuvoa. Caverionin tavoitteena on hyödyntää logistisia ratkaisuja, jotka auttavat vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. Ympäristönäkökohdat otetaan esimerkiksi huomioon yhtiön autojen valinnassa. Caverionin huolto- ja työsuhdeautot ovat pääosin polttoainetehokkaita dieselaita. Vuonna 2019 dieselin osuus Caverionin autokannan polttoaineenkulutuksesta oli 94 prosenttia, ja biodieselin käyttöä vaihtoehtona edistetään. Caverion toteutti vuonna 2019 huoltoajoneuvokannan uusimiseen liittyvän tarjouskilpailun, jossa ympäristönäkökohdat olivat yksi keskeinen osa-alue. Käytössä on jo lisääntyvä määrä kaasu-, hybridi- ja täysin sähköllä toimivia työsuhdeautoja. Caverion seuraa jatkuvasti teknologista kehitystä ja suhtautuu avoimesti vaihtoehtoisten ympäristöystävällisten ajoneuvojen lisääntyvään käyttöön tulevaisuudessa. Caverion päivittää konsernitason ajoneuvopoliittikaansa sekä päästörajoja täyttääkseen uuden parannetun WLTP-kulutusmittauksen vaatimukset ajoneuvojen päästöjen mittauksessa.

Tehokas reittisuunnittelu ja taloudellinen ajotapa ovat Caverionille tärkeitä. Vuonna 2019 keskityttiin jälleen vähentämään materiaalinoutoja myymälöistä, mikä vähentää ajokilometrejä ja päästöjä. Caverionin huoltoajoneuvojen hiilidioksidipäästöt vähenivät edelleen ja CO₂ -päästöt olivat 16 200 tonnia (2018: 18 400 tonnia).

Caverionin liiketoiminta ei sisällä merkittäviä ympäristöriskejä. Caverionin oma toiminta ei vaadi paljon energiaa. Toiminnassa syntyvät jätteet ja kulutetut kemikaalit kierrätetään ja hävitetään määräysten mukaisesti. Caverion seuraa jatkuvasti lainsäädännön muutoksia EU:n alueella ja muissa toimintamaissaan. Vuonna 2019 Caverion avasi keskustelut TCFD:n ilmastoriskien taloudellista raportointia koskevien suositusten toteuttamisesta lähitulevaisuudessa.

Caverionin vastuullisuuden avainmittarit, tavoitteet ja toteutuma 2019

Olennainen teema	Avainmittari (KPI)	Toimenpiteet	2018	2019	Tavoite	Tilanne
Ympäristö	Asiakkaiden energiasäästöt EPC-asiakkuuksissa (MWh)	Caverion tarjoaa energiasäästöhankeita (EPC) asiakkaille.	66 000	72 000	Vuotuinen kasvu	Tavoitteessa
Ympäristö	Huoltoajoneuvojen CO ₂ -päästöt (tonnia CO ₂ / liikevaihto milj. EUR)	Caverionin divisioonat uudistavat edelleen autokantaansa. Logistiikan suunnittelun ja noutojen tehostaminen.	8,4	7,6	Vuotuinen lasku	Tavoitteessa
Työterveys ja -turvallisuus	LTIFR (tapaturmataajuus)	Aktiivinen tapaturmien ja läheltäpiti-ilanteiden analysointi. Työntekijöiden koulutus, erityisesti esimiehiin keskittyen.	5,2	5,3	< 5	Edistyy
Työterveys ja -turvallisuus	Sairauspoissaoloprosentti (%)	Aktiivinen seuranta ja ennakoivat toimenpiteet yhdessä työterveyspalveluiden kanssa. Huomiota esimiestyöhön.	4,5	4,4	< 5	Tavoitteessa
Henkilöstö	Vapaaehtoinen vaihtuvuus (%)	Työntekijöiden kuuntelu, huomiota esimiestyöhön, tulohajaukseen ja viestintään.	11	11	Laskeva trendi	Edistyy
Määräystenmukaisuus	Eettisten liiketoimintaperiaatteiden kattavuus (%)	Vuotuinen eettisten liiketoimintaperiaatteiden (CoC) jalkauttaminen ja uusiminen. Koulutuksia ja verkkokoulutuksia läpi organisaation.	93*	96	Nouseva trendi	Tavoitteessa
Määräystenmukaisuus	Toimittajien eettisten liiketoimintaperiaatteiden kattavuus (%)	Päivitetyn toimittajien eettisten liiketoimintaperiaatteiden (SCoC) jalkauttaminen jatkui. Pakollisena osana uusissa ja päivitettyissä sopimuksissa.	48	55	Nouseva trendi	Tavoitteessa

* 2017 vuoden luku

Tunnusluvut

Tuloslaskelma, 1.1.–31.12.	2019	2018	2017	2016	2015
Liikevaihto, milj. e	2 123,2	2 204,1	2 275,8	2 364,1	2 443,0
Käyttökate, milj. e ¹⁾	103,0	-8,8	3,8	-11,4	91,5
Käyttökateprosentti, % ¹⁾	4,8	-0,4	0,2	-0,5	3,7
Oikaistu käyttökate, milj. e ¹⁾	120,4	53,4	25,8	-	-
Oikaistu käyttökate, % ¹⁾	5,7	2,4	1,1	-	-
EBITA, milj. e ¹⁾	49,8	-15,4	-	-	-
EBITA, % ¹⁾	2,3	-0,7	-	-	-
Oikaistu EBITA, milj. e ¹⁾	67,2	46,8	-	-	-
Oikaistu EBITA, % ¹⁾	3,2	2,1	-	-	-
Liikevoitto, milj. e	35,3	-35,9	-26,6	-40,8	65,0
Liikevoittoprosentti, %	1,7	-1,6	-1,2	-1,7	2,7
Tulos ennen veroja, milj. e	27,0	-43,9	-32,3	-43,5	61,3
% liikevaihdosta	1,3	-2,0	-1,4	-1,8	2,5
Katsauskauden tulos, milj. e	22,6	-48,1	-27,0	-31,7	46,6
% liikevaihdosta	1,1	-2,2	-1,2	-1,3	1,9

Tase, milj. e	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Taseen loppusumma	1 281,4	1 024,5	1 093,2	1 163,3	1 157,7 ²⁾
Käyttöpääoma	-100,9	-54,6	-30,8	-32,3	-15,4 ²⁾
Korollinen nettovelka	168,4	6,9	64,0	145,5	29,8

Tunnuslukuja ja muita tietoja	2019	2018	2017	2016	2015
Omavaraisuusaste, %	21,5	30,2	25,8	16,9	26,4 ²⁾
Velkaantumisaste, %	73,6	2,7	27,2	88,8	11,7 ²⁾
Oman pääoman tuotto, %	9,4	-19,7	-13,5	-20,0	19,0 ²⁾
Operatiivinen kassavirta ennen rahoituseriä ja veroja, milj. e	143,7	21,6	-8,7	-22,4	85,8
Tilaukanta, milj. e	1 670,5	1 494,3	1 491,0	1 408,1	1 461,4
Henkilöstö keskimäärin	14 763	15 672	16 607	17 381	17 324
Henkilöstö kauden lopussa	16 273	14 950	16 216	16 913	17 399

Osakekohtaisia tunnuslukuja, 1.1.–31.12.	2019	2018	2017	2016	2015
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, e	0,14	-0,40	-0,24	-0,25	0,37
Osakekohtainen tulos, laimennettu, e	0,14	-0,40	-0,24	-0,25	0,37
Osakekohtainen oma pääoma, e	1,7	1,9	1,9	1,3	2,0
Osakekohtainen osinko, e	0,08 ³⁾	0,05	-	-	0,28
Osinko/tulos, %	55,8	-	-	-	75,2
Efektiivinen osinkotuotto, %	1,1	1,0	-	-	3,1
Hinta/voitto -suhde (P/E-luku)	50,2	-12,9	-24,7	-31,2	24,2
Osakkeen kurssikehitys					
Kurssi 31.12., EUR	7,19	5,09	5,89	7,92	9,03
Alin kurssi, EUR	4,85	4,74	5,76	5,50	6,67
Ylin kurssi, EUR	7,64	7,54	8,28	9,38	9,69
Keskikurssi, EUR	6,18	6,37	7,19	6,86	8,69
Osakkeen markkina-arvo 31.12., milj. e	978,3	690,5	736,7	990,7	1 129,5
Osakkeen vaihdon kehitys					
Osakkeiden vaihto, 1 000 kpl	22 944	41 403	51 196	63 831	36 439
Osakkeiden vaihto, %	16,9	31,6	40,9	51,0	29,1
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä kauden lopussa, 1 000 kpl	136 071	135 656	125 084	125 084	125 084
Osakkeiden painotettu keskiarvo tilikauden aikana, 1 000 kpl	135 866	131 087	125 084	125 084	125 085
Osakkeiden painotettu keskiarvo tilikaudella laimennusvaikutuksella korjattuna, 1 000 kpl	135 866	131 087	125 084	125 084	125 085

¹⁾ Vaihtoehtoinen tunnusluku. Caverion esittää vaihtoehtoisia tunnuslukuja parantaakseen liiketoiminnan ja taloudellisen tuloksen analysointia sekä vertailukelpoisuutta eri kausien välillä. Vaihtoehtoiset tunnusluvut eivät ole IFRS-raportoinnissa käytettäviä tunnuslukuja eikä niitä tulisi pitää korvaavina mittareina verrattuna IFRS-tilinpäätösnormistossa määriteltyihin tunnuslukuihin. Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty seuraavalla sivulla.

²⁾ Tunnuslukuja on korjattu vastaamaan 2016 tilinpäätöksessä tehtyjä oikaisuja aikaisempiin tilikausiin.

³⁾ Hallituksen esitys varsinaiselle yhtiökokoukselle

Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate =	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	Osakekohtainen oma pääoma =	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä 31.12.}}$
Oikaistu käyttökate =	Käyttökate ilman vertailtavuuteen vaikuttavia eriä ¹⁾	Osinko/osake =	$\frac{\text{Tilikauden osinko/osake}}{\text{Tilikaudella ja sen jälkeen tapahtuneiden osakeantien oikaisukertoimet}}$
EBITA (tulos ennen rahoituseriä, veroja ja aineettomien omaisuuserien poistoja) =	Liikevoitto + aineettomien omaisuuserien poistot ja arvonalentumiset	Osinko/tulos (%) =	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko} \times 100}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Oikaistu EBITA =	EBITA ilman vertailtavuuteen vaikuttavia eriä ¹⁾	Efektiiivinen osinkotuotto (%) =	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko} \times 100}{\text{Pörssikurssi 31.12.}}$
Käyttöpääoma =	Vaihto-omaisuus + myynti- ja osatuloutus- ja muut lyhytaikaiset saamiset - osto- ja osatuloutusvelat - muut lyhytaikaiset velat - saadut ennakat - lyhytaikaiset varaukset	Hinta/voitto –suhde (P/E-luku) =	$\frac{\text{Pörssikurssi 31.12.}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Korollinen nettovelka =	Korolliset velat – rahavarat	Keskikurssi =	$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Vaihdettujen osakkeiden keskimääräinen lukumäärä tilikaudella}}$
Omavaraisuusaste (%) =	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{määräysvallattomien omistajien osuus} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakat}}$	Osakekannan markkina-arvo =	(Osakkeiden lukumäärä- omat osakkeet) x tilinpäätöspäivän pörssikurssi
Velkaantumisaste (%) =	$\frac{\text{Korolliset velat} - \text{rahavarat} \times 100}{\text{Oma pääoma} + \text{määräysvallattomien omistajien osuus}}$	Osakevaihto =	Tilikauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä
Oman pääoman tuotto (%) =	$\frac{\text{Tilikauden tulos} \times 100}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin tilikauden aikana)}}$	Vaihtuvuus (%) =	$\frac{\text{Pörssivaihto (kpl)} \times 100}{\text{Liikkeellä oleva keskimääräinen osakemäärä}}$
Henkilöstö keskimäärin=	Edellisen tilikauden lopussa ja tilikauden kalenterikuukausien lopussa palveluksessa olleen henkilökunnan lukumäärän keskiarvo		
Osakekohtainen tulos, laimentamaton =	Tilikauden tulos (emoyhtiön omistajille laskettu osuus) - oman pääoman ehtoisen lainan kirjaamattomat korot ja kulut verojen jälkeen Kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo		
Osakekohtainen tulos, laimennettu =	Tilikauden tulos (emoyhtiön omistajille laskettu osuus) – oman pääoman ehtoisen lainan kirjaamattomat korot ja kulut verojen jälkeen Kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo laimennusvaikutuksella oikaistuna		

¹⁾ Vertailtavuuteen vaikuttavat erät vuonna 2019 ovat olennaisia eriä tai liiketoimia, jotka ovat merkittäviä Caverionin taloudellisen kehityksen ymmärtämiseksi vertailtaessa nykyistä kautta edellisiin kausiin. Nämä erät voivat sisältää (1) myyntivoittoja ja -tappioita ja transaktiokuluja divestoinneista ja yritysostoista; (2) alaskirjauksia, kuluja ja/tai tuottoja erikseen tunnistetuista riskiprojekteista; (3) uudelleenjärjestelykuluja ja (4) muita eriä, jotka Caverionin johdon arvion mukaan eivät liity normaaliin liiketoimintaan. Vuonna 2018 merkittävät riskiprojektit sisälsivät kolme päättynyttä Suurta projektia Teollisuuden ratkaisussa, joiden vaikutukset raportoitiin kategoriassa (2). Saksan kilpailuoikeudellinen sakko ja siihen liittyvät juridiset ja muut kulut raportoitiin kategoriassa (4). Vuonna 2019 merkittävät riskiprojektit sisälsivät vain yhden kategoriassa (2) raportoitavan riskiprojektin Saksasta.

Osakkeenomistajat

Caverionin rekisteröityjen osakkeenomistajien määrä oli joulukuun 2019 lopussa 25 390 (2018: 26 583). Hallintarekisteröityjen ja muiden kuin suomalaisten sijoittajien omistuksessa oli joulukuun 2019 lopussa 33,1 prosenttia osakkeista (2018: 33,2 %).

Päivitetty luettelo Caverionin suurimmista osakkeenomistajista, julkisten sisäpiiriläisten omistuksista ja yhtiön omistusrakenteesta sektoreittain 31.12.2019 on julkaistu osoitteessa www.caverion.fi/ sijoittajat.

Caverion Oyj ei ole arvopaperimarkkinain 2. luvun 4. pykälän tarkoittamalla tavalla minkään osakkeenomistajan, jäsenen tai muun henkilön määräysvallassa. Caverion ei ole osallisena sopimuksissa, jotka eriyttäisivät arvopapereiden omistuksen ja niihin liittyvät taloudelliset oikeudet. Yhtiön hallituksen tiedossa ei ole osakassopimuksia tai vastaavia Caverionin osakkeenomistajiin vaikuttavia järjestelyjä, joilla saattaisi olla merkittävä vaikutus osakkeen hintaan.

Caverion Oyj:n keskeisissä rahoitussopimuksissa on omistussuhteen muutosta koskeva ehto, jota sovelletaan, jos jokin yksittäinen yhteisö tai sen määräysvallassa oleva taho hankkii yli 50 prosenttia yhtiön osakkeista.

Omistajarakenne sektoreittain 31.12.2019

Sektori	Osakkeen- omistajat	% omistajista	Osakkeita, kpl	% kaikista osakkeista
Hallintarekisteröidyt ja ei-suomalaiset	125	0,5	45 944 158	33,1
Kotitaloudet	23 840	93,9	22 882 364	16,5
Julkisyhteisöt	15	0,1	18 939 411	13,6
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	66	0,3	14 765 326	10,6
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	281	1,1	4 586 218	3,3
Yritykset ja asuntoyhteisöt	1 063	4,2	31 802 615	22,9
Yhteensä	25 390	100,0	138 920 092	100,0

Suurimmat omistajat 31.12.2019

Omistaja	Osakkeita, kpl	% kaikista osakkeista
1. Antti Herlinin suorat ja määräysvallassa olevien yhtiöiden osakeomistukset	20 503 753	14,8
2. Fennogens Investments SA	14 169 850	10,2
3. Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	11 138 407	8,0
4. Mandatum-yhtiöt	5 567 201	4,0
5. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4 057 142	2,9
6. Caverion Oyj	2 849 360	2,1
7. Säästöpankki-rahastot	2 758 375	2,0
8. Nordea-rahastot	2 271 447	1,6
9. Valtion eläkerahasto	1 850 000	1,3
10. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	1 652 222	1,2
11. Fondita-rahastot	1 640 000	1,2
12. Evli-rahastot	1 610 000	1,2
13. Aktia-rahastot	1 558 099	1,1
14. Brotherus Ilkka	1 048 265	0,8
15. Ari Lehtorannan suorat ja määräysvallassa olevien yhtiöiden osakeomistukset	906 851	0,7
16. Keskinäinen vakuutusyhtiö Kaleva	739 025	0,5
17. Sinituote Oy	672 400	0,5
18. Wihuri-rahastot	290 400	0,2
19. Mikael Koivurinta Jan	249 746	0,2
20. Brotherus Monica	244 000	0,2
20 suurinta yhteensä	75 776 543	54,5
Muut osakkeenomistajat	31 998 825	23,0
Hallintarekisteröidyt yhteensä	31 144 724	22,4
Kaikki osakkeet	138 920 092	100,0

Caverion Oyj:n julkisten sisäpiiriläisten osakeomistus 31.12.2019

Hallitus		Suora omistus	Määräysvalta-yhtiöiden omistus	Yhteensä
Aho Jussi	Hallituksen jäsen	18 573	-	18 573
Ehrnrooth Markus	Hallituksen varapuheenjohtaja	4 581	-	4 581
Hallengren Joachim	Hallituksen jäsen	9 573	11 000	20 573
Herlin Antti	Hallituksen jäsen	33 753	20 470 000	20 503 753
Hinnerskov Thomas	Hallituksen jäsen	43 573	-	43 573
Hyvönen Anna	Hallituksen jäsen	5 573	-	5 573
Paulsson Mats	Hallituksen puheenjohtaja	6 047	77 200	83 247
Yhteensä		121 673	20 558 200	20 679 873

Johtoryhmä		Suora omistus	Määräysvalta-yhtiöiden omistus	Yhteensä
Ala-Härkönen Martti	Johtaja (CFO), Talous, Strategia ja IT	142 577	-	142 577
Gaaserud Knut	Divisioonajohtaja, Norja	91 884	-	91 884
Hietto Thomas	Varatoimitusjohtaja, Johtaja, Caverion Palvelut ja myynnin kehittäminen ja markkinointi	128 421	-	128 421
Kaiser Michael	Johtaja, Caverion Projektit	132 555	-	132 555
Krause Frank	Divisioonajohtaja, Saksa	-	-	-
Lehtoranta Ari	Toimitusjohtaja	356 851	550 000	906 851
Mennander Juha	Divisioonajohtaja, Ruotsi	64 903	-	64 903
Schrey-Hyppänen Minna	Johtaja, Henkilöstö ja Turvallisuus	67 539	-	67 539
Simmet Manfred	Divisioonajohtaja, Itävalta	69 629	-	69 629
Sundbäck Kari	Johtaja, Muutoksen ja toimitusketjun hallinta	58 321	-	58 321
Sørensen Carsten	Divisioonajohtaja, Tanska	56 722	-	56 722
Tamminen Ville	Divisioonajohtaja, Suomi	85 922	-	85 922
Toikkanen Sakari	Divisioonajohtaja, Teollisuuden ratkaisut	16 382	-	16 382
Viitala Anne	Johtaja, Lakiasiat ja Hallinnointi	66 483	-	66 483
Yhteensä		1 338 189	550 000	1 888 189

Tytäryritykset

Nimi	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus %	Emoyhtiön omistusosuus %
Caverion Suomi Oy	Helsinki	100,00	100,00
Caverion GmbH	München	100,00	100,00
Caverion Industria Oy	Vantaa	100,00	100,00
Caverion Sverige AB	Solna	100,00	100,00
Caverion Norge AS	Oslo	100,00	100,00
Caverion Danmark A/S	Fredericia	100,00	100,00
Caverion Österreich GmbH	Wien	100,00	100,00
Caverion Emerging Markets Oy	Helsinki	100,00	100,00
Caverion Internal Services AB	Solna	100,00	100,00
Caverion Eesti AS	Tallinna	100,00	
Caverion Latvija SIA	Riika	100,00	
UAB Caverion Lietuva	Viina	100,00	
Caverion Huber Invest Oy	Helsinki	100,00	
Caverion Deutschland GmbH	München	100,00	
Duateg GmbH	München	100,00	
OOO Duateg RUS	Moskova	100,00	
MISAB Sprinkler & VVS AB	Solna	100,00	
ZAO Caverion St. Petersburg	Pietari	100,00	
OOO Caverion Elmek	Moskova	100,00	
Teollisuus Invest Oy	Helsinki	100,00	
OOO Peter Industry Service	Pietari	100,00	
Pelsu Pelastussuunnitelma Oy	Helsinki	100,00	
Huurre Finland Oy	Vantaa	100,00	
Huurre Sweden Ab	Västerås	100,00	
Maintpartner Group Oy	Espoo	100,00	
Maintpartner Oy	Espoo	100,00	
Maintpartner Expert Services Oy	Espoo	100,00	
Maintpartner ASI Sp. Z o.o.	Zabrze	100,00	
Maintpartner RO Sp. Z o.o.	Gdynia	100,00	
Maintpartner OÜ	Tallinna	100,00	
Oy Botnia Mill Service Ab ¹⁾	Kemi	49,83	
Kiinteistö Oy Leppävirran Teollisuustalotie 1	Leppävirta	60,00	

¹⁾ Oy Botnia Mill Service Ab yhdistellään tytäryhtiönä Caverion-konsernin osakassopimuksen mukaisen määräysvallan perusteella. Caverionilla ei ole tytäryrityksiä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus konsernin näkemyksen mukaan.

Konsernin tuloslaskelma

Milj. e	Liite	1.1.–31.12.2019	%	1.1.–31.12.2018 (ei IFRS 16)	%
Liikevaihto	2.1	2 123,2		2 204,1	
Liiketoiminnan muut tuotot	2.2	14,0		4,1	
Aineet ja tarvikkeet		-524,2		-570,6	
Ulkopuoliset palvelut		-411,3		-425,0	
Henkilöstökulut	2.2	-868,9		-892,9	
Liiketoiminnan muut kulut	2.2	-229,8		-328,4	
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	5.7	0,0		0,0	
Poistot ja arvonalentumiset	2.3	-67,6		-27,1	
Liikevoitto		35,3	1,7	-35,9	-1,6
Rahoitustuotot		0,9		0,7	
Kurssierot		1,9		-4,3	
Rahoituskulut		-11,1		-4,3	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	2.4	-8,4		-7,9	
Tulos ennen veroja		27,0	1,3	-43,9	-2,0
Tuloverot	2.5	-4,4		-4,3	
Tilikauden tulos		22,6	1,1	-48,1	-2,2
Jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille		22,6		-48,2	
Määräysvallattomille omistajille		0,0		0,0	
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:					
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, euroa	2.6	0,14		-0,40	
Osakekohtainen tulos, laimennettu, euroa		0,14		-0,40	

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. e	Liite	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018 (ei IFRS 16)
Tilikauden tulos		22,6	-48,1
Muut konsernin kirjatut tuotot ja kulut			
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi:			
Etuuspohjaisten eläkkeiden arvomuutos		-5,7	0,4
- Laskennallinen vero		1,6	0,0
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi:			
Rahavirran suojaukset	5.5	0,1	0,1
Muiden sijoitusten käyvän arvon muutos	5.4	0,0	0,0
- Laskennallinen vero			-0,2
Muuntoerot		0,7	2,6
Muut konsernin kirjatut tuotot ja kulut, yhteensä		-3,3	2,9
Konsernin laaja tulos		19,3	-45,2
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		19,3	-45,2
Määräysvallattomille omistajille		0,0	0,0

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Konsernitase

Milj. e	Liite	31.12.2019	31.12.2018 (ei IFRS 16)
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset hyödykkeet	4.3	19,3	15,9
Käyttöoikeusomaisuuserä	5.9	135,0	
Liikearvo	4.2	366,5	334,4
Muut aineettomat hyödykkeet	4.3	56,0	34,6
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	5.7	1,7	0,1
Sijoitukset	5.4	1,3	1,2
Saamiset	3.2	7,3	6,4
Laskennalliset verosaamiset	3.5	19,3	9,9
Pitkäaikaiset varat yhteensä		606,4	402,6
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	3.1	18,8	16,9
Myyntisaamiset	3.2	329,6	311,6
Osatuloutussaamiset	3.2	197,6	207,4
Muut saamiset	3.2	33,7	31,7
Verosaamiset		1,7	3,2
Rahavarat		93,6	51,2
Lyhytaikaiset varat yhteensä		675,0	621,9
VARAT YHTEENSÄ		1 281,4	1 024,5

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Milj. e	Liite	31.12.2019	31.12.2018 (ei IFRS 16)
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
	5.2		
Osakepääoma		1,0	1,0
Omat osakkeet		-3,1	-3,2
Muuntoerot		-4,8	-5,5
Arvonmuutosrahasto		-0,1	-0,2
Hybridipääoma		66,1	100,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		66,0	66,0
Kertyneet voittovarot		103,4	95,5
		228,5	253,6
Määräysvallattomien omistajien osuus		0,4	0,4
Oma pääoma yhteensä		228,9	254,0
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	3.5	32,6	33,1
Eläkevelvoitteet	5.8	49,1	43,9
Varaukset	3.4	9,4	6,9
Vuokrasopimusvelat	5.9	93,3	
Muut korolliset velat	5.4	125,0	30,9
Muut velat	3.3	2,1	0,2
Pitkäaikaiset velat yhteensä		311,5	115,0
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat	3.3	173,7	184,1
Saadut ennakot	3.3	216,2	182,6
Muut velat	3.3	258,7	231,8
Verovelat		15,6	5,3
Varaukset	3.4	33,1	24,6
Vuokrasopimusvelat	5.9	43,6	
Muut korolliset velat	5.4		27,2
Lyhytaikaiset velat yhteensä		741,0	655,5
Velat yhteensä		1 052,5	770,5
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		1 281,4	1 024,5

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. e	Liite	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018 (ei IFRS 16)
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tilikauden tulos		22,6	-48,1
Oikaisut:			
Poistot ja arvonalentumiset		67,6	27,1
Muut liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa		14,7	5,3
Rahoitustuotot ja -kulut		8,4	7,9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot		0,9	2,9
Verot		4,4	4,3
Oikaisut yhteensä		95,9	47,5
Käyttöpääoman muutokset:			
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos		13,0	59,4
Vaihto-omaisuuden muutos		1,8	0,0
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos		10,4	-37,1
Käyttöpääoman muutos		25,2	22,3
Operatiivinen rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja			
		143,7	21,6
Maksetut korot		-9,7	-4,5
Muut rahoituserät, netto		-0,6	2,3
Saadut korot		0,8	0,6
Saadut osingot		0,0	0,1
Maksetut verot		-4,7	-1,2
Liiketoiminnan nettorahavirta		129,4	18,9
Investointien rahavirrat			
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	4.1	-48,6	-4,6
Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	4.1	1,5	-1,8
Sijoitukset yhteisyrityksiin	5.7	-1,6	
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	4.3	-7,9	-5,1
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	4.3	-8,8	-6,9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynti		0,2	0,9
Sijoitusten myynti		0,3	
Investointien nettorahavirta		-65,0	-17,5

Milj. e	Liite	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018 (ei IFRS 16)
Rahoituksen rahavirrat			
Lainasaamisten muutokset		-0,3	-3,1
Lainojen nostot		125,0	
Lainojen takaisinmaksut	5.3	-56,7	-28,7
Vuokrasopimusvelkojen maksut	5.9	-45,5	-2,2
Lyhytaikaisten lainojen nettomuutos	5.3	0,0	-5,0
Osakeanti			60,0
Osakeantikulut			-0,8
Osakkeiden merkinnästä saadut maksut			6,7
Hybridipääoman takaisinmaksu	5.2	-33,9	
Hybridipääoman kulut ja korot		-4,7	-4,6
Maksetut osingot		-6,8	0,0
Rahoituksen nettorahavirta		-23,0	22,2
Rahavarojen muutos			
		41,5	23,6
Rahavarat tilikauden alussa		51,2	29,2
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		0,9	-1,7
Rahavarat tilikauden lopussa		93,6	51,2

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. e	Liite	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma							Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä	
		Osake- pääoma	Kertyneet voittovarot	Muunto- erot	Arvonmuutos- rahasto	Omat osakkeet	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Hybridi- pääoma			Yhteensä
Oma pääoma 31.12.2018		1,0	95,5	-5,5	-0,2	-3,2	66,0	100,0	235,6	0,4	254,0
Laadintaperiaatteiden muutos, IFRS 16			0,1						0,1		0,1
Oma pääoma 1.1.2019		1,0	95,7	-5,5	-0,2	-3,2	66,0	100,0	235,8	0,4	254,1
Kauden laaja tulos 1–12/2019											
Katsauskauden tulos			22,6						22,6	0,0	22,6
Muut laajan tuloksen erät:											
Etuuspohjaisten eläkkeiden Arvonmuutos			-5,7						-5,7		-5,7
- Laskennallinen vero			1,6						1,6		1,6
Rahavirran suojaukset	5.5				0,1				0,1		0,1
Sijoitusten käyvän arvon muutos	5.4				0,0				0,0		0,0
- Laskennallinen vero											
Muuntoerot				0,7					0,7		0,7
Kauden laaja tulos 1–12/2019 yhteensä			18,5	0,7	0,0				19,3	0,0	19,3
Osingonjako	5.2		-6,8						-6,8	0,0	-6,8
Osakepalkitseminen	6.2		0,1						0,1		0,1
Omien osakkeiden luovutus	5.2		-0,1			0,1					
Hybridipääoman takaisinmaksu	5.2							-33,9	-33,9		-33,9
Hybridipääoman korot ja kulut verojen jälkeen	5.2		-3,8						-3,8		-3,8
Tytäryhtiöiden myynti			-0,2						-0,2		-0,2
Oma pääoma 31.12.2019		1,0	103,4	-4,8	-0,1	-3,1	66,0	66,1	228,5	0,4	228,9

Milj. e	Liite	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma							Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä	
		Osake- pääoma	Kertyneet voittovarot	Muunto- erot	Arvonmuutos- rahasto	Omat osakkeet	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Hybridi- pääoma			Yhteensä
Oma pääoma 31.12.2017		1,0	146,0	-8,0	-0,5	-3,2		100,0	235,3	0,4	235,6
Laadintaperiaatteen muutos, IFRS 9			-0,8						-0,8		-0,8
Oma pääoma 1.1.2018		1,0	145,2	-8,0	-0,5	-3,2		100,0	234,4	0,4	234,8
Kauden laaja tulos 1–12/2018											
Katsauskauden tulos			-48,2						-48,2	0,0	-48,2
Muut laajan tuloksen erät:											
Etuuspohjaisten eläkkeiden Arvonmuutos			0,4						0,4		0,4
- Laskennallinen vero			0,0						0,0		0,0
Rahavirran suojaukset	5.5				0,1				0,1		0,1
Sijoitusten käyvän arvon muutos	5.4		-0,3		0,3				0,0		0,0
- Laskennallinen vero					-0,2				-0,2		-0,2
Muuntoerot				2,6					2,6		2,6
Kauden laaja tulos 1–12/2018 yhteensä			-48,1	2,6	0,3				-45,3	0,0	-45,2
Osingonjako	5.2									0,0	0,0
Osakeanti	5.2						60,0		60,0		60,0
Osakeantikulut verojen jälkeen							-0,7		-0,7		-0,7
Osakepalkitseminen	6.2		2,0						2,0		2,0
Osakkeiden merkinnät	5.2						6,7		6,7		6,7
Hybridipääoman korot verojen jälkeen	5.2		-3,7						-3,7		-3,7
Oma pääoma 31.12.2018		1,0	95,5	-5,5	-0,2	-3,2	66,0	100,0	253,6	0,4	254,0

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

1 Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Caverion on soveltanut IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardia voimaantulopäivästä 1.1.2019 alkaen.

Laadintaperiaatteet

löytyvät relevantin liitetiedon kohdalta osioista 2–6.

Yleiset tiedot

Caverion Oyj ("emoyhtiö" tai "yhtiö") tytäryhtiöineen (yhdessä, "Caverion", "Caverion-konserni" tai "konserni") on kiinteistö- ja rakennusalan sekä teollisuuden palveluja tarjoava konserni. Caverion suunnittelee, toteuttaa, huoltaa ja ylläpitää käyttäjätavallisia ja energiatehokkaita teknisiä ratkaisuja kiinteistöille ja teollisuudelle. Caverionin palveluita käytetään toimistoissa ja liikekiinteistöissä, asunnoissa, julkisissa palvelurakennuksissa, infrastruktuurissa sekä teollisuuslaitoksissa.

Caverion Oyj:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Torpantie 2, 01650 Vantaa. Yhtiön osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:n pörssilistalla 1.7.2013 lähtien. Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.caverion.fi tai emoyhtiön pääkonttorista, osoitteesta Torpantie 2, 01650 Vantaa.

YIT Oyj:n osittaisjakautuminen, jossa kiinteistöt tekniset palvelut -liiketoiminta eriytettiin YIT Oyj:stä ("jakautuminen"), tuli voimaan 30.6.2013. Voimaantulopäivänä kaikki kiinteistöt tekniset palvelut -liiketoimintaan liittyvät varat ja velat siirrettiin Caverion Oyj:lle, joka syntyi osittaisjakautumisen yhteydessä.

Caverion Oyj:n hallitus on kokouksessaan 7.2.2020 hyväksynyt konsernitilinpäätöksen julkaistavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös tai muuttaa sitä tilinpäätöksen julkistamisen jälkeen pidettävässä varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen jäljempänä esitettyä laatimisperustaa ja laatimisperiaatteita.

Caverion Oyj:n konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti noudattaen 31. joulukuuta 2019 voimassa olevia standardeja ja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös esitetään miljoonina euroina, ellei erikseen muuta mainita, ja yksittäiset luvut ja loppusummat pyöristetään miljooniksi, mistä johtuen yhteenlaskuissa saattaa esiintyä pyöristyseroja.

Konsernitilinpäätös tilikaudelta 2019 on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta sijoituksia, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, käypään arvoon arvostettavia johdannaissopimuksia sekä Caverion Oyj:n osakkeen käypään arvoon perustuvia osakepohjaisen kannustinjärjestelmän kulukirjauksia.

IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen laatiminen edellyttää tiettyjen keskeisten kirjanpidollisten arvioiden käyttöä. Lisäksi se edellyttää johdolta harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa. Jäljempänä kohdassa "Keskeiset kirjanpidolliset arviot ja harkintaan perustuvat ratkaisut" kuvataan merkittävää harkintaa vaativat tai monimutkaiset alueet sekä alueet, joilla on tehty konsernitilinpäätöksen kannalta merkittäviä oletuksia ja arvioita.

Konsernitilinpäätöksen laatiminen

Tytäryhtiöt

Tytäryrityksiä ovat kaikki sellaiset yritykset, joissa konsernilla on oikeus määrätä talouden ja toiminnan periaatteista. Yleensä tämä perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa yli puolet äänivallasta. Arvioitaessa, onko konsernilla toisessa yrityksessä määräysvalta, otetaan huomioon sellaisen potentiaalisen äänivallan olemassaolo ja vaikutus, joka on tarkasteluhetkellä toteutettavissa käyttämällä oikeus tai suorittamalla vaihto. Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen kokonaisuudessaan siitä päivästä lukien, jona konserni saa niihin määräysvallan. Yhdistely lopetetaan, kun määräysvalta lakkaa.

Liiketoimintojen yhdistäminen käsitellään hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiön hankinnasta maksettava kokonaisvastike määritetään luovutettavien varojen, vastattavaksi otettavien velkojen ja mahdollisten konsernin liikkeeseen laskemien oman pääoman ehtoisten instrumenttien käypänä arvona. Kokonaisvastike sisältää ehdollisesta vastikejärjestelystä johtuvan omaisuuserän tai velan käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluiksi toteutuessaan. Yksilötävissä olevat hankitut varat, ja vastattavaksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Määräysvallattomien omistajien osuus kirjataan hankintakohtaisesti käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta nettovarallisuudesta.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

Luopuminen tytäryrityksistä

Kun määräysvalta lakkaa, mahdollinen jäljelle jäävä osuus arvostetaan määräysvallan menettämisaikakohdan käypään arvoon ja kirjanpito-arvon muutos kirjataan tuloslaskelmaan. Lisäksi mahdollisia aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään realisoituneina ja ne siirretään tulovaiikutteisiksi. Jos omistusosuus vähenee niin, että määräysvalta kuitenkin edelleen säilyy, vain tämä suhteellinen osuus aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjatusta määrästä siirretään omaan pääomaan sisältyvään määräysvallattomien omistajien osuuteen.

Liiketoimet määräysvallattomien omistajien kanssa

Määräysvallattomien omistajien kanssa toteutuneita liiketoimia, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääoma koskevinä liiketoimina. Maksetun vastikkeen ja tytäryhtiön nettovarallisuudesta hankitun osuuden kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan omaan pääomaan. Myös voitot tai tappiot osakkeiden myynnistä määräysvallattomille omistajille kirjataan omaan pääomaan.

Keskeiset kirjanpidolliset arviot ja harkintaan perustuvat ratkaisut

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arvioita ja oletuksia tarkastellaan jatkuvasti, ja ne perustuvat aiempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin kuten odotuksiin tulevista tapahtumista, joiden voidaan kyseisissä olosuhteissa kohtuudella uskoa toteutuvan. Arvioihin ja oletuksiin perustuvien kirjanpidollisten arvioiden lopputulemat voivat lähtökohtaisesti poiketa arvioiduista. Merkittäviä kirjanpidollisia arvioita ja harkintaa sisältyy alla mainittuihin tilinpäätöseriin. Arvioita ja harkintaa on kommentoitu yksityiskohtaisemmin kunkin erän yhteydessä.

- o Liikearvo
- o Myyntituotot asiakassopimuksista
- o Tuloverot
- o Varaukset
- o Eläkevelvoitteet
- o Myyntisaamiset

Ulkomaan rahan määräisten erien muuntaminen

Kunkin konserniyrityksen tilinpäätöksiin sisällytetyt luvut määritetään siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta (toimintavaluutta). Tämä konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin esittämisenvaluutta.

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi käyttäen kauden keskiparaseja. Taseet muunnetaan euroiksi tilikauden päättämispäivän kurssia käyttäen. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa muuntoeron, joka kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaisen yksikön hankinnasta syntyneitä liikearvoja sekä varojen ja velkojen oikaisuja käypiin arvoihin käsitellään ulkomaisen yksikön varoina ja velkoina, ja ne muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Tästä syntyvät muuntoerot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia tai, jos erät on arvostettu uudelleen, arvostuspäivän kurssia. Valuuttakurssivoitot ja -tappiot, jotka syntyvät liiketapahtumiin liittyvistä maksuista ja ulkomaan rahan määräisten varojen ja velkojen muuttamisesta tilinpäätöspäivän kurssiin, merkitään tuloslaskelmaan. Lainoihin ja rahavaroihin liittyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot esitetään tuloslaskelmassa omana eränään rahoitustuotoissa ja -kuluissa. Kaikki muut valuuttakurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolella. Ei-monetaariset erät arvostetaan pääasiassa tapahtumapäivän kurssiin.

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa käytetään Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä määrittelemiä valuuttakursseja. Käytetyt valuuttakurssit ovat:

	Tuloslaskelma 1–12/2019	Tuloslaskelma 1–12/2018	Tase 31.12.2019	Tase 31.12.2018
1 EUR = CZK	25,6693	25,6455	25,4080	25,7240
DKK	7,4661	7,4532	7,4715	7,4673
NOK	9,8505	9,6002	9,8638	9,9483
PLN	4,2974	4,2612	4,2568	4,3014
RUB	72,4484	74,0687	69,9563	79,7153
SEK	10,5871	10,2584	10,4468	10,2548

Toimintasegmentit

Caverion-konsernin kannattavuus on esitetty yhtenä kokonaisuutena 1.1.2014 alkaen. Caverionin ylin operatiivinen päätöksentekijä on hallitus. Caverionin johtamisrakenteen, toiminnan luonteen ja liiketoiminta-alueiden vuoksi raportoitava toimintasegmentti on koko konserni.

Uudet standardit ja standardien muutokset

IFRS 16 'Vuokrasopimukset'

Caverion on soveltanut IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardia voimaantulopäivästä 1.1.2019 alkaen. Konserni otti standardin käyttöön yksinkertaistetulla takautuvalla menetelmällä, jolloin vertailutietoja ei ole oikaistu.

Uuden standardin mukaan lähes kaikki vuokrasopimukset kirjataan vuokralleottajan taseeseen. Aiemman IAS 17 mukaisen ohjeistuksen mukaan vuokralleottajan piti tehdä ero rahoitusleasingsopimuksen (taseessa) ja operatiivisen vuokrasopimuksen – IAS 17:ssä ”muu vuokrasopimus” – (taseen ulkopuolella) välillä, kun taas uuden mallin mukaan tätä jakoa ei tehdä, vaan vuokralleottaja kirjaa taseeseen käyttöoikeusomaisuuserän ja vastaavan vuokrasopimusvelan. Ainoana valinnaisena Caverionin hyödyntämänä poikkeuksena ovat tiettyjä lyhytaikaisia ja arvoltaan vähäisiä kohteita koskevat sopimukset, joihin liittyvät vuokrakulut kirjataan tuloslaskelmaan. Caverionilla ei ole merkittäviä sopimuksia vuokralleantajana.

Standardi on vaikuttanut olennaisesti konsernin taseeseen ja taseeseen liittyviin tunnuslukuihin, kuten omavaraisuus- ja velkaantumistaseseen. IFRS 16 -standardin käyttöönotosta johtuen konsernin käyttöoikeusomaisuuserät ja konsernin korolliset velat kasvoivat noin 142 milj. euroa. Standardi vaikutti myös konsernin tuloslaskelmaan. Vaikutuksen kohteena ovat vuokrakulut jaetaan käyttöoikeusomaisuuserän poistoihin ja vuokrasopimusvelasta kertyneisiin korkoihin, mikä parantaa käyttökatetta. IFRS 16:n käyttöönotto nosti konsernin käyttökatteprosenttia 2,3 prosenttiyksikköä vuonna 2019. Vaikutus katsauskauden tulokseen oli vähäinen.

Uuden standardin käyttöönotto vaikuttaa myös konsernin rahavirtalaskelman esitystapaan. Operatiivinen rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja nousee oikaistuilla vuokramaksuilla vastaavasti kuin rahoituksen ja korkojen rahavirrat laskevat.

Olennessa laatimisperiaatteet ja tärkeimmät IFRS 16 -standardin vaikutukset:

- Caverion arvostaa käyttöoikeusomaisuuserän yhtä suureksi kuin vuokrasopimusvelka oikaistuna kyseiseen vuokrasopimukseen liittyvillä etukäteismaksuilla tai siirtyvillä vuokrilla, jotka konserni on merkinnyt taseeseen ennen soveltamisen alkamisajankohtaa. Standardin käyttöönoton kumulatiivinen vaikutus kirjataan oikaisuna oman pääoman avaavaan saldoon 1.1.2019. Standardin käyttöönoton myötä taseen varoihin kirjattu käyttöoikeusomaisuuserä oli 141,6 milj. euroa. Tästä 89,0 milj. euroa liittyy kiinteistöjen vuokrasopimuksiin, 51,2 milj. euroa autojen vuokrasopimuksiin ja 1,3 milj. euroa muihin vuokrasopimuksiin. Etukäteismaksuista kirjattiin 0,1 milj. euron oikaisu omaan pääomaan. Käyttöönoton jälkeen käyttöoikeusomaisuuserä arvostetaan kertyneillä pois-toilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon.
- Caverion on kirjannut vuokrasopimusvelan jäljellä olevien vuokramaksujen diskontattuun nykyarvoon. Diskonttokorkona on käytetty arviota yhtiön lisäluoton korosta soveltamisen alkamisajan kohtana. Painotettu keskimääräinen lisäluoton korko standardin käyttöönoton hetkellä oli 3,8 prosenttia. Vuokrasopimusvelka standardin käyttöönoton hetkellä oli 141,5 milj. euroa.
- Koska vuokrasopimuksista ei ole saatavilla sopimuksen sisäistä korkokantaa, lisäluoton koron määrittelyssä on käytetty johdon arviota. Lisäluoton korko määritetään käyttäen valuuttakoh-taisia viitekorkoja sekä jokaisen yhtiön riskiarvioon perustuvaan korkomarginaalia huomioituna vuokrasopimuksen pituudella.
- Caverion ei kirjaa taseeseen vuokrasopimusvelkaa vuokrasopimuksista, joissa kohdeomaisuuserä ei ole arvoltaan olennainen. Arvio siitä, onko vuokrauskohteena oleva hyödyke olennainen ja siten IFRS 16 -standardin mukaan kirjattava taseeseen, perustuu IFRS:n käsitteelliseen vii-tekehukseen ja IAS 1 -standardiin. Caverion kirjaa näiden sopimusten maksut vuokratuloksi lineaarisesti vuokra-ajan kuluessa, samalla tavoin kuin aikaisemmin on kirjattu IAS 17 mukaiset operatiiviset vuokrasopimukset.
- Caverion ei kirjaa lyhytaikaisia vuokrasopimuksia taseeseen. Lyhytaikaiset vuokrasopimukset ovat vuokrasopimuksia, joiden vuokra-aika on 12 kuukautta tai vähemmän ja jotka eivät sisällä optiota vuokrauskohteena olevan hyödykkeen ostamisesta. Caverion on analysoinut vuokrasopi-mukset, joissa vuokra-aika on toistaiseksi voimassa oleva, mutta joissa sekä vuokranantajalla että Caverionilla vuokraajana on oikeus irtisanoa sopimus 1–12 kuukauden irtisanomisajalla. Osassa vuokrasopimuksista IFRS 16 mukainen kohtuullisen varma vuokra-aika eroaa IAS 17

mukaisesta ei-peruutettavissa olevasta vuokra-ajasta. Standardin käyttöönoton yhteydessä arvio kohtuullisen varmasta vuokra-ajasta kasvatti käyttöoikeusomaisuuserää ja vuokrasopimusvelkaa noin 9 milj. eurolla verrattuna IAS 17 mukaisesti raportoituun taseen ulkopuoliseen vuokravastuu-seen. Jos vuokrasopimuksen irtisanominen on käytännössä realistista irtisanomisajan puitteissa, on nämä vuokrasopimukset jätetty vuokravelan ulkopuolelle.

- Käytännön helpotuksena IFRS 16 sallii, että vuokraaja saa jättää erottamatta vuokrasopimus-komponentit ja muut komponentit ja käsitellä kunkin vuokrasopimuskomponentin ja siihen liitty-vät muut komponentit yhtenä vuokrasopimuskomponenttina. Caverion käyttää tätä helpotusta koskien autojen vuokrasopimuksia, joiden vuokrasopimuksissa on mukana palvelukomponent-teja. Standardin käyttöönoton yhteydessä tämä nosti vuokrasopimusvelkaa 7 milj. euroa ver-rattuna IAS 17 mukaisesti raportoituun taseen ulkopuoliseen vuokravastuuseen. Toisaalta muut kuin vuokrasopimuskomponentti on erotettu kiinteistöjen vuokrasopimuksista ja kirjattu kuluksi.
- IFRS 16 ei muuttanut olennaisesti sitä, miten vuokranantaja kirjaa vuokrasopimukset. IFRS 16:n mukaisesti vuokranantaja jatkaa sopimusten luokittelua rahoitusleasing-sopimuksiin ja opera-tiivisiin vuokrasopimuksiin. IFRS 16 -standardin voimaantullessa edelleenvuokraajan pitää kui-tenkin luokitella edelleen vuokratut sopimukset rahoitusleasing-sopimuksiin ja operatiivisiksi vuokrasopimuksiksi vertaamalla edelleenvuokraussopimuksen kohteena olevaa omaisuuserää päävuokrasopimuksen kohteena olevaan omaisuuserään. Caverion ei ole uudelleen luokitellut yhtään edelleenvuokraussopimusta rahoitusleasing-sopimuksiksi 1.1.2019 alkaen.

Täsmäytys operatiivisiin vuokravastuisiin

Milj. e

Operatiiviset vuokravastuut 31.12.2018	139,5
Vähennettynä:	
Vastuut lyhytaikaisista vuokrasopimuksista	-2,4
Vastuut arvoltaan vähäisistä vuokrasopimuksista	-1,2
Painotettu keskiarvo lisäluoton korosta 1.1.2019	3,8 %
Diskontatut operatiiviset vuokrasopimusvelat	124,9
IFRS 16 käyttöönoton seurauksena kirjatut lisäykset vuokrasopimusvelkoihin	15,8
Vastuut vuokrasopimuksista, jotka aikaisemmin luokiteltiin rahoitusleasingsopimuksiksi	0,9
Vuokrasopimusvelat 1.1.2019	141,5

Lyhennetty konsernitase, IFRS 16:n vaikutus vuoden 2019 avaavaan taseeseen

Milj. e	31.12.2018	IFRS 16 -vaikutus	1.1.2019
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset hyödykkeet	15,9	-0,9	15,0
Käyttöoikeusomaisuuserä		141,6	141,6
Liikearvo	334,4		334,4
Muut aineettomat hyödykkeet	34,6		34,6
Osuudet osakkuusyrityksissä	0,1		0,1
Muut sijoitukset	1,2		1,2
Muut saamiset	6,4		6,4
Laskennalliset verosaamiset	9,9		9,9
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	16,9		16,9
Myynti- ja osatuloutussaamiset	518,9		518,9
Muut saamiset	31,7		31,7
Versaamiset	3,2		3,2
Rahavarat	51,2		51,2
VARAT YHTEENSÄ	1 024,5	140,7	1 165,1

Muutokset IAS 19 –standardiin (Järjestelyn muuttaminen tai supistaminen tai velvoitteen täyttäminen)

IAS 19 –standardiin tehdyillä muutoksilla selvennetään etuuspohjaisen järjestelyn muuttamisen ja supistamisen ja velvoitteen täyttämisen kirjanpitokäsittelyä. IAS 19 –standardin muutoksella ei ollut vaikutusta konsernitilinpäätökseen, sillä konserni ei muuttanut, supistanut eikä täyttänyt velvoitteita raportointikauden aikana. Caverion on soveltanut säännöstä 1.1.2019 alkaen.

Milj. e	31.12.2018	IFRS 16 -vaikutus	1.1.2019
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma	254,0	0,1	254,1
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	33,1		33,1
Eläkevelvoitteet	43,9		43,9
Varaukset	6,9		6,9
Korolliset velat	30,9	-0,4	30,5
Vuokrasopimusvelat		100,0	100,0
Muut velat	0,2		0,2
Lyhytaikaiset velat			
Saadut ennakot	182,6		182,6
Ostovelat ja muut velat	415,9		415,9
Verovelat	5,3		5,3
Varaukset	24,6		24,6
Korolliset velat	27,2	-0,5	26,7
Vuokrasopimusvelat		41,5	41,5
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ	1 024,5	140,7	1 165,1

Arvio uusien standardien ja tulkintojen vaikutuksesta konsernitilinpäätökseen tulevaisuudessa

Useat uudet standardit, standardien muutokset ja tulkinnat tulevat voimaan vasta myöhemmin kuin 1.1.2019 alkavilla tilikausilla, eikä niitä ole sovellettu tätä konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Konserni ei odota näillä olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

2 Taloudellinen kehitys

Liikevaihto, milj. e	2 123,2
Käyttökate, milj. e	103,0
EBITA, milj. e	49,8

Tässä osiossa

Tämä osio sisältää seuraavat liitetiedot, jotka kuvaavat Caverionin taloudellista kehitystä vuonna 2019:

2.1 Myyntituotot asiakassopimuksista	40
2.2 Kulut	41
2.3 Poistot ja arvonalentumiset	42
2.4 Rahoitustuotot ja -kulut	42
2.5 Tuloverot	43
2.6 Osakekohtainen tulos	43

2.1 Myyntituotot asiakassopimuksista

Alla on esitetty konsernin liikevaihdon jakautuminen liiketoimintayksiköittäin ja divisioonittain. Caverionin raportoitava toimintasegmentti on konserni, joten täsmäytystä segmenttien ja myyntituottojen asiakassopimuksista välillä ei esitetä.

Myyntituottojen jakautuminen

Milj. e	2019	%	2018	%
Liiketoimintayksiköt				
Palvelut	1 274,9	60 %	1 213,0	55 %
Projektit	848,3	40 %	991,1	45 %
Myyntituotot asiakassopimuksista yhteensä	2 123,2	100 %	2 204,1	100 %
Liikevaihto divisioonittain				
Ruotsi	435,4	21 %	443,1	20 %
Suomi	384,3	18 %	336,3	15 %
Norja	359,6	17 %	377,4	17 %
Saksa	355,5	17 %	436,7	20 %
Teollisuuden ratkaisut	205,3	10 %	229,2	10 %
Itävalta	200,1	9 %	176,8	8 %
Tanska	109,5	5 %	129,2	6 %
Muut maat	73,6	3 %	75,5	3 %
Myyntituotot asiakassopimuksista yhteensä	2 123,2	100 %	2 204,1	100 %

Myyntituottojen kirjaaminen tapahtuu pääasiassa ajan kuluessa.

Sopimuksiin perustuvat omaisuuserät

Milj. e	31.12.2019	31.12.2018
Sopimuksiin perustuvat varat		
Osatuloutusvaamiset	197,6	207,4
Keskeneräiset työt	1,7	2,3
Sopimuksiin perustuvat velat		
Saadut ennakot ¹⁾	216,2	182,6
Pitkäaikaisten sopimusten jaksotukset	20,4	20,2

¹⁾ Saadut ennakot sisältävät sekä rahana saadut ennakkosuoritukset että osatuloutuksen perusteella kirjatut ennakot.

Vuoden alussa sopimuksiin perustuviin velkoihin sisältyneet summat tuloutetaan pääasiassa tilikauden aikana. Tuloutettu liikevaihto aikaisempina vuosina täytetyistä suoritevelvoitteista ei ollut merkittävää vuosina 2019 ja 2018.

Suoritevelvoitteet

Suoritevelvoitteella tarkoitetaan erotettavissa olevaa tuotetta tai palvelua, josta asiakas voi hyötyä erikseen.

Sekä projektit- että palvelut -liiketoiminnassa suoritevelvoite täytetään kun kontrolli suoritetusta työstä siirtyy asiakkaalle. Kontrolli siirtyy pääasiassa ajan kuluessa ja maksu eräänny yleensä 14–45 päivän kuluttua.

Suurimmassa osassa projektit-liiketoiminnan sopimuksia on tunnistettu vain yksi suoritevelvoite. Useat projekti-sopimukset sisältävät eri osa-alueita (esimerkiksi lämmitys, viemäröinti, ilmanvaihto, ilmastointi ja sähköistys), joita asiakas on tilannut Caverionilta. Kaikki osa-alueet olisivat erotettavissa, sillä asiakas voisi hyötyä näistä itse tai muiden resurssien avulla. Näiden ei kuitenkaan ole päätetty olevan erotettavissa sopimussytytydessä, sillä johdon näkemyksen mukaan asiakas on halunnut ostaa kaikki palvelut ja tekniset ratkaisut yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi Caverion tarjoaa projektinhallintapalveluja ja on vastuussa projektin johtamisesta, joka integroi eri hyödykkeet ja palvelut yhdeksi lopputuotteeksi asiakkaalle sopimuksessa sovitun mukaisesti. Kaupallisesta näkökulmasta projektin eri osa-alueisiin ei liity erillisiä riskejä, sillä projektilla on yksi kokonaishinta kokonaisuudelle ja mahdolliset sanktiot on määritelty sopimustasolla.

Palvelut-liiketoiminta koostuu teknisestä huollosta ja kunnossapidosta, asiantuntijapalveluista sekä kiinteistöjohtamisesta. Palvelut-liiketoiminnassa suoritevelvoitteita ovat kiinteähintaiset palvelusopimukset ja erilliset korjaustyöt, jotka ovat erotettavissa.

Jäljellä olevat suoritevelvoitteet

Jäljellä oleville suoritevelvoitteille (täyttämättä tai osittain täyttämättä) kohdistettu transaktiohintaa 31.12. on seuraava:

Milj. e	2019	2018
Vuoden kuluessa	889,4	917,4
Yli vuoden kuluessa	781,1	576,8

Laadintaperiaatteet

Liikevaihtoon kirjataan tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään arvoon vähennettynä välillisillä veroilla ja alennuksilla.

Tuotot tavaroiden ja palvelujen myynnistä kirjataan, kun omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot lyhytaikaisista palveluista kirjataan silloin, kun palvelu on suoritettu. Tuloutus tapahtuu, kun (tai sitä mukaa kuin) asiakas saa määräysvallan luvattuun tavaraan tai palveluun siinä määrässä, johon Caverion odottaa olevansa oikeutettu kyseisistä tuotteista tai palveluista.

Osatuloutettavat palvelusopimukset ja kiinteistötekniset projektit kirjataan tuotoiksi valmistusasteen perusteella, kun liiketoimen lopputulos voidaan arvioida luotettavasti. Valmistusaste määritellään tarkasteluhetkeen mennessä suoritetusta työstä johtuvien menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista tai arvioituna fyysisen valmiusasteen mukaan. Laskutus, jonka määrä ylittää valmistusasteen mukaisen tuloutuksen määrän jaksotetaan saatuihin ennakkoihin. Laskutus, jonka määrä alittaa valmistusasteen mukaisen tuloutuksen määrän kirjataan osatuloutusasiin. Menot, joiden määrä ylittää valmistusasteen mukaisen menojen määrän, aktivoidaan vaihto-omaisuuteen keskenäisenä työnä ja menot, joiden määrä alittaa valmistusasteen mukaisen menojen määrän kirjataan pitkäaikaisten sopimusten jaksotukseksi.

Osatuloutettavien sopimusten tuloutukseen sisältyvistä arvioista johtuen tilikausittain esitetty liikevaihto ja tulos vain harvoin vastaavat lopullisen kokonaistuloksen tasaista jakautumista sopimuksen ajalle. Kun tuottojen kirjaaminen perustuu osatuloutukseen, sopimuksen lopputulosta arvioidaan säännöllisesti ja luotettavasti. Sopimuksen kokonaistuloksen laskenta sisältää arvioita sekä sopimuksen loppuunsaattamiseksi tarvittavien kokonaiskustannusten että laskutettavan työn kehittymisestä. Mikäli arviot sopimuksen lopputulemasta muuttuvat, tuloutettua myyntiä ja voittoa oikaistaan sillä raportointikaudella, jolloin muutos on ensi kertaa tiedossa ja arvioitavissa. Jos on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saattamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Muuttuva kauppahinta tuloutetaan ainoastaan siinä määrin kuin on erittäin todennäköistä, ettei tuloutusta tarvitse peruuttaa.

Caverionin asiakassopimukset eivät yleensä sisällä merkittävää rahoituskomponenttia.

Konserni voi myös toteuttaa ennalta sovitun yksittäisen projektin tai pitkäaikaisen palvelusopimuksen työyhteisliittymänä. Työyhteisliittymä ei ole itsenäinen juridinen yksikkö, vaan sen osapuolena olevat yhtiöt ovat yleensä yhteisvastuussa työyhteisliittymän velvoitteista. Työyhteisliittymänä toteutettavat projektit ja palvelusopimukset sisältyvät asianomaisen konserniyhtiön raportointiin ja kirjataan tuotoiksi valmistusasteen mukaan konserniyhtiön työyhteisliittymäosuuden perusteella.

2.2 Kulut

Henkilöstökulut

Milj. e	2019	2018
Palkat	694,8	710,2
Eläkekulut	64,3	68,6
Osakeperusteinen palkitseminen	3,4	1,9
Muut henkilösivukulut	106,4	112,3
Yhteensä	868,9	892,9
Konsernin henkilökunta keskimäärin tilikaudella	14 763	15 672

Tiedot johdon palkoista ja palkkioista sekä muista työsuhte-etuuksista on esitetty liitetiedossa 6.1 Johdon työsuhte-etuudet.

Liiketoiminnan muut kulut ja muut tuotot

Milj. e	2019	2018 (ei IFRS 16)
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitappiot	1,2	3,4
Toimitilakulut ¹⁾	5,7	33,5
Muut vuokrat ¹⁾	23,3	51,2
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	10,4	10,7
Projektien muut muuttuvat kulut	65,9	55,5
Matkakulut	39,0	40,5
IT-kulut	40,3	43,8
Kiinteistökulut	9,0	8,3
Muut kiinteät kulut ²⁾	35,1	81,6
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	229,8	328,4
Liiketoiminnan muut tuotot ³⁾	14,0	4,1
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut yhteensä	215,8	324,3

¹⁾ Kulujen pieneneminen vuonna 2019 liittyy pääosin IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin käyttöönottoon.

²⁾ Muut kiinteät kulut sisältävät konsultointi-, laki-, hallinto-, markkinointi- ja muita kiinteitä kuluja. Vuonna 2018 muihin kiinteisiin kuluihin sisältyy Saksan kilpailuoikeudellinen sakko ja tähän liittyvät kulut (yhteensä 42,1 milj. euroa).

³⁾ Liiketoiminnan muut tuotot sisältävät muuan muassa käyttöomaisuuden myyntivoittoja ja vuokratuottoja. Vuonna 2019 liike-toiminnan muihin tuottoihin sisältyy lisäksi saksalaisen tytäryhtiön entisiltä omistajilta saatu korvaus kartelli-asiaan liittyen. Konsernin tutkimus- ja kehittämismenot olivat 0,8 (0,9) milj. euroa vuonna 2019. Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi.

Tilintarkastajille maksetut palkkiot

25.3.2019 pidetyssä varsinaisessa yhtiökokouksessa tilintarkastajaksi valittiin uudelleen tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka. PricewaterhouseCoopers Oy toimi yhtiön tilintarkastaja tilikaudella 2018 varsinaisen yhtiökokouksen pitämiseen saakka. Tilintarkastajan palkkio maksetaan Caverionin hyväksymän laskun mukaan.

Milj. e	2019	2018
Ernst & Young		
Tilintarkastus	0,7	0,6
Todistukset ja lausunnot	0,0	0,1
Veroneuvonta	0,1	0,0
Muut palkkiot	0,0	0,2
PricewaterhouseCoopers		
Tilintarkastus		0,2
Todistukset ja lausunnot		0,0
Veroneuvonta		0,2
Muut palkkiot		0,0
Muut	0,0	0,1
Yhteensä	0,8	1,5

Ernst & Young Oy:n Suomessa suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut Caverion-konsernin yhtiöille tilikaudella 2019 olivat yhteensä 0,1 (0,3) milj. euroa. Palvelut koostuivat tilintarkastajan lausunnoista (0,0 milj. euroa) veropalveluista (0,1 milj. euroa) ja muista palveluista (0,0 milj. euroa).

Uudelleenjärjestelykulut

Milj. e	2019	2018
Henkilöstökulut	4,0	3,8
Vuokrat	0,6	1,4
Muut uudelleenjärjestelykulut	0,1	0,1
Yhteensä	4,6	5,3

2.3 Poistot ja arvonalentumiset

Milj. e	2019	2018 (ei IFRS 16)
Poistot hyödykeryhmittäin		
Aineettomat hyödykkeet		
Hankintojen kohdistukset	3,3	3,5
Muut aineettomat hyödykkeet	11,1	17,0
Aineelliset hyödykkeet ¹⁾	53,2	6,5
Yhteensä	67,6	27,1

¹⁾ Poistot IFRS 16:n mukaisista käyttöoikeusomaisuuseristä on esitetty liitteessä 5.9 Vuokrasopimukset.

Laadintaperiaatteet

Hankintameno jaksotetaan tasapoistoina hyödykkeen arvioidulle taloudelliselle vaikutusajalle seuraavasti:

Aineettomat hyödykkeet:

Hankintojen kohdistukset	3–10 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	2–5 vuotta

Aineelliset hyödykkeet:

Rakennukset	40 vuotta
Koneet ja kalusto	3–7 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	10–40 vuotta

2.4 Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. e	2019	2018
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot sijoituksista	0,0	0,0
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	0,8	0,5
Muut rahoitustuotot lainoista ja muista saamisista	0,1	0,1
Rahoitustuotot yhteensä	0,9	0,7
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenuun kirjatusta lainoista	-4,5	-3,0
Muut rahoituskulut jaksotettuun hankintamenuun kirjatusta veloista	-1,5	-1,4
Korkokulut vuokrasopimusveloista	-5,2	-0,1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien varojen ja velkojen käyvän arvon muutos	0,0	0,1
Rahoituskulut yhteensä	-11,1	-4,3
Valuuttakurssivoitot ¹⁾	16,5	28,6
Valuuttakurssitappiot ¹⁾	-14,6	-32,9
Valuuttakurssierot, netto	1,9	-4,3
Rahoituskulut, netto	-8,4	-7,9

¹⁾ Vanhan Venäjällä toimineen projektityhtiön sulkemisprosessin yhteydessä yhtiön euromääräinen sisäinen laina Venäjällä luokiteltiin vuonna 2018 uudelleen omasta pääomasta velkoihin, ja 1,2 milj. euron valuuttakurssivoitto kirjattiin rahoitustuottoihin joulukuussa 2019 (vuonna 2018 kirjattiin 4,8 milj. euron valuuttakurssitappio). Kirjauksilla ei ollut kassavirtavaikutusta.

Laadintaperiaatteet

Korkotuotot ja -kulut on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt. Lisätietoa rahoitusvaroista ja -veloista on esitetty liitteessä 5.4.

2.5 Tuloverot

Tuloverot tuloslaskelmassa

Milj. e	2019	2018
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	16,5	4,9
Edellisten tilikausien verot	-0,2	0,2
Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos	-12,0	-0,8
Tuloverot yhteensä	4,4	4,3

Konsernin tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot eroavat suomalaisen yhtiön verokannan 20,0 prosenttia mukaisesta tuloverosta seuraavasti:

Milj. e	2019	2018
Tulos ennen veroja	27,0	-43,9
Verot laskettuna kotimaan verokannalla (20,0 %)	5,4	-8,8
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	-1,8	-6,3
Verovapaat tulot ja vähennyskelvottomat kulut ¹⁾	3,0	14,6
Verokantojen muutosten vaikutus laskennallisiin veroihin ²⁾	0,1	-0,4
Tilikauden tappioista kirjaamattomat verot		3,8
Aikaisemmin kirjaamattomien verotappioiden käyttö	-0,6	0,0
Laskennallisten verojen uudelleenarviointi	-1,6	1,2
Edellisten tilikausien verot	-0,2	0,2
Verot tuloslaskelmassa	4,4	4,3

¹⁾ Vuoden 2018 verovähennyskelvottomiin kuluihin vaikuttaa Saksan kilpailuoikeudellinen sakko (40,8 milj. euroa)

²⁾ Vuoden 2018 lukuihin vaikuttaa pääosin verokannan muutos Norjassa 23,0 prosentista 22,0 prosenttiin ja Ruotsissa 22,0 prosentista 21,4 prosenttiin vuonna 2019.

Laadintaperiaatteet

Tuloslaskelman verokulu muodostuu tilikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot merkitään tuloslaskelmaan, paitsi milloin ne liittyvät muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan kirjattaviin eriin. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjen verokantojen perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiiin tilikausiin liittyvillä veroilla. Johto arvioi veroilmoituksissa otettuja kantoja tilanteissa, joissa verolainsäädäntö jättää tilaa tulkinnoille. Tällaisissa

tilanteissa kirjattavat verovelat perustuvat johdon arvioihin. Tuloverojen kokonaismäärän arvioiminen koko konsernin tasolla edellyttää merkittävää harkintaa, joten lopullisen veron määrään liittyy epävarmuutta.

2.6 Osakekohtainen tulos

	2019	2018
Tilikauden tulos, milj. e	22,6	-48,2
Hybridipääoman kulut ja kertynyt korko verojen jälkeen, milj. e	-3,1	-3,7
Oikaistu tilikauden tulos, milj. e	19,5	-51,9
Osakkeiden painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000 kpl)	135 866	131 087
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, euroa	0,14	-0,40

Laadintaperiaatteet

Laimentamaton osakekohtainen tulos on laskettu jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos (oikaistuna hybridipääoman maksetuilla kuluilla ja koroilla sekä kertyneillä kirjaamattomilla koroilla verojen jälkeen) tilikauden aikana ulkona olleiden osakkeiden painotetulla keskimäärällä. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten kantaosakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus. Laimennusvaikutusta ei syntynyt vuosina 2019 ja 2018.

3 Käyttöpääoma ja laskennalliset verot

Käyttöpääoma, milj. e **-100,9**

Milj. e	2019	2018
Vaihto-omaisuus	18,8	16,9
Myynti- ja osatuloutussaamiset	527,2	518,9
Muut lyhytaikaiset saamiset	32,6	31,3
Osto- ja osatuloutusvelat	-194,1	-204,4
Muut lyhytaikaiset velat	-269,2	-234,8
Saadut ennakot	-216,2	-182,6
Käyttöpääoma	-100,9	-54,6

Tässä osiossa

Tämä osio sisältää seuraavat Caverionin vuoden 2019 käyttöpääomaa ja laskennallisia veroja kuvaavat liitetiedot:

3.1 Vaihto-omaisuus	45
3.2 Myyntisaamiset ja muut saamiset	45
3.3 Ostovelat ja muut velat	46
3.4 Varaukset	47
3.5 Laskennalliset verosaamiset ja -velat	48

3.1 Vaihto-omaisuus

Milj. e	2019	2018
Aineet ja tarvikkeet	16,1	13,3
Keskeneräiset työt	1,7	2,3
Ennakkomaksut	1,1	1,2
Yhteensä	18,8	16,9

Tilikausilla 2019 ja 2018 ei ole tehty olennaisia vaihto-omaisuuden alaskirjauksia.

Laadintaperiaatteet

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alhaisempaan nettorealisointiarvoon. Aineiden ja tarvikkeiden hankintameno määritetään painotetun keskihinnan menetelmällä. Keskeneräisten töiden hankintameno muodostuu raaka-aineiden hankinnasta, suunnittelumenoista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä osuudesta valmistuksen muuttuvista yleismenoista ja kiinteistä yleismenoista. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

3.2 Myyntisaamiset ja muut saamiset

Milj. e	2019 Tasearvo	2018 Tasearvo
Myyntisaamiset	329,6	311,6
Osatuloutussaamiset	197,6	207,4
Lainasaamiset	0,0	0,0
Siirtosaamiset	23,2	16,6
Muut saamiset	10,5	15,1
Yhteensä	560,9	550,7

Konsernin myyntisaamiset ovat vuoden 2019 aikana olleet keskimäärin 268,1 (272,5) milj. euroa.

Pitkäaikaiset saamiset olivat vuonna 2019 7,3 (6,4) milj. euroa, joista 4,5 (4,1) milj. euroa oli lainasaamisia, 2,3 (2,3) milj. euroa etuusperusteiseen eläkejärjestelyyn liittyviä varoja, ja 0,4 (0,0) milj. euroa muita saamisia.

Myyntisaamisten ikäjakauma

Myyntisaamisten ikäjakauma 31.12.2019

Milj. e	Tasearvo	Alaskirjatut	Brutto
Erääntymättömät ¹⁾	254,7	-0,8	255,5
1–90 päivää	40,8	-0,1	40,9
91–180 päivää	7,9	-0,5	8,4
181–360 päivää	6,7	-1,2	7,9
yli 360 päivää	19,5	-3,2	22,7
Yhteensä	329,6	-5,8	335,5

Myyntisaamisten ikäjakauma 31.12.2018

Milj. e	Tasearvo	Alaskirjatut	Brutto
Erääntymättömät ¹⁾	241,1	-0,8	242,0
1–90 päivää	51,4	-0,6	52,0
91–180 päivää	5,4	-0,1	5,5
181–360 päivää	6,4	-0,8	7,2
yli 360 päivää	7,2	-4,0	11,2
Yhteensä	311,6	-6,3	317,9

¹⁾ Erääntymättömiin myyntisaamisiin sisältyy IFRS 9:n mukainen odotettu tappio-osuus.

Operatiivinen luottoriski

Caverionin luottoriski liittyy asiakkaisiin, joilta on avoimia saatavia tai joiden kanssa on solmittu pitkäaikais sopimuksia. Asiakaskunta ja sopimusten luonne vaihtelee maittain, ja paikalliset tiimit vastaavat asiakaskohtaisen luottoriskin jatkuvasta seurannasta.

Konsernin operatiivisen luottoriskin hallintaan käytetään esimerkiksi ennakkomaksuja ja projektien etupainotteisia maksuohjelmia, maksuntakauksia ja asiakkaiden taustatietojen perusteellista arviointia. Valtaosa Caverion-konsernin liiketoiminnasta perustuu vakiintuneisiin, luotettaviin asiakassuhteisiin ja alalla yleisesti noudatettaviin sopimusehtoihin. Laskujen maksuaika on pääsääntöisesti 14–45 päivää. Uusien asiakkaiden tausta selvitetään perusteellisesti mm. hankkimalla luottotiedot. Harkinnan mukaan asiakkailta edellytetään takauksen antamista maksun vakuudeksi ja asiakkaiden maksukäyttäytymistä seurataan aktiivisesti. Caverion-konsernilla ei ole ollut merkittäviä luottoriskikeskittymiä, koska asiakaskunta on laaja ja maantieteellisesti konsernin toimintamaihin jakautunut.

Luottotappiot ja arvonalennukset olivat 1,6 (0,2) milj. euroa. Konsernin luottorisikin enimmäismäärä on rahoitusvarojen kirjanpitoarvo 31.12.2019. Konsernitilinpäätökseen sisältyy 26,2 (13,6) milj. euroa yli 180 päivää vanhoja myyntisaamisia. Suurin osa näistä saamisista liittyy riidanalaisiin sopimuksiin. Saamisia ja niihin liittyviä riskejä seurataan säännöllisesti ja riskiarvioita päivitetään aina kun olosuhteissa tapahtuu muutoksia. Saamisesta kirjataan arvonalennus, jos suorituksen saaminen katsotaan epätodennäköiseksi.

Lisätietoja lyhytaikaisiin saamisiin liittyvistä operatiivisista riskeistä löytyy hallituksen toimintakertomuksessa.

Laadintaperiaatteet

Myyntisaamiset ovat saamisia, jotka johtuvat asiakkaille tavanomaisessa liiketoiminnassa myydyistä tuotteista tai tuotetuista palveluista. Myyntisaamiset ja muut saamiset ovat lyhytaikaisia, mikäli niiden oletettu suoritus tapahtuu enintään 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen, muuten ne ovat pitkäaikaisia.

Konsernissa kirjataan arvonalentuminen myyntisaamisista, joista ei todennäköisesti tulla saamaan suoritusta. Kirjattuihin arvonalentumistappioihin sisältyy arviointia ja harkintaa. Arvio perustuu aikaisemmin toteutuneisiin luottotappioihin, luotonvalvonnan kokemukseen, asiakaskohtaisiin selvityksiin sekä taloudellisiin olosuhteisiin arviointihetkellä. Lisäksi sovelletaan IFRS 9 mukaista odotettavissa olevien luottotappioiden mallia. Konserni soveltaa yksinkertaistettua mallia, sillä myyntisaamiset eivät sisällä merkittävää rahoituskomponenttia. Odotettuihin luottotappioihin perustuva malli on ennakoiva ja odotettu tappio-osuus perustuu historiallisten tappioiden määriin ottaen huomioon ennakoivaa informaatiota. Koko voimassaoloajalta odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kertomalla maksattomien myyntisaamisten bruttomääräinen kirjanpitoarvo odotetulla tappio-osuudella. Muutokset epävarmojen saatavien luottotappiossa kirjataan tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin kuluihin

Jos arvonalentumistappion määrä vähentyy myöhemmällä kaudella ja vähennys pystytään objektiivisesti yhdistämään arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen toteutuneeseen tapahtumaan, konsernituloslaskelmaan merkitään aiemmin kirjatun arvonalentumistappion peruutus.

Osatuloutuksista johtuen osa luotettavasti arvioiduista luottotappioksi katsottavista eristä sisältyy projektien kuluennusteeseen ja tulee huomioiduksi heikentyneenä kate-ennusteena. Tappiollisten projektien myyntisaatavien arvonalennukset sisältyvät tappiovaraukseen.

3.3 Ostovelat ja muut velat

Milj. e	2019 Tasearvo	2018 Tasearvo
Pitkäaikaiset		
Johdannaissopimuksiin perustuvat velat	0,0	0,1
Muut velat	2,1	0,0
Pitkäaikaiset yhteensä	2,1	0,2
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	173,7	184,1
Siirtovelat	144,4	114,3
Pitkäaikaisten sopimusten jaksotukset	20,4	20,2
Saadut ennakot ¹⁾	216,2	182,6
Muut velat	93,9	97,3
Lyhytaikaiset yhteensä	648,7	598,5

¹⁾ Saadut ennakot sisältävät sekä saadut ennakkosuoritukset että laskutetut ennakkomaksut.

Laadintaperiaatteet

Ostovelat ovat maksuveloitteita, jotka ovat syntyneet tavarantoimittajilta tai palveluntuottajilta tavanomaisessa liiketoiminnassa hankituista tavaroista tai palveluista. Ostovelat luokitellaan lyhytaikaisiksi veloiksi, jos ne erääntyvät maksettaviksi yhden vuoden kuluessa. Muussa tapauksessa ne esitetään pitkäaikaisina velkoina.

3.4 Varaukset

Milj. e	Takuuvaraukset	Tappiollisten tilausten varaukset	Uudelleenjärjestely varaukset	Oikeudenkäynti varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.2019	16,4	3,5	3,6	3,7	4,1	31,4
Kurssierot	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
Varausten lisäykset	8,7	6,4	3,4	2,4	1,1	22,0
Käytetyt varaukset	-3,3	-1,4	-3,5	-1,2	-0,4	-9,8
Käyttämättömien varausten peruutukset	0,0	0,0	-0,6	-0,3	-0,1	-1,0
Yrityshankinnat	0,2					0,2
Liiketoimintojen myynti	-0,2			-0,1		-0,2
31.12.2019	21,9	8,5	2,9	4,5	4,7	42,6
Pitkäaikaiset varaukset	7,3		0,1		2,0	9,4
Lyhytaikaiset varaukset	14,6	8,5	2,8	4,5	2,7	33,1
Yhteensä	21,9	8,5	2,9	4,5	4,7	42,6

Milj. e	Takuuvaraukset	Tappiollisten tilausten varaukset	Uudelleenjärjestely varaukset	Oikeudenkäynti varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.2018	14,6	3,2	5,0	2,1	4,9	29,7
Kurssierot	-0,1	-0,1	-0,2	0,0		-0,4
Varausten lisäykset	5,0	4,1	4,0	2,1	0,8	16,1
Käytetyt varaukset	-3,2	-3,5	-4,3	-0,3	-1,5	-12,8
Käyttämättömien varausten peruutukset	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Yrityshankinnat	0,0					0,0
Liiketoimintojen myynti	0,0	-0,2	-0,8		0,0	-1,0
31.12.2018	16,4	3,5	3,6	3,7	4,1	31,4
Pitkäaikaiset varaukset	4,8		0,1		1,9	6,9
Lyhytaikaiset varaukset	11,6	3,5	3,5	3,7	2,2	24,6
Yhteensä	16,4	3,5	3,6	3,7	4,1	31,4

Varausten kirjaamiseen liittyy arvioita, jotka koskevat todennäköisyyttä ja määrää. Varaukset olivat 31.12.2019 yhteensä 42,6 (31,4) milj. euroa.

Laadintaperiaatteet

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varaukset arvostetaan velvoitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä

varmaa. Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun velvoitteiden täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt. Takuuvarauksen suuruus perustuu kokemuseräiseen tietoon näiden vastuiden toteutumisesta.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta.

3.5 Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Milj. e	2019	2018
Laskennallinen verosaaminen	19,3	9,9
Laskennallinen verovelka	-32,6	-33,1
Laskennallinen verovelka, netto	-13,4	-23,2
Laskennallisiin veroihin kirjatut muutokset:		
Laskennallinen verovelka, netto 1.1	-23,2	-24,2
Muuntoero	-0,2	-0,2
Tuloslaskelmaan kirjattu muutos	12,0	0,8
Laajaan tuloslaskelmaan kirjattu muutos	1,6	0,1
Omaan pääomaan kirjattu muutos	0,9	0,9
Yrityshankinnat ja aktivoinnit	-4,2	-0,5
Yritysmyyntit	-0,3	
Laskennallinen verovelka, netto 31.12.	-13,4	-23,2

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikauden aikana ennen netottamista

2019

Milj. e	1.1.	Muuntoero	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Yrityshankinnat ja aktivoinnit	Yritysmyyntit	31.12.
Laskennalliset verosaamiset:								
Varaukset	4,2	0,0	0,6			0,3	-0,3	4,8
Vahvistetut tappiot	38,9	-0,1	-12,7			0,2	-0,1	26,2
Eläke-etuudet	7,5	0,0	-0,1	1,6				9,1
Osatuloutus	0,3	0,0	0,2					0,5
Käyttöoikeusomaisuuserä (IFRS 16)	0,0	0,0	0,5					0,5
Muut erät	1,6	0,0	1,1			0,1		2,7
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	52,4	0,0	-10,4	1,6		0,6	-0,3	43,9
Laskennalliset verovelat:								
Aineettomien hyödykkeiden aktivointi ¹⁾	32,9	0,1	1,5			4,6		39,2
Kertyneet poistoerot	2,8	0,0	-0,4			0,1		2,5
Eläke-etuudet	0,5	0,0	0,0					0,5
Osatuloutus	38,2	0,0	-24,3					14,0
Muut erät	1,1	0,0	0,8		-0,9	0,1		1,1
Laskennalliset verovelat yhteensä	75,6	0,2	-22,4		-0,9	4,8		57,3

2018

Milj. e	1.1.	Muuntoero	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Yrityshankinnat ja aktivoinnit	Yritysmyyntit	31.12.
Laskennalliset verosaamiset:								
Varaukset	3,7	0,0	0,3	0,2				4,2
Vahvistetut tappiot	26,0	-0,4	13,3					38,9
Eläke-etuudet	7,6	0,0	-0,2	0,1				7,5
Osatuloutus	10,1	0,0	-9,8					0,3
Muut erät	2,0	0,0	-0,3	-0,1				1,6
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	49,4	-0,4	3,2	0,2				52,4
Laskennalliset verovelat:								
Aineettomien hyödykkeiden aktivointi ¹⁾	32,6	-0,1	-0,1			0,5		32,9
Kertyneet poistoerot	3,1	0,0	-0,3					2,8
Eläke-etuudet	0,4		0,0	0,1				0,5
Osatuloutus	36,3	-0,1	2,0					38,2
Muut erät	1,2	0,0	0,9		-0,9			1,2
Laskennalliset verovelat yhteensä	73,6	-0,2	2,4	0,1	-0,9	0,5		75,6

¹⁾ Aineettomien hyödykkeiden aktivointi sisältää aineettomien hyödykkeiden aktivoinnin lisäksi myös erillisyyhtiöiden vähennyskelpoisesta liikearvosta kirjatun laskennallisen verovelan.

Laskennallista verosaamista on jätetty kirjaamatta kertyneistä ja osittain verotuksessa vahvistamattomista tappioista 2,5 (3,9) milj. euroa vuonna 2019.

Laadintaperiaatteet

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Verotuksessa vähennyskelvottomista liikearvon arvonalentumisista ei kirjata laskennallista veroa ja tytäryritysten jakamattomista voittovaroista ei kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Laskennalliset verot on laskettu käyttämällä verokantoja, jotka on säädetty tai joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät pitkäaikaisten sopimusten valmistusasteen mukaisen tuloutuksen ja verotettavan tulon eroista, yrityshankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin arvostuksesta ja käyttämättömistä verotuksellisista tappioista.

Käyttämättömistä verotuksellisista tappioista kirjataan laskennallista verosaamista siihen määrään asti, kun verohyödyn saaminen verotettavan tulon perusteella on todennäköistä. Verovelkaa ei ole kirjattu sellaisten tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista, joiden veronmaksu määräytyy voitonjaon perusteella, koska voitonjako on konsernin päätätävällässä, eikä se ole todennäköistä tilinpäätöshetkellä.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat netotetaan keskenään silloin, kun on olemassa laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat keskenään ja kun laskennalliset verot liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin joko samalta verovelvolliselta tai eri verovelvollisilta, kun saaminen ja velka on tarkoitus realisoida nettomääräisesti.

4 Yritysjärjestelyt ja investoinnit

Caverion teki vuoden 2019 aikana kolme merkittävää yritysostoa. Maintpartnerin ja Huurteen yritysostot saatettiin päätökseen marraskuun lopussa ja Pelsun lokakuussa.

Tässä osiossa

Tämä osio sisältää seuraavat Caverionin vuoden 2019 yritysjärjestelyjä ja investointeja kuvaavat liitetiedot:

- 4.1 Yrityshankinnat ja myydyt liiketoiminnot **52**
- 4.2 Liikearvo **54**
- 4.3 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet . . **56**

4.1 Yrityshankinnat ja myydyt liiketoiminnot

Yrityshankinnat

Hankittujen toimintojen varat ja velat (sisältäen käyvän arvon kohdistukset)

Milj. e	2019	2018
Aineettomat hyödykkeet	26,9	2,9
Käyttöoikeusomaisuuserä	7,7	
Aineelliset hyödykkeet	2,0	0,1
Vaihto-omaisuus	3,8	0,1
Sijoitukset	0,4	0,1
Myynti- ja muut saamiset	28,0	6,3
Laskennalliset verosaamiset	0,3	
Rahat ja pankkisaamiset	9,9	1,2
Varat yhteensä	78,9	10,8
Korolliset velat	3,8	0,0
Ostovelat	10,7	0,2
Saadut ennakot	3,4	4,1
Varaukset	1,3	
Vuokrasopimusvelat	7,9	
Laskennalliset verovelat	4,5	0,6
Muut velat	27,6	2,6
Velat yhteensä	59,2	7,6
Nettovarot	19,6	3,2
Rahana maksettu kauppahinta ¹⁾	54,2	5,4
Kauppahinnan oikaisu	0,0	0,6
Liikearvo	34,6	2,8

¹⁾ Rahana maksetun kauppahinnan lisäksi lyhennettiin ulkopuolisille rahoittajille 3,7 milj. euron edestä ostetun tytäryhtiön lainoja. Nämä esitetään investointien rahavirralla osana tytäryhtiöiden hankintaa.

Vuosi 2019

Caverion hankki tilikauden 2019 aikana teollisuuden käyttö- ja kunnossapitopalveluihin erikoistuneen Maintpartnerin Suomen, Viron ja Puolan toiminnot, Huurre Group Oy:n kylmätekniikan ratkaisujen liiketoiminnan sekä suomalaisen Pelsu Pelastussuunnitelma Oy:n ja norjalaisen Gascom AS:n koko osakekannat.

IFRS 3 -standardin mukainen liiketoimintojen yhdistely on tehty 31.12.2019 alustavana ja siten hankittujen omaisuuserien ja velkojen käypien arvojen määrittely saattaa vielä tarkentua 12 kuukauden pituisen arvostamiskauden aikana.

Vuoden 2019 hankintojen käyvän arvon määrittelyssä on tunnistettu asiakassuhteisiin, teknologiaan, tuotemerkeihin ja tilauskantaan liittyviä aineettomia hyödykkeitä. Käyvän arvon kohdistuksessa on allokoitu asiakassuhteille yhteensä 20,1 miljoonaa euroa, teknologialle 1,8 miljoonaa euroa, tuotemerkeille 1,4 miljoonaa euroa ja tilauskannalle 0,4 miljoonaa euroa.

Maintpartner

Caverion allekirjoitti maaliskuussa 2019 sopimuksen Maintpartner Holding Oy:n kanssa Maintpartner Group Oy:n kaikkien osakkeiden ostamisesta, mukaan lukien sen Suomen, Puolan ja Viron tytäryhtiöt. Kauppaan ei kuulunut Maintpartner Group Oy:n Ruotsin tytäryhtiö. Maintpartner Holding Oy:n omistavat suomalaisen pääomasijoitusyhtiö CapMan Buyoutin hallinnoimat rahastot. Kauppa toteutui 29.11.2019 34 miljoonan euron kauppahinnalla (enterprise value), kun kilpailuviranomaiset antoivat sille tarvittavat hyväksynyt. Osana kaupan toteutumista Caverion tulee etsimään ostajaa noin 6,5 prosentin osuudelle Teollisuuden ratkaisut -divisioonan kaupan jälkeisestä Suomen liikevaihdosta (noin 300 milj. euroa vuonna 2018). Ostetut liiketoiminnot konsolidoitiin Caverionin tulokseen 30.11.2019 alkaen.

Maintpartner on teollisuuden kunnossapitoon ja palveluntuotantoon keskittynyt yhtiö, joka toimii energia-, kemia-, metalli-, elintarvike- ja valmistavan teollisuuden aloilla. Yritysosto täydentää Caverionin osaamista teollisuuden käyttö- ja kunnossapitopalveluissa sekä digitaalisten ratkaisujen kehityksessä. Se myös laajentaa Caverionin maantieteellistä kattavuutta ja asiakkuuksia teollisuuden eri aloilla. Ostetussa liiketoiminnassa työskenteli 1 414 henkilöä vuoden 2019 lopussa.

Kaupan kohteena olevan kokonaisuuden liikevaihto koko vuodelta 2019 oli 130,1 miljoonaa euroa ja käyttökate 6,7 miljoonaa euroa suomalaisen tilinpäätöskäytännön (FAS) mukaisesti. Hankinta-ajankohdan jälkeinen IFRS liikevaihto oli 12,5 miljoonaa euroa ja käyttökate 1,4 miljoonaa euroa. Hankinnasta muodostuva liikearvo aiheutuu pääosin henkilöstöstä, odotetuista synergiaeduista sekä maantieteellisestä kattavuudesta saaduista eduista. Liikearvosta 2,2 milj. euroa on verotuksessa vähennyskelpoista. Hankintaan liittyvät kulut olivat 1,9 milj. euroa ja nämä on kirjattu tilikaudella tulokseen.

Huurre

Caverion allekirjoitti 29.10.2019 sopimuksen kylmäteknisten ratkaisujen liiketoiminnan ostamisesta Huurre Group Oy:ltä. Kauppa toteutui 29.11.2019 ja sisälsi Huurre Finland Oy:n ja Huurre Sweden AB:n osakekantojen hankinnan. Ostettu liiketoiminta on johtava energiatehokkaiden CO₂-pohjaisten kylmäteknisten järjestelmien ja niihin liittyvien automaattoratkaisujen toimittaja, joka toimii Suomessa ja Ruotsissa. Huurteen kylmäteknisillä ratkaisuilla on kolme liiketoimintayksikköä: huoltopalvelut, kylmätekniset projektit ja niihin liittyvä automaatio. Ostetun liiketoimintakokonaisuuden palveluksessa työskentelee Ruotsissa 130 ja Suomessa 141 henkilöä vuoden 2019 lopussa. Tuotekehitys ja tuotanto on keskitetty Suomeen. Ostetut liiketoiminnot konsolidoitiin Caverionin tulokseen 30.11.2019 alkaen.

Kauppan kohteena olevan kokonaisuuden liikevaihto koko vuodelta 2019 oli 50,6 miljoonaa euroa ja käyttökate 1,3 miljoonaa euroa hankittujen yhtiöiden paikallisten kirjanpitosäännösten mukaan. Hankinta-ajankohdan jälkeinen IFRS liikevaihto oli 3,3 miljoonaa euroa ja käyttökate -0,3 miljoonaa euroa. Hankinnasta muodostuva liikearvo aiheutuu pääosin henkilöstöstä, odotetuista synergiaeduista sekä maantieteellisestä kattavuudesta saaduista eduista. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Kauppahintaa ei julkistettu. Hankintaan liittyvät kulut olivat 1,1 milj. euroa ja nämä on kirjattu tilikaudella tulokseen.

Muut hankinnat

Caverion osti Pelsu Pelastussuunnitelma Oy:n koko osakekannan lokakuussa 2019, niin että kauppa toteutui 31.10.2019. Myyjinä olivat yhtiön pääomistajat Fast Monkeys Oy, Sontek Ventures Oy, Eetu Kirsi, Okko Kouvalainen sekä useita henkilöomistajia. Pelsu Pelastussuunnitelma on erikoistunut kiinteistöturvallisuuden konsulttipalveluihin sekä helppokäyttöisiin digitaalisiin verkko- ja mobiililyökaluihin. Kauppaan sisältyi sähköinen pelastussuunnitelmaohjelmisto ja -ympäristö, pelastussuunnitelma.fi, jolla hallinnoidaan tällä hetkellä yli 30 000 kiinteistön pelastussuunnitelmia Suomessa. Yhtiö on alalään markkinajohtaja Suomessa. Ostettu yhtiö konsolidoitiin Caverionin tulokseen 31.10.2019 alkaen.

Pelsu Pelastussuunnitelma Oy:n koko vuoden 2019 liikevaihto oli 1,9 miljoonaa euroa ja käyttökate 1,1 miljoonaa euroa suomalaisen tilinpäätöskäytännön (FAS) mukaisesti. Hankinta-ajankohdan jälkeinen IFRS:n mukainen liikevaihto oli 0,3 miljoonaa euroa ja käyttökate 0,2 miljoonaa euroa. Hankinnasta muodostuva liikearvo aiheutuu pääosin henkilöstön tietotaidosta sekä odotetuista synergiaeduista. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Kauppahintaa ei julkistettu. Hankintaan liittyvät kulut olivat 0,2 milj. euroa ja nämä on kirjattu tilikaudella tulokseen.

Caverion osti norjalaisen Gascom AS:n koko osakekannan 1.1.2019. Gascom on kaasulaitosten kokoonpanoon ja huoltoon erikoistunut yritys ja sen liikevaihto koko vuodelle 2019 oli 1,6 miljoonaa euroa ja käyttökate 0,1 miljoonaa euroa. Yrityksen palveluksessa työskenteli 5 henkilöä. Gascom AS fuusioitiin Caverion Norge AS:ään 1.11.2019. Gascom AS:n hankinnan seurauksena ei muodostunut liikearvoa ja kauppahintaa ei julkistettu.

Vuosi 2018

Caverion allekirjoitti marraskuussa 2018 sopimuksen Jetitek Oy:n koko osakekannan ostamisesta yrityksen toimivalta johdolta. Jetitek on energiatehokkaisiin kylmäteknisiin ratkaisuihin erikoistunut suomalainen palveluyritys, joka tarjoaa kylmäjärjestelmien kokonaistoimituksia, suunnittelua ja mitoitusta sekä huoltoa, vikakorjauksia ja muutostöitä. Jetitekin liikevaihto oli vuonna 2018 16 miljoonaa euroa ja sen palveluksessa työskenteli 52 henkilöä kuudella eri paikkakunnalla Suomessa. Kauppa toteutui marraskuun 2018 lopussa ja Jetitek Oy fuusioitiin Caverion Suomi Oy:öön vuonna 2019.

Hankintaan liittyvät kulut olivat 0,1 milj. euroa ja nämä on kirjattu tilikaudella tulokseen.

Myydyt liiketoiminnot

Myytyjen toimintojen varat ja velat

Milj. e	2019	2018
Liikearvo	2,4	
Käyttöoikeusomaisuuserä	0,6	
Muut aineettomat hyödykkeet	0,0	0,4
Aineelliset hyödykkeet	0,0	4,6
Vaihto-omaisuus	0,0	1,8
Myynti- ja muut saamiset	2,7	0,5
Laskennalliset verosaamiset	0,3	0,0
Rahat ja pankkisaamiset	1,3	
Varat yhteensä	7,3	7,4
Ostovelat	1,7	
Saadut ennakot	0,0	1,5
Varaukset	0,1	
Vuokrasopimusvelat	0,6	
Laskennalliset verovelat	0,0	
Muut velat	1,1	3,9
Velat yhteensä	3,5	5,4
Nettovarot	3,8	1,9
Rahana maksettu kauppahinta	3,6	-0,5
Kauppahinnan oikaisu		-0,9
Kurssierot	-0,9	
Myyntivoitto/-tappio	-1,1	-3,3

Vuosi 2019

Caverion julkisti joulukuun 2018 lopussa myyvänsä pienet tytäryhtiönsä Puolassa ja Tšekissä. Puolan tytäryhtiön Caverion Polska Sp. Z o.o.:n koko osakekanta myytiin STRABAG PFS Austria GmbH:lle, joka on osa rakentamiseen ja teknologiaan keskittyvää Strabag SE -konsernia. Kauppa toteutui 28.2.2019. Caverion Polska Sp. Z o.o.:n, liikevaihto oli 13 milj. euroa ja taseen loppusumma 4 milj. euroa vuonna 2018 ja sillä oli 177 työntekijää. Tšekin tytäryhtiö myytiin KART, spol. s r.o.:lle, joka on osa monialayhtiö CEZ Groupia. Caverion Česká republika s.r.o.:n liikevaihto oli 2,8 milj. euroa ja taseen loppusumma 0,7 milj. euroa vuonna 2018 ja sillä oli 39 työntekijää. Tšekin tytäryhtiön myynti toteutui 2.1.2019.

Puolan ja Tšekin tytäryhtiöiden myynti on osa Caverionin strategian toteutusta, jonka tavoitteena on konsernin taloudellisen tuloksen parantaminen ja keskittyminen konsernin ydintoimintoihin päämarkkina-alueilla. Kauppahintoja ei julkistettu.

Vuosi 2018

Caverion teki tilikauden 2018 aikana useita ydinliiketoimintaan kuulumattomien yksiköiden divestointeja.

Caverion Industria Oy ja suomalainen ostajaryhmä sopivat kolmannella vuosineljänneksellä Caverionin Leppävirran toimintojen liiketoimintakaupasta. Kauppa toteutettiin elokuun lopussa. Caverionin Leppävirran tulosyksikön kaikki 33 työntekijää siirtyivät kaupassa vanhoina työntekijöinä. Liiketoimintakauppaan kuuluivat muun muassa koneet ja laitteet, materiaalivarasto sekä keskeneräiset työt. Lisäksi Norjan divisioonan Mongstadin yksikkö myytiin toimivalle johdolle 1.11.2018 alkaen. Mongstad on yksikkö, johon kuuluu teollisuutta ja offshore-alaa palveleva suuri konepaja.

Marraskuussa 2018 Caverion allekirjoitti sopimuksen Teollisuuden ratkaisut -divisioonan putkisto- ja säiliöprojektien liiketoiminnan ja siihen liittyvän Ylivieskan konepajan myymisestä Mimir Investille. Divestointi toteutui joulukuun 2018 lopussa. Kauppahintaa ei julkistettu. Myydyn liiketoiminnan liikevaihto oli noin 45 miljoonaa euroa vuonna 2018 ja Caverionista siirtyneen liiketoiminnan ja sitä tukevien prosessien palveluksessa oli yhteensä 324 henkilöä.

4.2 Liikearvo

Konsernin liikearvo kohdistuu rahavirtaa tuottaville yksiköille seuraavasti:

Milj. e	2019	2018
Suomi	80,8	75,2
Ruotsi	46,8	41,8
Norja	69,7	69,7
Tanska	7,6	7,6
Teollisuuden ratkaisut	65,7	41,8
Saksa	77,7	77,7
Itävalta	18,3	18,3
Puola		2,4
Liikearvo yhteensä	366,5	334,4

Caverion hankki tilikauden 2019 aikana teollisuuden käyttö- ja kunnossapitopalveluihin erikoistuneen Maintpartnerin Suomen, Viron ja Puolan toiminnot, Huurre Group Oy:ltä kylmätekniisten ratkaisujen liiketoiminnan sisältäen Huurre Finland Oy:n ja Huurre Sweden AB:n osakekannat sekä suomalaisen Pelsu Pelastussuunnitelma Oy:n ja norjalaisen Gascom AS:n koko osakekannat. Maintpartnerin hankinnasta kirjattiin liikearvoa 24,0 milj. euroa Teollisuuden ratkaisut -divisioonassa. Huurteen hankinnasta kirjattiin liikearvoa 5,0 milj. euroa Ruotsissa ja 1,4 milj. euroa Suomessa. Pelsu Pelastussuunnitelman hankinnasta kirjattiin liikearvoa 4,2 milj. euroa Suomessa. Tilikauden 2019 aikana myytyyn Puolan tytäryhtiöön kohdistettiin liikearvoa 2,4 milj. euroa.

Tilikauden 2018 aikana myytyyn Teollisuuden ratkaisut -divisioonan teollisuusputkistojen projektiliiketoimintaan ei kohdistettu liikearvoa. Jetitek Oy:n hankinnasta kirjattiin liikearvoa 2,8 milj. euroa Suomessa.

Liikearvoa arvioidaan mahdollisen arvonalentumisen selvittämiseksi aina, kun on viitteitä siitä, että arvo saattaa olla alentunut, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Liikearvon testausta varten liikearvo on kohdistettu alimmille itsenäistä rahavirtaa tuottaville tasoille (CGU). Rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä olevan rahamäärän arvo perustuu laskelmiin sen käyttöarvosta. Laskelmissa käytetyt tulevaisuuden rahavirtaennusteet perustuvat ylimmän johdon ja hallituksen hyväksymään budjettiin ja pitkän aikavälin strategiaan suunnitelmiin. Laskelmien ennustejakso on kaksi vuotta. Terminaaliarvo määritellään varovaisesti ekstrapoloimalla se ennusteajanjakson keskimääräisen kehityksen perusteella. Ennustejakson jälkeiset rahavirrat on arvioitu käyttäen 1 prosentin pitkän aikavälin kasvuvauhtia, joka perustuu varovaiseen arvioon pitkän aikavälin kasvusta ja inflaatiosta. Arviot tulevasta kehityksestä perustuvat aiempaan kokemukseen markkinoiden kehityksestä, ja niiden teossa on hyödynnetty myös ulkopuolisten tutkimuslaitosten markkinoiden kehitystä koskevia ennusteita.

Laskelmissa on käytetty diskonttokorkona keskimääräistä painotettua pääomakustannusta ennen veroja (WACC), joka kuvaa oman ja vieraan pääoman kokonaiskustannusta sekä liiketoimintaan liittyviä markkinariskejä. WACC:n osatekijät ovat maakohtaiset riskitön korko, markkinariskipreemio ja luottoriskipreemio sekä kaikille yksiköille yhteiset verrokitoimialan beta, konsernin pääomarakenne ja Caverion-konsernin yrityskokoon perustuva riskipreemio.

Liikearvon arvonalentumistestauksessa käytetyt oletukset 2019

	CGU 1 = Suomi	CGU 2 = Ruotsi	CGU 3 = Norja	CGU 4 = Tanska	CGU 5 = Teollisuuden ratkaisut	CGU 6 = Saksa	CGU 7 = Itävalta
WACC ennen veroja	8,37 %	7,95 %	9,76 %	8,00 %	8,37 %	8,71 %	8,72 %
Kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää tasearvon	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	20–50 %	>50 %

Kerrytettävissä oleva rahamäärä suhteessa tasearvoon herkkyyksianalyysin eri skenaarioissa

Liikevaihto -10 % ja liikevoitto -1 %-yksikköä	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	Alaskirjaus	>50 %
WACC + 2 %-yksikköä	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	Alaskirjaus	>50 %
Pitkän aikavälin kasvuvauhti -0,5 %-yksikköä	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	0–20 %	>50 %
Kaikki yllä olevat yhteensä	>50 %	20–50 %	>50 %	20–50 %	>50 %	Alaskirjaus	>50 %

Liikearvon testaustuloksia arvioidaan vertaamalla kerrytettävissä olevaa rahamäärää (E) rahavirtaa tuottavan yksikön testattavien varojen tasearvoon (T) seuraavasti:

	Suhde	Arvio
E	<	T Alaskirjaus
E	0–20 % >	T Ylittää hieman
E	20–50 % >	T Ylittää selvästi
E	50 %– >	T Ylittää merkittävästi

Suorittujen arvonalentumistestien perusteella ei ole tehty arvonalennuksia vuonna 2019 tai 2018. Vuoden 2019 testauksissa Saksan kerrytettävissä oleva rahamäärä ylitti tasearvon selvästi ja muut rahavirtaa tuottavat yksiköt merkittävästi. Vuoden 2018 testauksissa Saksan kerrytettävissä oleva rahamäärä ylitti tasearvon hieman ja muut rahavirtaa tuottavat yksiköt merkittävästi.

Herkkyyksianalyysin arvot erillisissä skenaarioissa (1, 2, 3), joilla kerrytettävissä oleva rahamäärä = tasearvo, Saksa

	Perusolettama	Arvonmuutos
Liikevaihto ennustejaksolla (skenaario 1)	8,4 % keskimääräinen kasvu (CAGR)	-3,6 %-yks.
Keskimääräinen käyttökateprosentti ennustejaksolla (skenaario 1)	3,9 %	-0,4 %-yks.
WACC ennen veroja (skenaario 2)	8,7 %	+1,6 %-yks.
Terminaalikauden kasvuolettama (skenaario 3)	1,0 %	-1,2 %-yks.

Laadintaperiaatteet**Liikearvo**

Liikearvoa syntyy tytäryritysten hankinnan yhteydessä, ja se on määrä, jolla luovutettu vastike ylittää konsernin osuuden hankinnan kohteen yksilöitävissä olevan nettovarallisuuden nettomääräisestä käyvästä arvosta ja määräysvallattomien omistajien osuuden käyvän arvon hankinta-ajankohtana. Yksilöitävissä oleva nettovarallisuus sisältää hankitut varat sekä vastattavaksi otetut velat ja ehdolliset velat. Luovutettu vastike arvostetaan käypään arvoon.

Arvonalentumistestaus

Liikearvo testataan arvonalentumisen varalta vuosittain tai sitä useammin, jos tapahtumat tai olosuhteiden muutokset antavat viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta. Testausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä arvonalentumisilla. Arvonalennukset kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi, eikä niitä myöhemmin peruuteta. Myytyyn yritykseen liittyvän liikearvon kirjanpitoarvo vaikuttaa myyntivoittoon ja -tappioon.

Liikearvot testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvolaskelmien rahavirrat perustuvat johdon parhaaseen näkemykseen tulos- ja markkinakehityksestä. Diskonttauksessa käytettyä korkoa voidaan korottaa toimialakohtaisella lisäriskitekijällä.

Kerrytettävissä olevia rahamääriä on arvioitu suhteessa eri ajanjaksoihin ja laskelmien herkkyyttä on analysoitu muun muassa diskonttauskoron, kannattavuuden ja jäännösarvojen kasvutekijän muutoksien osalta.

4.3 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet

2019	Maa- ja vesi-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto ²⁾	Muut aineelliset hyödykkeet ¹⁾	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Milj. e						
Hankintameno 1.1.2019	0,5	12,8	58,5	17,9	0,1	89,9
Kurssierot		0,0	0,2	0,0		0,2
Lisäykset		0,0	4,1	3,9	0,2	8,2
Liiketoimintojen hankinta	0,1	0,9	10,4	0,4		11,8
Vähennykset ³⁾	0,0	-7,2	-23,6	-1,6		-32,5
Liiketoimintojen myynti			0,0	0,4		0,4
Siirrot erien välillä		-0,2	-5,2	0,9	-0,2	-4,7
Hankintameno 31.12.2019	0,6	6,2	44,4	21,9	0,1	73,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2019		-10,1	-49,3	-14,6		-73,9
Kurssierot			-0,2	0,0		-0,2
Poistot		-0,3	-3,6	-1,3		-5,2
Lisäysten ja liiketoimintojen hankintojen kertyneet poistot		-0,3	-9,7	-0,4		-10,3
Vähennysten ja liiketoimintojen myyntien kertyneet poistot ³⁾		7,2	23,5	1,2		31,9
Siirrot erien välillä			4,3	-0,4		3,8
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2019		-3,4	-35,1	-15,5		-54,0
Kirjanpitoarvo 1.1.2019	0,5	2,7	9,2	3,4	0,1	15,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	0,6	2,8	9,3	6,5	0,1	19,3

¹⁾ Muut aineelliset hyödykkeet sisältävät muun muassa vuokrahuoneistojen perusparannusmenot.

Laadintaperiaatteet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Muiden omaisuuserien hankintameno jaksotetaan tasapoistoina hyödykkeen arvioidulle taloudelliselle vaikutusajalle.

2018	Maa- ja vesi-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto ²⁾	Muut aineelliset hyödykkeet ¹⁾	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Milj. e						
Hankintameno 1.1.2018	1,0	15,4	65,8	18,1	0,3	100,5
Kurssierot	0,0	0,0	-0,9	0,0		-0,9
Lisäykset		1,4	3,3	0,9	0,1	5,8
Liiketoimintojen hankinta			0,1			0,1
Vähennykset	-0,1	-0,8	-3,3	-0,9		-5,2
Liiketoimintojen myynti	-0,4	-3,2	-4,8			-8,4
Siirrot erien välillä			-1,7	-0,1	-0,3	-2,0
Hankintameno 31.12.2018	0,5	12,8	58,5	17,9	0,1	89,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2018		-11,6	-53,0	-14,0		-78,6
Kurssierot		0,0	0,7	0,0		0,7
Poistot		-0,4	-4,7	-1,5		-6,5
Lisäysten ja liiketoimintojen hankintojen kertyneet poistot						
Vähennysten ja liiketoimintojen myyntien kertyneet poistot		1,9	5,9	0,9		8,6
Siirrot erien välillä			1,9			1,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2018		-10,1	-49,3	-14,6		-73,9
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	1,0	3,8	12,8	4,0	0,3	21,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	0,5	2,7	9,2	3,4	0,1	15,9

²⁾ Tilikaudella 2018 koneiden ja kaluston kirjanpitoarvoon sisältyi rahoitusleasingisopimuksilla hankittua omaisuutta 0,9 milj. euron edestä. Tilikaudella 2019 näihin sopimuksiin liittyvät erät on raportoitu osana IFRS 16 käyttöoikeusomaisuuseriä, joiden osalta tarkemmat tiedot sisältyvät liitetietoon 5.9 Vuokrasopimukset.

³⁾ Rakennusten ja rakennelmien sekä koneiden ja kaluston vähennykset tilikaudella 2019 liittyvät suurelta osin vanhoihin loppuun poistettuihin omaisuuseriin, jotka eivät ole enää käytössä Teollisuuden ratkaisut -divisioonassa.

Käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset vaikutusajat tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin tai liiketoiminnan muihin kuluihin.

Aineettomat hyödykkeet

2019				
Milj. e	Liikearvo	Hankintojen kohdistukset	Muut aineettomat hyödykkeet ¹⁾	Muut aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2019	335,3	63,5	97,0	160,5
Lisäykset			8,7	8,7
Liiketoimintojen hankinta	34,6	23,6	16,0	39,6
Vähennykset		-8,0	-6,1	-14,1
Liiketoimintojen myynti	-3,3		-0,4	-0,4
Siirrot erien välillä		-0,2	-0,5	-0,7
Kurssierot		-0,4	0,0	-0,4
Hankintameno 31.12.2019	366,5	78,5	114,8	193,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2019	-0,9	-56,1	-69,8	-126,0
Poistot ja arvonalentumiset		-3,3	-11,1	-14,5
Kurssierot		0,4	0,0	0,4
Lisäysten ja liiketoimintojen hankintojen kertyneet poistot			-12,2	-12,2
Siirtojen ja vähennysten kertyneet poistot		8,2	6,3	14,5
Liiketoimintojen myynnin kertyneet poistot	0,9		0,3	0,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2019		-50,9	-86,5	-137,4
Kirjanpitoarvo 1.1.2019	334,4	7,4	27,2	34,5
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	366,5	27,6	28,3	56,0

2018				
Milj. e	Liikearvo	Hankintojen kohdistukset	Muut aineettomat hyödykkeet ¹⁾	Muut aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2018	332,5	61,4	98,6	160,0
Lisäykset			6,9	6,9
Liiketoimintojen hankinta	2,8	2,9		2,9
Vähennykset			-5,5	-5,5
Liiketoimintojen myynti			-0,6	-0,6
Siirrot erien välillä			-2,0	-2,0
Kurssierot		-0,9	-0,4	-1,2
Hankintameno 31.12.2018	335,3	63,5	97,0	160,5
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2018	-0,9	-53,3	-60,0	-113,4
Poistot ja arvonalentumiset		-3,5	-17,0	-20,6
Kurssierot		0,7	0,2	1,0
Lisäysten ja liiketoimintojen hankintojen kertyneet poistot				
Siirtojen ja vähennysten kertyneet poistot			6,8	6,8
Liiketoimintojen myynnin kertyneet poistot			0,2	0,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2018	-0,9	-56,1	-69,8	-126,0
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	331,6	8,1	38,5	46,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	334,4	7,4	27,2	34,5

¹⁾ Muut aineettomat hyödykkeet koostuvat pääasiassa IT-infrastruktuurista, -järjestelmistä ja -ratkaisuista.

Hankintojen kohdistukset muodostuvat:

Milj. e	2019	2018
Asiakassuhteet ja sopimuskannat	23,3	4,6
Patentoimaton teknologia	1,7	
Tuotemerkit	1,3	
Patentit	1,0	1,2
Tilauskanta	0,2	1,6
Kilpailukieltolauseke	0,0	0,1
Yhteensä	27,6	7,4

Laadintaperiaatteet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alun perin hankintameno, kun hankintameno on määritettävissä luotettavasti ja on odotettavissa, että aineettomasta hyödykkeestä kertyy taloudellista hyötyä konsernille. Aineettomat hyödykkeet, joilla on tunnettu tai arvioitu rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan vaikutusaikanaan tasapoistoina kuluiksi tuloslaskelmaan.

Yrityshankintojen yhteydessä hankitut muut aineettomat hyödykkeet kirjataan taseeseen erilleen liikearvosta, mikäli ne täyttävät aineettoman hyödykkeen määritelmän; ne ovat erotettavissa tai perustuvat sopimukseen tai laillisiin oikeuksiin. Yrityshankintojen yhteydessä kirjatut aineettomat hyödykkeet koostuvat muun muassa asiakassopimusten ja niihin liittyvien asiakassuhteiden sekä kilpailukieltosopimusten arvosta ja hankittuun teknologiaan ja alaan liittyvän prosessiosaamisen arvosta. Asiakassopimusten ja niihin liittyvien asiakassuhteiden sekä alaan liittyvän prosessiosaamisen arvo määritellään oletettujen asiakkuuksien pysyvyyden ja kestoajan mukaan arvioitujen rahavirtojen perusteella.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolla.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuville menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvo määritetään kyseisistä omaisuuseristä tai rahavirtaa tuottavista yksiköistä saatavissa oleviksi arvioitujen diskontattujen nettorahavirtojen perusteella. Diskonttokorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuseriin liittyvistä erityisriskeistä. Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan ja se kohdistetaan ensin rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettuun liikearvoon ja tämän jälkeen muihin omaisuuseriin tasasuhteisesti. Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruuteta enempää kuin mikä johtaisi kirjanpitoarvoon, joka hyödykkeellä olisi, jos aiempina vuosina ei olisi kirjattu arvonalentumistappioita. Liikearvoon kohdistetut arvonalennukset kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi, eikä niitä myöhemmin peruuteta.

5 Pääomarakenne

Nettovelka, milj. e	168,4
Omavaraisuusaste, %	21,5
Nettovelat/käyttökate	1,4

Tässä osiossa

Tämä osio sisältää seuraavat Caverionin vuoden 2019 pääomarakennetta kuvaavat liitetiedot:

5.1 Pääomanhallinta	60
5.2 Oma pääoma	60
5.3 Nettovelkojen muutos	62
5.4 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu arvostusryhmittäin	63
5.5 Rahoitusriskien hallinta	65
5.6 Johdannaisopimukset	67
5.7 Osuudet osakkuus -ja yhteisyrityksissä	69
5.8 Eläkevelvoitteet	69
5.9 Vuokrasopimukset	72
5.10 Muut vastuusitoumukset	73

5.1 Pääomanhallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on ylläpitää optimaalista pääomarakennetta, saavuttaa mahdollisimman korkea sitoutuneen pääoman tuotto sekä minimoida pääoman kustannukset konsernin rahoituspolitiikassa määriteltyjen periaatteiden ja limiittien puitteissa. Pääomarakenteeseen vaikutetaan ensisijaisesti ohjaamalla investointeja ja liiketoimintaan sitoutuvan käyttöpääoman määrää.

Ensimmäisellä vuosineljänneksellä Caverion laski liikkeeseen uuden 75 milj. euron kiinteäkorkoisen ja vakuudettoman joukkovelkakirjalainan, joka erääntyy 28.3.2023 sekä teki myös vapaaehtoisen käteistarjouksen 16.6.2017 liikkeeseen laskemastaan 100 milj. euron hybridilainasta. Lopullinen hybridilainan takaisinostotarjouksen hyväksyty määrä oli 33,94 milj. euroa ja hybridilainan jäljellä oleva määrä on 66,06 milj. euroa. Lisäksi Caverion myös uudelleenrahoitti pankkilainansa ja nostamattomat luottolimiittisopimuksensa helmikuun 2019 alussa.

Caverionin liiketoimintamalli vaatii vain vähän investointeja. Caverionin tavoitteena on, että liiketoiminnan bruttoinvestointien taso (pois lukien yritysostot) ei ylittäisi 1 prosenttia liikevaihdosta. Yrityskaupat on sallittu vain hyvin suoriutuville divisioonille alueilla, joilla täydennetään osaamista tai omaisuuseriä nykyiseen markkina-asemaan nähden erityisesti Palveluissa. Caverion pyrkii 100 prosentin kassakonservointiin (operatiivinen kassavirta ennen rahoituseriä ja veroja/käyttökate) taatakseen terveen rahavirran.

Caverion-konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoiminnan vaatiman rahoituksen määrää, jotta konsernilla olisi tarpeeksi likvidejä varoja toiminnan rahoittamiseksi, erääntyvien lainojen takaisinmaksuun ja vuosittaisten osinkojen maksuun. Rahoitustarpeen arvioiminen on perustunut vuoden välein tehtävään budjettiin, kuukausittain tehtävään rahoitusennusteeseen sekä lyhytaikaiseen, ajantasaiseen kassasuunnitteluun. Konsernin rahoitusosasto vastaa rahoituksen riittävydestä, erilaisten rahoituslähteiden käytettävyydestä ja ulkoisten lainojen hallitusta erääntymisprofiilista. Caverionin tavoitteena on, että nettovelan ja käyttökatteen suhdeluku on alle 2.5.

Konsernin rahoitusosasto hoitaa keskitetysti konsernin varainhallinnan ja -hankinnan. Keskitetyllä kassanhallinnalla optimoidaan likvidien varojen käyttö konsernin eri yksiköiden välillä.

Caverionin tavoitteena on jakaa vähintään 50 prosenttia tilikauden tuloksesta verojen jälkeen kuitenkin huomioiden kannattavuuden ja velkaantuneisuuden tason.

Pääoma

Milj. e	2019	2018
Osakepääoma	1,0	1,0
Hybridipääoma	66,1	100,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	66,0	66,0
Muu oma pääoma	95,5	86,6
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	228,5	253,6
Määräysvallattomien omistajien osuus	0,4	0,4
Oma pääoma yhteensä	228,9	254,0
Pitkäaikaiset korolliset velat	218,3	30,9
Lyhytaikaiset korolliset velat	43,6	27,2
Korolliset velat yhteensä	261,9	58,1
Oma pääoma ja korolliset velat yhteensä	490,8	312,0
Korolliset velat yhteensä	261,9	58,1
Rahavarat	93,6	51,2
Nettovelka	168,4	6,9
Nettovelka/Käyttökate ¹⁾	1,4	0,2
Velkaantumisaste, %	73,6	2,7
Omavaraisuusaste, %	21,5	30,2

¹⁾ Nettovelat/Käyttökate on laskettu lainapankkien kanssa vahvistettujen laskentaperiaatteiden mukaisesti.

5.2 Oma pääoma

Osakepääoma ja omat osakkeet

	Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä, kpl	Osakepääoma milj. e	Omat osakkeet milj. e
1.1.2019	135 655 641	1,0	-3,2
Omien osakkeiden luovutus	415 091		0,1
31.12.2019	136 070 732	1,0	-3,1
1.1.2018	125 083 764	1,0	-3,2
Omien osakkeiden luovutus	1 047 877		
Suunnattu osakeanti	9 524 000		
31.12.2018	135 655 641	1,0	-3,2

Caverion Oyj:n osakkeiden lukumäärä oli 138 920 092 (138 920 092) ja osakepääoma 1,0 (1,0) milj. euroa 31.12.2019.

Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

Omat osakkeet

Caverionin hallussa oli 2 849 360 (3 264 451) yhtiön omaa osaketta 31.12.2019.

Hallussa olevien osakkeiden hankintahinta yhteensä oli 3,1 milj. euroa 31.12.2019 ja se esitetään erillisenä oman pääoman eränä. Osakkeista maksettu määrä pienentää emoyhtiön voitonjakokelpoisia varoja. Osakkeet ovat yhtiön hallussa omina osakkeina ja ne on oikeus laskea uudelleen liikkeeseen tulevaisuudessa.

Muuntoerot

Muuntoerot sisältävät ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot. Myös ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksista syntyvät voitot ja tappiot sisältyvät muuntoeroihin silloin, kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet. Ulkomaisten yksiköiden nettosijoitusten suojausta ei ole ollut vuosina 2019 tai 2018.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahasto sisältää sijoitusten, joita ei pidetä kaupankäynti tarkoituksessa, ja rahavirran suojauksessa käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset.

Hybridipääoma

Caverion Oyj laski kesäkuussa 2017 liikkeeseen 100 miljoonan euron hybridilainan, jota käsitellään konsernin IFRS-tilinpäätöksessä omana pääomana. Ensimmäisen kvartaalin vapaaehtoisen käteisostotarjouksen jälkeen hybridilainan jäljellä oleva määrä on 66,06 milj. euroa. Hybridilaina on oman pääoman ehtoinen joukkovelkakirjalaina, joka on muita velkasitoumuksia heikommissa asemassa. Lainan haltijalla ei ole osakkeenomistajille kuuluvia oikeuksia, eikä se laimenna nykyisten osakkeenomistajien omistuksia. Hybridilainan kuponkikorko on kiinteä 4,625 prosenttia vuodessa 16.6.2020 saakka. Lainalla ei ole eräpäivää, mutta liikkeeseenlaskijalla on oikeus lunastaa laina takaisin ensimmäistä kertaa 16.6.2020 sekä tätä seuraavina koronmaksupäivinä. Mikäli lainaa ei lunasteta takaisin 16.6.2020, nousee kuponkikorko 500 korkopisteellä. Lainasta kertynyt kirjaamaton korko oli 1,7 (2,5) miljoonaa euroa 31.12.2019.

Hybridilainan korot on maksettava, jos Caverion Oyj jakaa osinkoa. Jos osinkoa ei jaeta, tehdään erillinen päätös hybridilainan mahdollisesta koron maksusta. Hybridilainan osittaisen lunastuksen yhteydessä maksettiin 1,2 milj. euron korko. Kesäkuussa 2019 Caverion maksoi hybridilainan 3,1 milj. euron (vuonna 2018 4,6 milj. euroa) vuosikoron jäljellä olevalle summalle. Hybridilaina kirjataan alun perin käypään arvoon transaktiokuluilla vähennettynä ja myöhemmin laina arvostetaan hankintamenoon. Mikäli korkoa maksetaan, kirjataan se suoraan omaan pääomaan verohyödyillä vähennettynä.

IAS 33 mukaisesti paikallisessa kirjanpidossa kertynyt korko on otettu huomioon kuluna osakekoh-taisen tuloksen laskennassa, kuten tunnuslukujen laskentakaavoissa on esitetty.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Caverion ilmoitti 7.2.2018 pörssiedotteella perustavansa uuden konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisen kannustinjärjestelmän ("Ehdollinen osakepalkkiojärjestelmä 2018–2022"). Ohjelman tekniseen toteutukseen liittyen Caverion Oyj:n yhtiölle itselleen suuntaamassa maksuttomassa osakeannissa merkittiin ja rekisteröitiin yhteensä 3 800 000 uutta osaketta kaupparekisteriin 19.2.2018. Kerätty pääoma oli yhteensä 6,67 milj. euroa ja se kirjattiin kokonaisuudessaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Caverion toteutti kesäkuussa 2018 uusien osakkeiden suunnatun osakeannin säilyttääkseen vahvan taseaseman ja strategisen joustavuuden Saksan kilpailuoikeudellisen sakon maksamisen jälkeen. Yhtiö julkisti 15.6.2018, että se oli suunnannut institutionaalisille sijoittajille osakeannin, jossa merkityt 9 524 000 osaketta vastasivat noin 7,36 prosenttia kaikista yhtiön osakkeista ja niiden tuottamasta äänimäärästä välittömästi ennen osakeantia ja kerätyt varat ennen palkkioita ja kuluja olivat 60,0 milj. euroa. Merkintahinta kirjattiin kokonaisuudessaan yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Osingot

Varsinainen yhtiökokous päätti 25.3.2019, että tilikaudelta 2018 maksetaan osinkoa 0,05 euroa osakkeelta.

Hallitus esittää 23.3.2020 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan tilikaudelta 2019 0,08 euroa osakkeelta.

5.3 Nettovelkojen muutos

Nettovelka määritellään siten, että korollisista lyhyt- ja pitkäaikaisista veloista vähennetään rahavarat.

Milj. e	Rahoitusvelat			Rahavarat	Nettovelka
	Pitkäaikaiset velat sisältäen lyhytaikaisen osuuden	Vuokrasopimusvelat	Lyhytaikaiset velat		
Nettovelka 31.12.2018	57,1	0,9	0,0	51,2	6,9
Kirjattu IFRS 16:n käyttöönnotossa		140,5			
Nettovelka 1.1.2019	57,1	141,5	0,0	51,2	147,4
Nettovelan muutokset erissä, joihin liittyy maksutapahtuma:					
Pitkäaikaisten velkojen nostot	125,0				
Pitkäaikaisten velkojen takaisinmaksut	-56,7	-45,5			
Lyhytaikaisten velkojen muutos					
Rahavarojen muutos				41,5	
Nettovelan muutokset erissä, joihin ei liity maksutapahtumaa:					
Lisäykset		36,5			
Yritysosot		7,7			
Yritysmyyntit		-3,1			
Muuntoerot ¹⁾		0,0		0,9	
Muut erät, joihin ei liity maksutapahtumaa	-0,4				
Nettovelka 31.12.2019	125,0	136,9	0,0	93,6	168,4

Milj. e	Rahoitusvelat			Rahavarat	Nettovelka
	Pitkäaikaiset velat sisältäen lyhytaikaisen osuuden	Rahoitusleasingvelat	Lyhytaikaiset velat		
Nettovelka 1.1.2018	85,7	2,5	5,0	29,2	64,0
Nettovelan muutokset erissä, joihin liittyy maksutapahtuma:					
Pitkäaikaisten velkojen nostot	0,0	0,6			
Pitkäaikaisten velkojen takaisinmaksut	-28,7	-2,2			
Lyhytaikaisten velkojen muutos			-5,0		
Rahavarojen muutos				23,6	
Nettovelan muutokset erissä, joihin ei liity maksutapahtumaa:					
Muuntoerot ¹⁾		0,0		-1,7	
Muut erät, joihin ei liity maksutapahtumaa	0,1				
Nettovelka 31.12.2018	57,1	0,9	0,0	51,2	6,9

¹⁾ Ulkomaisten konserniyritysten rahavirrat muunnetaan euroiksi käyttäen kauden keskikursseja, ja rahavarat käyttäen tilikauden päättymispäivän kurssseja.

5.4 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu arvostusryhmittäin

IFRS 9 mukaisesti eri arvostusperusteet on säilytetty, mutta niitä on yksinkertaistettu määräämällä rahoitusvaroilte kolme pääasiallista arvostusryhmää: jaksotettu hankintameno, käypä arvo muiden laajan tuloksen erien kautta ja käypä arvo tulosvaikutteisesti. Standardia on noudatettu 1.1.2018 alkaen.

2019				
Milj. e	Käypään	Käypään arvoon	Jaksotettuun	Tase-
Arvostusperiaate	arvoon tulos-	muiden laajan	hankinta-	arvo
	vaikutteisesti	laajan tuloksen	menoon	
Pitkäaikaiset rahoitusvarat				
Sijoitukset	0,6	0,7		1,3
Myyntisaamiset ja muut saamiset			5,0	5,0
Lyhytaikaiset rahoitusvarat				
Myyntisaamiset ja muut saamiset			536,7	536,7
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)	0,9			0,9
Rahavarat			93,6	93,6
Yhteensä	1,5	0,7	635,2	637,4
Pitkäaikaiset rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta			49,9	49,9
Joukkovelkakirjalainat			74,6	74,6
Muut lainat			0,5	0,5
Vuokrasopimusvelat			93,3	93,3
Pitkäaikaiset korolliset rahoitusvelat yhteensä			218,3	218,3
Ostovelat ja muut velat			0,3	0,3
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)				
Lyhytaikaiset rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta				
Eläkelainat				
Muut lainat				
Vuokrasopimusvelat			43,6	43,6
Lyhytaikaiset korolliset rahoitusvelat yhteensä			43,6	43,6
Ostovelat ja muut velat			483,9	483,9
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)	0,2			0,2
Yhteensä	0,2		746,1	746,3

2018				
Milj. e	Käypään	Käypään arvoon	Jaksotettuun	Tase-
Arvostusperiaate	arvoon tulos-	muiden laajan	hankinta-	arvo
	vaikutteisesti	laajan tuloksen	menoon	
Pitkäaikaiset rahoitusvarat				
Sijoitukset	0,8	0,4		1,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset			4,1	4,1
Lyhytaikaiset rahoitusvarat				
Myyntisaamiset ja muut saamiset			533,7	533,7
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)	0,3			0,3
Rahavarat			51,2	51,2
Yhteensä	1,1	0,4	589,0	590,5
Pitkäaikaiset rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta			30,0	30,0
Muut lainat			0,5	0,5
Rahoitusleasingvelat			0,4	0,4
Pitkäaikaiset korolliset rahoitusvelat yhteensä			30,9	30,9
Ostovelat ja muut velat			0,1	0,1
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)	0,1			0,1
Lyhytaikaiset rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta			20,0	20,0
Eläkelainat			6,7	6,7
Muut lainat			0,0	0,0
Rahoitusleasingvelat			0,5	0,5
Lyhytaikaiset korolliset rahoitusvelat yhteensä			27,2	27,2
Ostovelat ja muut velat			464,0	464,0
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)	1,1			1,1
Yhteensä	1,2		522,1	523,3

Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot ovat lähellä niiden käypiä arvoja lukuun ottamatta pitkäaikaisia korollisia lainoja. Pitkäaikaisten korollisten lainojen käypä arvo oli vuoden 2019 lopussa 129,2 milj. euroa (31,4 milj. euroa). Pitkäaikaisten korollisten lainojen käyvät arvot pohjautuvat diskontattuihin rahavirtoihin ja ne kuuluvat käypien arvojen määrittämisen hierarkiassa tasolle 2. Diskonttaus-korkona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa ulkoista lainaa tilinpäätöshetkellä ja se muodostuu riskittömästä markkinakorosta, johon on lisätty yrityskohtainen, maturiteetin mukainen riskipreemio 2,00 % – 2,50 % p.a (1,50 %- 2,00 % vuonna 2018).

Sijoitukset sisältävät seuraavia eriä:	2019	2018
Noteeratut osakkeet (tasolla 1 käyvän arvon hierarkiassa)	0,6	0,8
Noteeraamattomat osakkeet (tasolla 3 käyvän arvon hierarkiassa)	0,7	0,4
Yhteensä	1,3	1,2

Tason 1 rahoituserien käypäarvo perustuu täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteeratuihin hintoihin toimivilla markkinoilla arvostuspäivänä. Markkinoita pidetään toimivina, jos noteeratut hinnat ovat säännöllisesti saatavilla pörssissä. Noteeratut hinnat ovat ostohintoja (bid price) Taso 1 sisältää pääasiassa rahastoja ja OMXH listattuja osakkeita. Tasolle 3 luokitellut sijoitukset ovat noteeraamattomia osakkeita ja ne on arvostettu hankintahintaan vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla tai meklarilta saatuihin hintoihin, koska niiden käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä.

Laadintaperiaatteet

Rahoitusvarat

Rahoitusvarojen luokittelu ja arvostus

IFRS 9 mukaisesti rahoitusvarat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraaviin ryhmiin: jaksotettu hankintameno, käypä arvo muiden laajan tuloksen erien kautta ja käypä arvo tulosvaikutteisesti. Luokittelu riippuu yhteisön liiketoimintamallista ja rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusperusteisten rahavirtojen ominaispiirteistä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvaroja tai johdannaisia, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan tähän ryhmään, jos se on hankittu pääasiassa lähitulevaisuudessa tapahtuvaa myyntiä varten. Johdannaiset ja muut käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon, ja ne arvostetaan myöhemmin käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksesta johtuvat realisoituneet ja realisoitumattomat tappiot ja voitot kirjataan tuloslaskelmaan sille periodille, jonka aikana ne syntyvät. Tähän ryhmään kuuluvat varat luokitellaan pitkäaikaisiksi

varoiksi (Saamiset), jos ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua raportointikauden päättymispäivästä, ja lyhytaikaisiksi varoiksi (Myyntisaamiset ja muut saamiset), jos ne erääntyvät alle 12 kuukauden kuluttua.

Jaksotettuun hankintamenuon

Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Tämä kategoria koostuu lainasaamisista, myyntisaamisista, rahoista ja pankkisaamisista sekä tietyistä muista saamisista. Nämä ovat lyhytaikaisia, jos eräpäivä on enintään 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen, muutoin ne ovat pitkäaikaisia. Ne kirjataan alun perin käypään arvoon ja transaktiomenot kirjataan kuluiksi tuloslaskelmaan. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen ne arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä määritettyyn jaksotettuun hankintamenuon vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla. Lyhytaikaisten myyntisaamisten ja muiden saamisten luonteesta johtuen niiden kirjanpitoarvon oletetaan olevan sama kuin käypä arvo.

Rahat ja pankkisaamiset muodostuvat käteisvaroista, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista sekä muista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden alkuperäinen juoksu-aika on enintään kolme kuukautta.

Käypään arvoon muun laajan tuloksen kautta

Osakesijoitukset listaamattomiin sijoituksiin, joita ei pidetä kaupankäynti tarkoituksessa, on valittu arvostettavan muiden laajan tuloksen erien kautta.

Ne kirjataan alun perin käypään arvoon lisättyinä transaktiomenoilla. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan arvomuutosrahastoon verovaikutus huomioiden. Kun sijoitukset myydään tai niistä kirjataan arvonalentuminen, kertyneitä käyvän arvon muutoksia ei ikinä siirretä omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi.

Nämä ovat lyhytaikaisia, jos konsernin on tarkoitus myydä ne enintään 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen.

Kirjaaminen taseeseen ja pois taseesta

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupankäyntipäivän perusteella päivänä, jona konserni sitoutuu ostamaan tai myymään omaisuus-erän. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet sijoitusten rahavirtoihin ovat lakanneet tai siirretty toiselle osapuolelle ja konserni on olennaisilta osin siirtänyt omistukseen liittyvät riskit ja edut toiselle osapuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat -ryhmän käyvän arvon muutoksista johtuvat voitot tai tappiot esitetään tuloslaskelman rahoitustuotoissa ja -kuluissa sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Korkotuotot lainoista ja muista saamisista esitetään tuloslaskelmassa rahoitustuotoissa sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Osinkotuotot rahoitusvaroista merkitään tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin, kun konsernille on syntynyt oikeus maksun saamiseen.

Rahoitusinstrumenttien netottaminen

Rahoitusvarat ja -velat vähennetään toisistaan ja taseessa esitetään nettomäärä silloin, kun kirjattujen määrien vähentämiseen toisistaan on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus ja suoritus aiotaan toteuttaa nettomääräisesti tai omaisuuserä aiotaan realisoida ja velka suorittaa samanaikaisesti.

Rahoitusvarojen arvon alentuminen

Jaksotettuun hankintamenuun taseeseen merkityt varat

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä jonkin rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvon alentumisesta yhden tai useamman omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman ("tappion synnyttävä tapahtuma") seurauksena. Tappion synnyttävällä tapahtumalla on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvioituihin vastaisiin rahavirtoihin.

Näyttöä arvonalentumisesta voivat olla esimerkiksi koronmaksun tai lyhennysten laiminlyönnit, Caverion-konsernilla olevan saamisen uudelleenjärjestely, viitteet velallisen konkurssin tai muun taloudellisen uudelleenjärjestelyn todennäköisyydestä tai todettavissa oleva tieto, joka osoittaa arvioitujen vastaisten rahavirtojen määrittävissä olevaa vähentymistä, esimerkiksi muutokset maksujen myöhästyisessä ja laiminlyöntien kanssa korreloiva velallisen heikentynyt taloudellinen tilanne.

Lainojen ja muiden saamisten osalta tappion suuruus määritetään omaisuuserän kirjanpitoarvon ja kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Omaisuuserän kirjanpitoarvoa pienennetään ja tappio merkitään konsernin tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin kuluihin. Arvonalentumista koskevaa näyttöä arvioidaan jatkuvasti sekä yksittäisten omaisuuserien tasolla että ryhmän tasolla. Kaikkia yksittäin tarkasteltuina merkittäviksi katsottavia omaisuuseriä tarkastellaan arvon alentumisen varalta erikseen. Ryhmän tasolla tapahtuva arviointi tehdään yhdistämällä riskiominaisuuksiltaan samankaltaisia omaisuuseriä ja arvioimalla niitä yhtenä kokonaisuutena.

Myynti- ja muihin saamisiin liittyvät operatiiviset riskit on kuvailtu liitetiedossa 3.2.

Jos arvonalentumistappion määrä vähentyy myöhemmällä kaudella ja vähennys pystytään objektiivisesti yhdistämään arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen toteutuneeseen tapahtumaan, konserni-tuloslaskelmaan merkitään aiemmin kirjatun arvonalentumistappion peruutus.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään taseeseen selvityspäivänä ja ne kirjataan alun perin käypään arvoon vähennettynä aiheutuneilla transaktiomenoilla. Myöhemmin rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun. Saadun määrän ja takaisin maksettavan määrän välinen erotus merkitään tuloslaskelmaan efektiivisen koron menetelmällä laina-ajan kuluessa. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluiksi tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainalimiteistä maksettavat palkkiot

jaksotetaan kuluksi kyseisen limiitin voimassaoloajalle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niihin liittyvät veloitteet sopimusten mukaan päättyvät tai siirtyvät pois.

Rahoitusvelat ovat lyhytaikaisia velkoja, kun jäljellä oleva maturiteetti on enintään 12 kuukautta, ja pitkäaikaisia velkoja, kun niiden maturiteetti on yli 12 kuukautta.

5.5 Rahoitusriskien hallinta

Caverion-konserni altistuu liiketoiminnassaan maksuvalmiusriskille, luottoriskille sekä valuutta- ja korkoriskille. Caverionin rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on pienentää sitä epävarmuutta, jota rahoitusmarkkinoiden muutokset aiheuttavat sen taloudelliseen tulokseen.

Caverion-konsernin hallitus on hyväksynyt konsernissa noudatettavan rahoituspolitiikan, jonka käytännön toteutuksesta vastaa Caverion-konsernin rahoitusosasto yhdessä divisioonien kanssa. Divisioonissa ja tytäryhtiöissä rahoitusasioita hoitaa taloushenkilöstö ja operatiivinen johto. Konsernin rahoituspolitiikassa määritellään tehtäväalueittain vastuunjako rahoitusosaston ja divisioonan välillä. Divisioonien vastuulla on ollut toimittaa rahoitusosastolle ajantasaista ja täsmällistä informaatiota rahoitusasemasta, kassavirrasta ja valuuttapositiona, jotta on voitu varmistaa tehokas kassan-, rahoituksen-, likviditeetin ja riskienhallinta. Vastuunjaon lisäksi konsernin rahoituspolitiikassa määritellään pääperiaatteet ja toimintatavat rahoitusriskien hallinnalle, kassanhallinnalle sekä rahoitukseen liittyville erityisalueille, kuten kaupallisille takauksille, rahoittajasuhteille ja asiakasrahoitukselle.

Korkoriskien hallinta

Caverionilla on kassavaroihin liittyviä korollisia saamisia, mutta muutoin sen tuotot ja liiketoiminnan rahavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen muutoksista.

Caverionin rahavirran korkoriski aiheutuu pääasiassa lyhyt- ja pitkäaikaisista lainoista ja niitä suojaavista johdannaisista. Vaihtuvakorkoiset lainat altistavat Caverionin rahavirran korkoriskille. Korkoriskien hallinnoimiseksi Caverion-konsernin hallitus on määrittellyt pitkäaikaisille lainoille ja niitä suojaaville korkojohdannaisille keskimääräisen korkosidonnaisuusaika tavoitteen. Konsernin nettovelan (pois lukien kassa) keskimääräinen korkosidonnaisuusaika tarkasteluhetkellä oli 33,5 (4,5) kuukautta. Joulukuun 2019 lopussa Caverion ei ole käyttänyt korkojohdannaisia korkoriskien suojaamiseen.

Koko lainasalkun efektiivisten korkojen painotettu keskiarvo ilman IFRS 16 vaikutusta oli 2,96 % (2,59 %) joulukuun 2019 lopussa. Kiinteäkorkoiset lainat muodostavat noin 60 (14) prosenttia konsernin korollisen velan määrästä.

Keskimääräisen korkosidonnaisuusajan tavoitteen toteutumisen lisäksi Caverion-konsernin johto seuraa säännöllisesti korkotason mahdollisen muutoksen vaikutusta Caverion-konsernin taloudelliseen tulokseen. Seurannan kohteena on yhden prosenttiyksikön koron nousun vaikutus vuosittaisiin nettokorkokuluihin.

Herkkyys korkoriskille

Milj. e	Tulos ennen veroja	
	2019	2018
Nettovelan korko 1 prosenttiyksikköä korkeampi	0,2	0,1
Suojauslaskennan ulkopuolella olevien korkojohdannaisen arvostuksen vaikutus, kun korko 1 prosenttia korkeampi	0,0	0,3

Nettovelkapositio sisältää korolliset rahoitusvelat ja rahat ja pankkisaamiset. Herkkyydet on laskettu tilinpäätöshetken tilanteen mukaan.

Vastapuoliriski

Caverionin-konsernin pankkien ja rahoituslaitosten kanssa tekemiin rahoitusinstrumentteihin liittyy riski siitä, että vastapuoli ei pystyisi täyttämään tehdyn sopimuksen mukaisia velvoitteita. Caverion-konsernin rahoitusosasto on vastannut rahavarojen ja johdannaissopimusten vastapuoliriskistä.

Rahoitusinstrumenttien vastapuolten valinta on perustunut Caverion-konsernin johdon arvioon niiden luotettavuudesta. Caverion-konsernin hallitus on hyväksynyt Caverion-konsernin käyttämät pääpankit ja johdannaissopimusten vastapuolet. Caverion-konsernin Talousjohtaja (CFO) hyväksyy lyhytaikaisten sijoitusten vastapuolet ja limiitit. Caverionin rahoituspolitiikan mukaisesti voidaan tehdä lyhytaikaisia, likviditeetin hallintaan liittyviä sijoituksia. Rahavaroista tai johdannaista ei ole tilikaudella syntynyt luottotappioita. Caverion-konsernin johto ei odota taseen rahoitusvarojen tai johdannaisten vastapuolista aiheutuvan luottotappioita.

YIT Oyj:n 30.6.2013 rekisteröidyn osittaisjakautumisen seurauksena perustetulle Caverion Oyj:lle syntyi toissijainen vastuu YIT Oyj:n ennen jakautumista myöntämistä, YIT Oyj:lle jakautumisen jälkeen jääneistä konsernitakauksista, mikäli YIT Oyj menee konkurssiin. Näiden konsernitakausten määrä joulukuun lopussa oli 30,9 (60,3) milj. euroa.

Jälleenrahoitus- ja maksuvalmiusriski

Jälleenrahoitusriski määritellään riskiksi, ettei lainojen erääntyessä varoja ole tarpeeksi tai rahoitus on kallista. Maksuvalmiusriskin hallinnan tavoitteena on, että likvidit varat riittävät kaikissa tilanteissa. Maksuvalmiusriskiä ja jälleenrahoitusriskiä hallinnoidaan hajauttamalla lainojen maturiteettijakaumaa sekä arvioimalla lyhytaikaisen rahoituksen osuutta ja konsernin pitkäaikaista rahoitustarvetta. Caverion-konsernissa on aina varmistettava likvidien varojen riittävyys kuluvan vuoden aikana erääntyvien lainojen takaisinmaksuun ja liiketoiminnan suunnittelujakson mukaisiin mahdollisiin rahoitustarpeisiin. Riittävät vahvistetut ja nostamattomat luottolimiittisopimukset takaavat tarvittavan maksuvalmiuden.

Ensimmäisellä vuosineljänneksellä Caverion laski liikkeeseen uuden 75 milj. euron kiinteäkorkoisen ja vakuudettoman joukkovelkakirjalainan, joka erääntyy 28.3.2023 sekä teki myös vapaaehtoisen käteistarjouksen 16.6.2017 liikkeeseen laskemastaan 100 milj. euron hybridilainasta. Nelivuotisten velkakirjojen kiinteä vuotuinen korko on 3,25 %. Uusista velkakirjoista kerättyjen varojen käyttötarkoituksena oli hybridilainan osittaisen lunastuksen lisäksi yleiset liiketoimintatarpeet ja Caverionin strategian mukaiset investoinnit ja yritysjärjestelyt. Lopullinen hybridilainan takaisinostotarjouksen hyväksytty määrä oli 33,94 milj. euroa ja hybridilainan jäljellä oleva määrä on 66,06 milj. euroa. Hybridilainan takaisinostohinta oli 101,20 %. Transaktioiden tarkoituksena oli hallita ennakoivasti konsernin velkaportfoliota, pidentää konsernin maturiteettiprofiilia ja alentaa rahoituskustannuksia. Lisäksi Caverion myös uudelleenrahoitti pankkilainansa ja nostamattomat luottolimiittisopimuksensa helmikuun 2019 alussa.

Konsernin korollisen velan määrä oli joulukuun lopussa 125,0 (58,1) milj. euroa. Noin 40 (86) prosenttia lainoista on pankeilta ja muilta rahoituslaitoksilta ja noin 60 prosenttia joukkovelkakirjasijoittajilta. Konsernin nettovelka oli 31,5 (6,9) milj. euroa joulukuun lopussa ilman IFRS 16 vaikutusta ja 168,4 milj. euroa IFRS 16 vaikutusten kanssa. Velkaantumistaso oli joulukuun lopussa 73,6 (2,7) prosenttia ja omavaraisuusaste 21,5 (30,2) prosenttia sisältäen IFRS 16 vaikutukset. 66,06 milj. euron hybridilaina on oman pääoman ehtoinen joukkovelkakirjalaina, joka on muita velkasitoumuksia heikommassa asemassa. Hybridilainan osittaisen lunastuksen yhteydessä maksettiin 1,2 milj. euron korko. Kesäkuussa 2019 Caverion maksoi jäljellä olevan hybridilainan 3,1 milj. euron (4,6 milj. euroa vuonna 2018) vuosikoron.

Caverionin ulkoisissa lainoissa sovelletaan taloudellista kovenanttia, joka perustuu konsernin nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhdeluun (Nettovelat/Käyttökate). Taloudellinen kovenanti ei saa ylittää tasoa 3,5:1. Joulukuun lopussa konsernin nettovelan ja käyttökatteen suhdeluku vahvistettujen laskentaperiaatteiden mukaisesti oli 1,4x. Vahvistetut laskentaperiaatteet eivät sisällä IFRS 16 -standardin vaikutuksia ja ne sisältävät tiettyjä muita oikaisuja, kuten hybridilainan käsittely velkana joulukuusta 2019 alkaen sekä Saksan kilpailuoikeudellisen sakon ja siihen liittyvien juridisten ja neuvonantokulujen huomioimatta jättäminen.

Caverion-konserni käyttää maksuvalmiusriskin hallinnan välineinä kassavaroja, luotollisia konsernitilejä, rahoituslimiittejä sekä yritystodistuksia. Caverionin rahavarat olivat joulukuun lopussa 93,6 (51,2) milj. euroa. Lisäksi Caverionilla on nostamattomia tililimiittisopimuksia 19 (19) milj. euroa ja sitovia nostamattomia luottolimiittisopimuksia 100 (100) milj. euroa. Sitovat luottolimiittisopimukset ovat voimassa helmikuuhun 2022 asti.

Seuraava taulukko kuvaa rahoitusvelkojen ja korkojen sopimuksiin perustuvaa erääntymistä. Luvut ovat diskonttaamattomia. Vaihtuvakorkoisten lainojen ja korkojohdannaisten tulevat korkovirrat perustuvat 31.12.2019 (31.12.2018) voimassa olleeseen korkoon. Valuuttamääräisten lainojen kassavirrat on käännetty euroiksi tilinpäätöskursseihin. Valuuttajohdannaisten valuuttamääräiset kassavirrat on käännetty euroiksi forward-kursseihin.

Rahoitusvelkojen ja korkojen erääntymisen analyysi 31.12.2019 sopimuksiin perustuen

Milj. e	2020	2021	2022	2023	2024	2025-	Yhteensä
Korolliset lainat	3,7	3,7	52,7	77,4			137,6
Vuokrasopimusvelat	40,4	38,0	23,7	16,6	9,9	18,3	146,9
Muut rahoitusvelat						0,5	0,5
Ostovelat ja muut velat	483,9						483,9
Valuuttajohdannaiset	0,2						0,2

Rahoitusvelkojen ja korkojen erääntymisen analyysi 31.12.2018 sopimuksiin perustuen

Milj. e	2019	2020	2021	2022	2023	2024-	Yhteensä
Rahalaitoslainat	21,1	30,4					51,5
Eläkelainat	6,7						6,7
Rahoitusleasingvelat	0,5	0,2	0,1				0,9
Muut rahoitusvelat	0,0	0,0				0,5	0,5
Ostovelat ja muut velat	464,0						464,0
Korkojohdannaiset, ei-suojauslaskennassa	0,1	0,0					0,1
Valuuttajohdannaiset	1,1						1,1

Valuuttariski

Caverion-konserni toimii kansainvälisesti ja altistuu toimintamaidensa valuutoista aiheutuville riskeille. Valuuttakurssiriski syntyy pääasiassa taseeseen merkityistä varoista ja veloista sekä ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehdyistä nettosijoituksista. Myös tytäryhtiöiden kaupallisista sopimuksista aiheutuu valuuttakurssiriskiä, joskin sopimukset tehdään pääasiassa yksiköiden omassa toimintavaluutassa.

Valuuttakurssiriskin hallinnan tavoitteena Caverionissa on pienentää sitä epävarmuutta, jota muutokset valuuttakurssissa aiheuttavat kassavirtojen sekä liiketoiminnallisten saamisten ja velkojen arvostusten kautta tulokseen. Caverion-konsernin hallituksen päätöksellä ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehtyjä nettosijoituksia ei ole suojattu valuuttakurssien muutoksilta.

Muut kuin euromääräiset nettosijoitukset ja niiden herkkyyshanalyysi tilinpäätöshetkellä

Milj. e	2019	2019	2019	2018	2018	2018
	Netto-sijoitus	EUR vahvistuu 10 %, vaikutus omaan pääomaan	EUR heikkenee 10 %, vaikutus omaan pääomaan	Netto-sijoitus	EUR vahvistuu 10 %, vaikutus omaan pääomaan	EUR heikkenee 10 %, vaikutus omaan pääomaan
SEK	-7,9	-0,8	0,8	-10,6	-1,1	1,1
NOK	9,2	0,9	-0,9	10,0	1,0	-1,0
DKK	5,4	0,5	-0,5	4,0	0,4	-0,4
Muut valuutat	-4,9	-0,5	0,5	-7,2	-0,7	0,7

Nettosijoituksella tarkoitetaan tässä yhteydessä ulkomaisten tytäryhtiöiden omaa pääomaa lisätynä pysyväksi nettosijoitukseksi katsotuilla lainoilla. Nettosijoitukseksi ei katsota tytäryhtiöiden taseessa mahdollisesti olevaa liikearvoa.

Vanhan Venäjällä toimineen projektiyhtiön sulkemisprosessin yhteydessä yhtiön euromääräinen sisäinen laina Venäjällä luokiteltiin uudelleen omasta pääomasta velkoihin. Euron kymmenen prosenttiyksikön vahvistuminen Venäjän ruplaan vastaan tilinpäätöshetkeen nähden olisi lisännyt kurssitappiota 0,8 miljoonaa euroa konsernin tulokseen ennen veroja. Tällä ei olisi ollut vaikutusta konsernin rahavirtalaskelmaan.

Caverion-konsernin rahoituspolitiikan periaatteiden mukaisesti kaikki konserniyhtiöt ovat olleet vastuussa valuuttamääräiseen kassavirtaansa liittyvän valuuttakurssiriskin tunnistamisesta ja suojaamisesta. Kaikki sitoviin sopimuksiin perustuvat erät, jotka ylittävät 0,2 milj. euroa, on suojattava. Suojaukset tehdään sisäisillä transaktioilla, joiden vastapuolena on konsernin rahoitusosasto, joka suojaa konsernin nettoposition ja tekee kaikki ulkoisten vastapuolien kanssa tehtävät suojaukset. Valuuttakurssin suojauksissa ei noudateta suojauslaskentaa, joten johdannaisten arvonmuutokset kirjataan tilinpäätöksen laadintaperiaatteiden mukaisesti tulokseen. Vuonna 2019 merkittävien kaupallisiin sopimuksiin ja niiden suojaukseen liittyvä valuutta oli Ruotsin kruunu. Caverion-konsernissa euron kymmenen prosenttiyksikön vahvistumisella Ruotsin kruunuun nähden olisi tilinpäätöshetkellä termiinien arvostuksesta aiheutunut kurssitappiota 0,2 milj. euroa konsernin tulokseen ennen veroja.

Lukuun ottamatta kaupallisiin sopimuksiin liittyvien johdannaisten aiheuttamaa kurssieroja, uudelleen luokiteltua sisäistä lainaa Venäjällä ja translaatoriskiä euron heikentymisellä tai vahvistumisella ei olisi ollut olennaista vaikutusta Caverion-konsernin tulokseen. Herkkyyshanalyyseissä on otettu huomioon sekä sisäisiin että ulkoihin lainoihin ja saamiin liittyvän kurssiriskin suojaamiseksi tehdyt valuuttajohdannaiset, jotka netottavat valuuttakurssimuutosten vaikutuksia.

5.6 Johdannaissopimukset

Kaikki johdannaiset on tehty Caverion-konsernin rahoituspolitiikan mukaisesti suojaustarkoituksessa, mutta IFRS 9 mukaista suojauslaskentaa ei ole sovellettu tilinpäätöshetkellä voimassa oleviin johdannaisiin. Valuuttajohdannaiset on tehty lähinnä rahoituksellisten erien suojaamiseksi ja ne on kirjattu tulosvaikutteisesti rahoitustuottoihin/-kuluihin. Valuuttajohdannaiset erääntyvät vuoden 2020 aikana. Joulukuun 2019 lopussa Caverion ei käyttänyt korkojohdannaisia korkoriskiltä suojautumiseen.

Konsernin johdannaisia koskee netotus, toimeenpantavissa oleva päänetotussopimus tai vastavainlainen sopimus. Joissain tapauksissa esimerkiksi toisen osapuolen konkurssissa, kaikki sopimuksen alaiset transaktiot päättyisivät ja ne netotettaisiin. Päänetotussopimukset eivät täytä netottamisen vaatimuksia tilinpäätöksessä ja erät on esitetty bruttona. Muissa rahoitusvaroissa ja -veloissa esimerkiksi myyntisaamisissa tai ostovelloissa ei ole sopimuksiin perustuvia netotettavia eriä tilinpäätöshetkellä.

Rahoituserät, joille ei ole noteerattua hintaa toimivilla markkinoilla (esimerkiksi OTC-johdannaiset) on arvostettu käyttämällä arvostusmenetelmiä. Arvostusmenetelmät maksimoivat markkinadata käytön,

kun sitä on saatavilla ja yhtiökohtaisten estimaattien käyttö on mahdollisimman vähäistä. Jos kaikki merkittävät syöttötiedot käyvän arvon laskentaan on saatavilla markkinoilta, luokitellaan erä tasolle 2. Tasolle 2 luokiteltujen johdannaissopimusten käyvät arvot on määritetty seuraavasti: Valuutta- ja korko-termiinisopimusten käyvät arvot on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän noteerattuja termiinikursseja. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvon perusteella.

Nimellisarvot

Milj. e	2019	2018
Valuuttatermiinit, ei-suojauslaskennassa	66,7	88,6
Korkojohdannaiset, ei suojauslaskennassa		30,0

Käyvät arvot

Milj. e	2019			2018		
	Positiivinen käypä arvo (tasearvo)	Negatiivinen käypä arvo (tasearvo)	Netto-arvo	Positiivinen käypä arvo (tasearvo)	Negatiivinen käypä arvo (tasearvo)	Netto-arvo
Valuuttatermiinit						
Ei suojauslaskennassa	0,9	-0,2	0,7	0,3	-1,1	-0,8
Korkojohdannaiset						
Ei-suojauslaskennassa						
Korkoswapit		0,0	0,0		-0,1	-0,1
Yhteensä	0,9	-0,2	0,7	0,3	-1,2	-0,9
Netotussopimusten alaisten johdannaisten netotus	-0,1	0,1		-0,2	0,2	
Netto yhteensä	0,8	-0,1	0,7	0,1	-1,0	-0,9

Laadintaperiaatteet

Johdannaiset kirjataan alun perin johdannaissopimuksen solmimispäivän käypään arvoon, ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Johdannaisiin välittömästi liittyvät transaktiomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Johdannaisten myöhemmästä käypään arvoon kirjaamisesta syntyvän voiton tai tappion kirjaamistapa riippuu siitä, onko johdannainen määritetty suojausinstrumentiksi ja minkä luonteista erää se suojaa. Valuuttajohdannaisilla suojaudutaan valuuttakurssiriskiltä ja niiden käyvän arvon muutokset sisältyvät luonteensa mukaisesti joko liikevoittoon tai rahoitustuottoihin ja -kuluihin sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Korkojohdannaisilla suojaudutaan markkinakorkojen muutoksilta ja korkojohdannaisten, joihin ei sovelleta IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa, käyvän arvon muutokset kirjataan rahoitustuottoihin ja kuluihin sille kaudelle, jonka aikana ne syntyvät. Johdannaiset ovat pitkäaikaisia velkoja (Muut velat), kun niiden maturiteetti on yli 12 kuukautta, ja lyhytaikaisia velkoja (Ostovelat ja muut velat), kun niiden jäljellä oleva maturiteetti on alle 12 kuukautta.

Suojauslaskennassa olevat johdannaiset, jotka täyttävät IFRS 9:n mukaiset suojauslaskennan ehdot, merkitään taseeseen käypään arvoonsa päivänä, jolloin konsernista tulee sopimusosapuoli. Konsernissa on sovellettu suojauslaskentaa vaihtuvakorkoisten lainojen viitekoron muutoksilta suojautumiseen (rahavirran suojaus). Suojaussuhteen alussa dokumentoidaan kohteen ja suojausinstrumenttien välinen suhde ja arvioidaan suojaussuhteen tehokkuus. Suojaussuhteen tehokkuutta tarkastellaan vähintään jokaisena raportointipäivänä. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisten tehokkaan osuuden käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään omassa pääomassa suojausrahostossa. Tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tuloslaskelman rahoitustuottoihin tai -kuluihin niillä tilikausilla, joilla suojauskohde vaikuttaa tulokseen. Kun suojausinstrumentti erääntyy tai se myydään tai kun suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Kuitenkin, jos ennakoidun suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertyneet voitot tai tappiot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

5.7 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

Milj. e	2019			2018		
	Osakkuus-yhtiöt	Yhteis-yritykset	Yhteensä	Osakkuus-yhtiöt	Yhteis-yritykset	Yhteensä
Tasearvo tilikauden alussa	0,1		0,1	0,1		0,1
Osuus tuloksesta	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
Lisäykset		1,6	1,6			0,0
Tasearvo tilikauden lopussa	0,1	1,6	1,7	0,1		0,1

Osakkuusyritysten kirjanpitoarvoon ei sisälly liikearvoa.

Milj. e	Yritys	Koti-paikka	Varat	Velat	Liike-vaihto	Voitto/tappio	Omistus
2019	CG FH St. Pölten GmbH	Wien	7,5	4,3	0,0	0,0	50 %
Osakkuus-yhtiöt							
2019	Arandur Oy	Vantaa	4,7	4,3	4,7	0,0	33 %
2018	Arandur Oy	Vantaa	4,2	3,9	5,0	0,0	33 %

Tavaroiden ja palveluiden myynti osakkuus- ja yhteisyrityksille oli vuonna 2019 1,2 (1,1) milj. euroa.

Laadintaperiaatteet

Konsernitilin päätös sisältää ne osakkuusyritykset, joissa konsernin osuus äänivallasta on 20–50 prosenttia tai konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Yritykset, joissa konsernilla on yhteinen määräysvalta toisen osapuolen kanssa ja merkittävät päätökset vaativat molempien osapuolien hyväksynnän, käsitellään luonteensa mukaisesti yhteisyrityksinä. Osakkuus- ja yhteisyritykset on yhdistelty konsernitilin päätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Sijoitus kirjataan alun perin hankintamenon määrällisenä ja sitä lisätään tai vähennetään kirjaamalla Caverion-konsernin osuus sijoituskohteen hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista. Jokaisen raportointikauden lopussa ratkaistaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että osakkuusyritykseen tehdyn sijoituksen arvo on alentunut.

Konsernin osuus hankinnan jälkeisistä voitoista tai tappioista merkitään tuloslaskelmaan, ja sen osuus hankinnan jälkeisistä muun laajan tuloksen muutoksista kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan vastaavasti. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, ei kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita kirjata, paitsi jos konsernilla on oikeudellisia tai tosiasiallisia velvoitteita osakkuus- ja yhteisyrityksiin liittyen tai se on suorittanut maksuja osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta. Konsernin ja osakkuusyrityksen väliset realisoitumattomat voitot on eliminoitu konsernin omistusosuuden mukaisesti.

5.8 Eläkeveloitteet

Taseeseen merkityt velat:

Milj. e	2019	2018
Etuuspohjaiset eläke-edut	49,1	43,9
Taseen eläkeveloitteet	49,1	43,9
Taseen saamiset etuuspohjaisista eläkkeistä	-2,3	-2,3
Eläkeveloitteet, netto	46,7	41,6

Tuotot ja kulut tuloslaskelmassa, liikevoittoon kirjatut:

Milj. e	2019	2018
Etuuspohjaiset eläke-edut	-0,9	-1,0
Rahoituskuluihin kirjatut	-0,6	-0,6
Tuotot (+) / kulut (-) tuloslaskelmassa, yhteensä	-1,5	-1,6

Käyvän arvon muutokset, kulut laajassa tuloslaskelmassa:

Milj. e	2019	2018
Etuuspohjaiset eläke-edut	-5,5	0,2
Valuuttakurssimuutokset	-0,2	0,3
Kulut laajassa tuloslaskelmassa, yhteensä	-5,7	0,4

Etuuspohjaiset eläke-edut

Konsernilla on etuuspohjaiset eläkejärjestelyt Norjassa, Saksassa, Itävallassa ja Suomessa, joissa eläke-etuuden suuruus määräytyy muun muassa palkan ja työssäolovuosien perusteella. Eläkejärjestelyt on hoidettu pääosin vakuutusyhtiöissä, ja niitä hallinnoidaan paikalliseen lainsäädäntöön perustuen.

Taseessa esitetyt eläkeveloitteet on määritetty seuraavasti:

Milj. e	2019	2018
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	5,6	5,2
Varojen käypä arvo	-7,9	-7,5
Rahastoitujen veloitteiden alikate	-2,3	-2,3
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo	49,1	43,9
Etuuspohjaisten eläkeveloitteiden alikate	46,7	41,6
Taseeseen merkityt eläkeveloitteet	49,1	43,9
Taseen saamiset etuuspohjaisista eläkkeistä	-2,3	-2,3

Etuuspohjaisen eläkeveloitteen vuosimuutokset ovat seuraavat:

Milj. e	Veloitteen nykyarvon muutokset	Varojen käyvän arvon muutokset	Eläkeveloitteen muutokset, netto
1.1.2019	49,1	-7,5	41,6
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	0,9		0,9
Korkomenot	0,6		0,6
Aiempaan työsuoritukseen perustuva meno			
Veloitteen täyttämistä johtuvat voitot			
Käyvän arvon muutokset			
Varojen tuotto, pl. korkokulut		-0,8	-0,8
Voitto (-) / tappio (+) demografisten oletusten muutoksesta			
Voitto (-) / tappio (+) taloudellisten oletusten muutoksesta	5,6		5,6
Kokemusperusteiset voitot (-) / tappiot (+)	0,7		0,7
Valuuttakurssimuutokset	0,1		0,1
Työnantajan suoritukset	-0,4		-0,4
Hankittu eläkevastuu			
Maksetut etuudet	-2,0	0,3	-1,6
31.12.2019	54,7	-7,9	46,7

Milj. e	Veloitteen nykyarvon muutokset	Varojen käyvän arvon muutokset	Eläkeveloitteen muutokset, netto
1.1.2018	50,0	-7,8	42,2
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	1,0		1,0
Korkomenot	0,6		0,6
Aiempaan työsuoritukseen perustuva meno			
Veloitteen täyttämistä johtuvat voitot			
Käyvän arvon muutokset			
Varojen tuotto, pl. korkokulut			
Voitto (-) / tappio (+) demografisten oletusten muutoksesta	0,6		0,6
Voitto (-) / tappio (+) taloudellisten oletusten muutoksesta	3,1		3,1
Kokemusperusteiset voitot (-) / tappiot (+)	-3,9		-3,9
Valuuttakurssimuutokset	-0,1		-0,1
Työnantajan suoritukset	-0,4		-0,4
Hankittu eläkevastuu			
Maksetut etuudet	-1,9	0,3	-1,5
31.12.2018	49,1	-7,5	41,6

Eläkeveloitteen keskimääräinen kestoaika Caverion-konsernissa on 15 (15) vuotta.

Merkittävät aktuaariset oletukset olivat seuraavat:

2019	Diskonttokorko	Palkankorotus-olettama	Eläkkeiden kasvuolettama
Suomi	0,60 %	1,20 %	1,50 %
Norja	1,80 %	2,25 %	2,00 %
Saksa	0,85 %	3,00 %	2,25 %
Itävalta	0,84 %	-	2,25 %

2018	Diskonttokorko	Palkankorotus-olettama	Eläkkeiden kasvuolettama
Suomi	1,70 %	1,60 %	1,90 %
Norja	2,60 %	2,75 %	2,25 %
Saksa	1,80 %	3,00 %	2,25 %
Itävalta	1,80 %	-	2,25 %

Etuspohjaisen eläkeveloitteen herkkyyden merkittävien olettamien muutoksille on seuraava:

2019	Vaikutus eläkeveloitteeseen ¹⁾		
	Olettaman muutos	Olettaman kasvu	Olettaman vähennys
Diskonttokorko	0,50 %	vähennys 6,1 %	lisäys 6,8 %
Palkankorotusolettama	0,50 %	lisäys 0,2 %	vähennys 0,2 %
Eläkkeiden kasvuolettama	0,50 %	lisäys 6,3 %	vähennys 6,0 %

2018	Vaikutus eläkeveloitteeseen ¹⁾		
	Olettaman muutos	Olettaman kasvu	Olettaman vähennys
Diskonttokorko	0,50 %	vähennys 6,1 %	lisäys 6,7 %
Palkankorotusolettama	0,50 %	lisäys 0,3 %	vähennys 0,2 %
Eläkkeiden kasvuolettama	0,50 %	lisäys 6,2 %	vähennys 5,9 %

¹⁾ Perustuvat herkkyyksianalyysiin konsernin merkittävimmän eläkejärjestelyn osalta. Muiden järjestelyjen osalta vaikutukset ovat vastaavia.

Kuvattu herkkyyksianalyysi perustuu esitetyn olettamien muutokseen, kun samalla muut olettamien pysyvät ennallaan. Todellisuudessa näin ei todennäköisesti tapahdu, vaan muutos yhdessä olettamassa saattaa myös vaikuttaa muiden olettamien muuttumiseen. Laskettaessa etuspohjaisen eläkeveloitteen herkkyyttä merkittäville aktuaarisille olettamille, on käytetty samaa laskentatapaa kuin taseeseen kirjattua eläkeveloitetta laskettaessa.

Eläkejärjestelyn varat muodostuvat seuraavasti:

Milj. e	2019	%	2018	%
Osakkeet	4,5	56	4,2	56
Velkakirjat	1,6	20	2,1	28
Kiinteistöt				
Rahat ja pankkisaamiset	2,0	24	1,2	16
Eläkejärjestelyjen varat yhteensä	8,0	100	7,5	100

Työnantajan ei odoteta maksavan maksuja järjestelyihin vuoden 2020 aikana.

Ruotsin usean työnantajan yhteinen eläkejärjestely

Ruotsissa Caverion osallistuu usean työnantajan muodostamaan yhteiseen etuspohjaiseen eläkejärjestelyyn Alecta vakuutusyhtiössä. 897 Caverion Sverige AB:n työntekijää on järjestelyn piirissä vuoden 2019 lopussa. Tämä usean työnantajan yhteinen järjestely ei kykene tuottamaan luotettavaa tietoa etuspohjaisen eläkevastuun raportointia varten, joten Caverion käsittelee eläkejärjestelyä maksuperusteisena.

Alectan mahdollinen ylijäämä saatetaan hyvittää työnantajille tai työntekijöille. Odotetut suoritettavat maksut järjestelyyn ensi vuoden aikana ovat 6,4 milj. euroa.

Etuspohjaiset eläkejärjestelyt altistavat konsernin useille eri riskeille, joista merkittävimpiä kuvataan lähemmin seuraavassa:

Muutokset joukkovelkakirjalainojen tuotossa - Yritysten liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjalainojen tuoton aleneminen kasvattaa järjestelyistä aiheutuvia velkoja.

Inflaatoriski - Osa järjestelyjen etuusveloitteista on sidottu inflaatioon, ja korkeampi inflaatio johtaa velkojen kasvuun

Odotettavissa oleva elinikä - Suurin osa järjestelyjen veloitteista liittyy elinikäisten etuuksien tuottamiseen jäsenille, joten odotettavissa olevan elinajan nousu kasvattaa järjestelyjen veloitteita.

Laadintaperiaatteet

Konsernissa on toiminta-alueellaan erilaisia maksupohjaisia ja etuspohjaisia eläkejärjestelmiä, jotka noudattavat eri maiden paikallisia säännöstöjä ja käytäntöjä.

Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee. Konsernilla ei ole oikeudellisia eikä tosiasiallisia veloitteita lisämaksujen suorittamiseen, jos rahastolla ei ole riittävästi varoja kaikkien nykyisen ja aiempien tilikausien työsuoritukseen perustuvien etuuksien maksamiseen kaikille työntekijöille.

Konsernissa on etuspohjaisia eläkejärjestelyjä Norjassa, Itävallassa, Saksassa ja Suomessa. Etuspohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen ja ne perustuvat riippumattomien asiantuntijoiden vuosittain tekemiin laskelmiin, joissa käytetään etuusoikeyksikköön perustuvaa menetelmää. Diskonttauskorkona on käytetty yritysten liikkeelle laskemien

korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa. Käytetyn viitekoron perusteena olevien joukkovelkakirjalainojen maturiteetti vastaa olennaisilta osin laskettavan eläkevastuun maturiteettia. Etuuspohjaisissa järjestelyissä eläkevelkana esitetään etuuspohjaisen velvoitteen nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen tilinpäätöspäivän käyväällä arvolla. Eläkemenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluiksi jaksottaen kustannukset työntekijöiden palvelusajalle. Kokemusperusteisista tarkistuksista ja vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman hyvitykseksi tai veloitukseksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Aiempaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Ruotsin työeläkkeet on vakuutettu usean työnantajan yhteisessä eläkejärjestelyssä. Tämän eläkevastuun osalta ei ole ollut mahdollista saada riittäviä tietoja vastuiden ja varojen jakamiseksi työnantajittain. Ruotsin työeläkkeet on käsitelty maksupohjaisina.

Eläkevelvoitteiden nykyarvo riippuu useista eri tekijöistä, jotka määritetään vakuutusmatemaattisella perusteella käyttäen useita eri oletuksia, joihin kuuluu muun muassa diskonttokorko. Oletusten muutokset vaikuttavat eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvoon. Diskonttauskorkona on käytetty yritysten liikkeelle laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinakorkoa tai valtion velkasitoumusten markkinakorkoa. Diskonttokorko määritetään sille valuutalle, jossa etuudet toteutuvat. Käytetyn viitekoron perustana olevien instrumenttien maturiteetti vastaa olennaisilta osin laskettavan eläkevastuun maturiteettia. Muut oletukset perustuvat vakuutusmatemaattisiin tilastoihin sekä vallitseviin markkinaolosuhteisiin.

5.9 Vuokrasopimukset

Alla on esitetty konsernin käyttöoikeusomaisuuserien tasearvot sekä muutokset kauden aikana.

Milj. e	Käyttöoikeusomaisuuserä			
	Rakennukset ja rakennelmat	Autot	Muut omaisuuserät	Yhteensä
1.1.2019	89,0	51,2	1,3	141,6
Kurssierot	0,1	0,1	0,0	0,2
Liiketoimintojen hankinta	3,0	3,6	1,2	7,7
Lisäykset	14,8	21,5	0,2	36,5
Vähennykset ja yritysmyyntit	-2,2	-0,8	0,0	-3,1
Poistot	-23,0	-24,0	-0,9	-47,9
31.12.2019	81,6	51,6	1,8	135,0

Vuokrasopimusvelat

Milj. e

1.1.2019	141,5
Kurssierot	0,0
Liiketoimintojen hankinta	7,7
Lisäykset	36,5
Vähennykset ja yritysmyyntit	-3,1
Korkokulut	5,1
Maksut	-50,6
31.12.2019	136,9

Konserni kirjasi tammi-joulukuussa 2019 vuokratulua lyhytaikaisista vuokrasopimuksista 3,4 milj. euroa ja vähäarvoisista omaisuuseristä 1,5 milj. euroa. Vuokravastuut lyhytaikaisista ja vähäarvoisista vuokrista olivat 5,7 milj. euroa vuoden 2019 lopussa. Vuokravastuu sopimuksista, jotka eivät ole vielä alkaneet tilinpäätöshetkellä, mutta joihin Caverion on sitoutunut, oli 5,9 milj. euroa vuoden 2019 lopussa.

Konserni on alivuokrannut osan vuokraamistaan kiinteistöistä. Alivuokratuista kiinteistöistä kirjattiin tuottoa tammi-joulukuussa 2019 0,3 milj. euroa.

Laadintaperiaatteet

Konserni vuokralle ottajana

Caverion on kirjannut vuokrasopimusvelan jäljellä olevien vuokramaksujen diskontattuun nykyarvoon. Diskonttokorkona on käytetty arviota yhtiön lisäluoton korosta soveltamisen alkamisajankohdasta. Koska vuokrasopimuksista ei ole saatavilla sopimuksen sisäistä korkokantaa, lisäluoton koron määrittelyssä on käytetty johdon arviota. Lisäluoton korko määritetään käyttäen valuuttakohtaisia viitekorkoja sekä jokaisen yhtiön riskiarviointiin perustuvaan korkomarginaalia huomioituna vuokrasopimuksen pituudella.

Caverion arvostaa käyttöoikeusomaisuuserän yhtä suureksi kuin vuokrasopimusvelka. Käyttöönoton jälkeen käyttöoikeusomaisuuserä arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon.

Caverion ei kirjaa taseeseen vuokrasopimusvelkaa vuokrasopimuksista, joissa kohdeomaisuuserä ei ole arvoltaan olennainen. Arvio siitä, onko vuokrauskohteena oleva hyödyke olennainen ja siten IFRS 16 –standardin mukaan kirjattava taseeseen, perustuu IFRS:n käsitteelliseen viitekehukseen ja IAS 1 –standardiin. Caverion kirjaa näiden sopimusten maksut vuokratuloksi lineaarisesti vuokra-ajan kuluessa, samalla tavoin kuin aikaisemmin on kirjattu IAS 17 mukaiset operatiiviset vuokrasopimukset.

Caverion ei kirjaa lyhytaikaisia vuokrasopimuksia taseeseen. Lyhytaikaiset vuokrasopimukset ovat vuokrasopimuksia, joiden vuokra-aika on 12 kuukautta tai vähemmän ja jotka eivät sisällä optiota vuokrauskohteena olevan hyödykkeen ostamisesta. Caverion on analysoinut vuokrasopimukset, joissa

vuokra-aika on toistaiseksi voimassa oleva, mutta joissa sekä vuokranantajalla että Caverionilla vuokraajana on oikeus irtisanoa sopimus 1–12 kuukauden irtisanomisajalla. Jos vuokrasopimuksen irtisanominen on käytännössä realistista irtisanomisajan puitteissa, on nämä vuokrasopimukset jätetty vuokravelan ulkopuolelle.

Käytännön helpotuksena IFRS 16 sallii, että vuokraaja saa jättää erottamatta vuokrasopimuskomponentit ja muut komponentit ja käsitellä kunkin vuokrasopimuskomponentin ja siihen liittyvät muut komponentit yhtenä vuokrasopimuskomponenttina. Caverion käyttää tätä helpotusta koskien autojen vuokrasopimuksia, joiden vuokrasopimuksissa on mukana palvelukomponentteja. Toisaalta muut kuin vuokrasopimuskomponentti on erotettu kiinteistöjen vuokrasopimuksista ja kirjattu kuluksi.

Konserni vuokralleantajana

IFRS 16 ei muuttanut olennaisesti sitä, miten vuokranantaja kirjaa vuokrasopimukset. IFRS 16:n mukaisesti vuokranantaja jatkaa sopimusten luokittelua rahoitusleasing-sopimuksiin ja operatiivisiin vuokrasopimuksiin. IFRS 16 -standardin voimaantullessa edelleenvuokraajan pitää kuitenkin luokitella edelleen vuokratut sopimukset rahoitusleasing-sopimuksiin ja operatiivisiksi vuokrasopimuksiksi vertaamalla edelleenvuokraussopimuksen kohteena olevaa omaisuuserää päävuokrasopimuksen kohteena olevaan omaisuuserään. Caverion ei ole uudelleen luokitellut yhtään edelleenvuokraussopimusta rahoitusleasing-sopimukseksi.

5.10 Muut vastuusitoumukset

Milj. e	2019	2018
Muut vastuusitoumukset		
Muut vastuut	0,2	0,2
Hybridilainan kertynyt kirjaamaton korko	1,7	2,5

Konsernin emoyhtiö on antanut tytäryhtiöidensä sitoumusten vakuudeksi takauksia. Näiden takausten yhteismäärä 31.12.2019 oli 456,0 (435,3) milj. euroa. Määrä koostuu ulkoisten takausten vastatakauksista ja emoyhtiön antamista konsernitakauksista. Takaukset on annettu yleisten sopimuskäytäntöjen mukaisesti.

Ottaen huomioon Caverionin projektiliiketoiminnan luonteen, konserniyhtiöt ovat osallisina riitaisuuksissa ja oikeusprosesseissa useissa projekteissa. Nämä riitaisuudet ja oikeusprosessit ovat tyypillisesti Caverionia kohtaan esitettyjä vaateita, jotka koskevat väitettyjä virheellisiä suorituksia ja viivästyneitä toimituksia. Joissakin tapauksissa Caverionin periessä saamisiaan tämä saattaa johtaa riitaisuuksiin ja oikeusprosesseihin. On olemassa riski, että asiakas esittää näissä prosesseissa vastakanteita. Vaateiden, riitaisuuksien ja oikeusprosessien lopputulemaa on vaikea arvioida. Alaskirjauksia ja varauksia tehdään soveltuvien kirjanpitosäännösten mukaisesti.

Kesäkuussa 2018 Caverion pääsi osaltaan sovintoon Saksan liittovaltion kilpailuviraston (Bundeskartellamt) kanssa kartelliasiassa, jota viranomaisen oli tutkinut vuodesta 2014. Tutkimus koskee useita kiinteistöteknisten palvelujen tarjoajia Saksassa. Caverion Deutschland GmbH:n (ja sen edeltäjien) todettiin osallistuneen kilpailua rajoittaviin toimiin vuosien 2005 ja 2013 välisenä aikana. Saksan liittovaltion kilpailuviraston 3.7.2018 antaman lopullisen päätöksen mukaan kilpailuoikeudellisen sakan määrä Caverion Deutschland GmbH:lle oli 40,8 milj. euroa. On olemassa riski, että Caverion Deutschland GmbH:tä kohtaan voidaan esittää siviilioikeudellisia vaateita tähän asiaan liittyen. Tällä hetkellä kyseisen riskin suuruutta ei ole mahdollista arvioida. Caverion julkistaa kaikki olennaiset tiedot mahdollisista siviilioikeudellisista vaateista tarvittaessa soveltuvien säännösten mukaisesti.

Yhteistyössään viranomaisten kanssa Caverion on havainnut vuosina 2009–2011 yhdessä tuolloisista asiakasprojekteistaan toimintaa, joka voi täyttää lahjonnan tai muun rikoksen tunnusmerkistön. Caverion on tuonut havaintonsa heti viranomaisille tiedoksi ja toimii tukena asian tarkemmassa selvittämisessä. On mahdollista, että epäillyt rikkomukset voivat aiheuttaa huomattavaa vahinkoa Caverionille sakkoina, korvausvaatimuksina sekä asianajokuluina. Tällä hetkellä ei kuitenkaan voida arvioida lopputulosta tai mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen määrää. Caverion seuraa tilannetta ja julkistaa kaikki olennaiset tiedot voimassaolevien säännösten mukaisesti.

Jakautumiseen osallistuvat yhtiöt vastaavat yhteisvastuullisesti jakautuvan yhtiön velasta, joka on syntynyt ennen kuin jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Täten YIT Oyj:n osittaisjakautumisen seurauksena perustetulle Caverion Oyj:lle syntyi yhtiölle jakautumisessa allokoitun netto-omaisuuden määrään asti niin sanottu toissijainen vastuu ennen jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröintiä syntyneistä YIT Oyj:lle jakautumisen jälkeen jääneistä veloista. YIT Oyj:n merkittävempien rahoitusvelkojen velkojat luopuivat oikeudestaan vaatia Caverion Oyj:ltä suoritusta toissijaisen vastuun nojalla. Caverion Oyj:llä on toissijainen vastuu YIT Oyj:n ennen jakautumista myöntämistä, YIT Oyj:lle jakautumisen jälkeen jääneistä konsernitakauksista. Näiden konsernitakauksien määrä joulukuun 2019 lopussa oli 30,9 (60,3) milj. euroa.

6 Muut

Tässä osiossa

Tämä osio sisältää seuraavat liitetiedot:

6.1 Johdon työsuhde-etuudet	75
6.2 Osakeperusteiset maksut	75
6.3 Lähipiiritapahtumat	78

6.1 Johdon työsuhde-etuudet

Johtoon kuuluviin avainhenkilöihin luetaan Caverionin hallituksen jäsenet ja johtoryhmä. Johtoon kuuluville avainhenkilöille näiden työsuorituksista maksettu kompensatio koostuu seuraavista eristä:

Milj. e	2019	2018
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	4,8	4,8
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	0,1	0,1
Irtisanomisen yhteydessä suoritettut etuudet	0,6	0,2
Osakeperusteiset maksut ¹⁾	5,0	
Yhteensä	10,7	5,1

¹⁾ Luovutettujen osakkeiden arvo, niihin liittyvä varainsiirtovero sekä rahapalkkio.

Tarkemmat tiedot osakepalkitsemisesta on esitetty liitteessä 6.2 Osakeperusteiset maksut.

Hallitukselle ja toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot

Milj. e	2019	2018
Toimitusjohtaja		
Lehtoranta Ari	2,5	0,7
Hallituksen jäsenet		
Aho Jussi	0,1	0,1
Ehrnrooth Markus	0,1	0,1
Hallengren Joachim	0,1	0,1
Herlin Antti	0,1	0,1
Hinnerskov Thomas	0,1	0,1
Hyvönen Anna	0,1	0,1
Lindqvist Eva, jäsen 26.3.2018 asti		0,0
Paulsson Mats, hallituksen puheenjohtaja 25.3.2019 alkaen	0,1	0,0
Rosenlew Michael, hallituksen jäsen ja puheenjohtaja 25.3.2019 asti	0,0	0,1
Yhteensä	0,5	0,5

Hallituskauden 26.3.2019–23.3.2020 hallituspalkkio maksettiin vuosipalkkiona, josta 50 % maksettiin rahana ja 50 % Caverionin osakkeina yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti. Osakepalkkiomaksuun siirtymisen vuoksi hallituksen jäsenille maksettiin vuoden 2019 aikana tavanomaisesta poiketen palkkioita kahden eri hallituskauden ajalta.

Toimitusjohtajan irtisanomiskorvaus, eläkejärjestelyt ja eläkeikä

Toimitusjohtaja Ari Lehtorannan toimisopimuksen mukainen irtisanomisaika on kuusi kuukautta molemmilta osapuolilta. Mikäli yhtiö irtisanoo sopimuksen, toimitusjohtajalle maksetaan lisäksi 12 kuukauden palkkaa vastaava erillinen korvaus. Ari Lehtorannalla on maksuperusteinen lisäeläke, jonka kustannukset ovat 20 prosenttia peruspalkasta. Eläkeikä on 63 vuotta.

Muilla johtoryhmän jäsenillä ei ole ylimääräisiä johdon lisäeläkejärjestelmiä ja eläkeikä on lakisääteinen.

Toimitusjohtajan ja johtoryhmän palkitseminen

Ari Lehtorannan kuukausipalkka luontoisetuineen on 55 000 euroa. Vuonna 2019 hänelle luovutettiin 23 622 ehdollisen osakepalkkio-ohjelman osaketta (Restricted Share Units) 1.1.2017 Caverionin hallituksen hyväksymien ehtojen perusteella sekä 93 498 ehdollisen osakepalkkio-ohjelman osaketta (Matching Share Plan) 6.2.2018 Caverionin hallituksen hyväksymien ehtojen perusteella.

Vuonna 2019 muulle johtoryhmälle luovutettiin yhteensä 233 882 ehdollisen osakepalkkio-ohjelman osaketta (Matching Share Plan) 6.2.2018 Caverionin hallituksen hyväksymien ehtojen perusteella.

Milj. e	Kiinteä peruspalkka	Luontoisetut	Tulos-palkkiot	Osakeperusteiset maksut	Yhteensä 2019
Johtoryhmä yhteensä poislukien toimitusjohtaja ¹⁾	3,0	0,1	0,8	3,0	6,9

¹⁾ Sisältää johtoryhmän jäsenten yhteenlasketut palkat ajalta, jolloin he ovat olleet johtoryhmän jäseniä.

Yllämainittujen palkkojen ja palkkioiden lisäksi eräät johtoryhmän jäsenet ovat oikeutettuja maakoh-taisiin lisäeläkejärjestelmiin.

Lisäksi vuonna 2019 on maksettu johtoryhmän työsuhteiden päättymisiin liittyviä kustannuksia yhteensä 0,6 miljoonaa euroa.

Lisätietoa johdon palkitsemisesta on esitetty emoyhtiön tilinpäätöksessä.

6.2 Osakeperusteiset maksut

Caverionilla on osana konsernin johdon palkitsemis- ja sitouttamisohjelmaa pitkäaikainen osakepoh-jainen kannustinjärjestelmä yhtiön johdolle ja muille avainhenkilöille. Tämän keskeisenä tavoitteena on yhdistää omistajien ja johdon tavoitteet yhtiön omistaja-arvon edistämiseksi ja tukea yhtiötä sen tavoitteissa. Lisäksi tavoitteena on sitouttaa avainjohto yhtiöön ja sen strategiaan tavoitteisiin sekä tarjota kilpailukykyinen yhtiön osakkeiden omistukseen perustuva palkkiojärjestelmä.

Caverionin hallitus hyväksyi jatkuvan osakepohjaisen pitkän aikavälin kannustinohjelman konsernin johdolle ja avainhenkilöille joulukuussa 2015. Osakepohjainen kannustinohjelma koostui suoriteperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (Performance Share Plan) täydennettynä erityistilanteita varten tar-koitetulla ehdollisella osakepalkkio-ohjelmalla (Restricted Share Plan). Molemmat ohjelmat koostuivat

vuosittain alkavista yksittäisistä, kolmen vuoden pituisista osakepalkkio-ohjelmista. Hallitus päätti jatkaa kyseistä kannustinrakennetta joulukuussa 2016 ja joulukuussa 2017. Ensimmäiselle ja toiselle suoriteperusteiselle osakepalkkio-ohjelmalle 2016–2018 ja 2017–2019 asetettuja tavoitteita ei saavutettu, eikä niistä siksi suoritettu palkkioita. Suoritusperusteiselle osakepalkkio-ohjelmalle 2018–2020 asetetut tavoitteet toteutuivat osittain ja vastaavat osakepalkkiot suoritetaan helmikuussa 2021.

Caverionin hallitus päätti uuden osakepohjaisen pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän perustamisesta konsernin avainhenkilöille joulukuussa 2018. Uusi järjestelmä on rakenteeltaan suoriteperusteinen osakepalkkio-ohjelma (Performance Share Plan, PSP). Hallitus päätti samalla uuden jakson alkamisesta yhtiön ehdollisessa osakepalkkio-ohjelmassa (Restricted Share Plan, RSP), joka toimii täydentävänä osakepalkkiojärjestelmänä erityistilanteita varten.

Uuden suoriteperusteisen osakepalkkiojärjestelmän ensimmäisen ohjelman (PSP 2019–2021) nojalla mahdollisesti suoritettavat osakepalkkiot maksetaan keväällä 2022 edellyttäen, että hallituksen ohjelmalle asettamat suoritustavoitteet saavutetaan. PSP 2019–2021 -ohjelman piiriin voi kuulua enintään noin 75 johtoon kuuluvaa ja muuta Caverion-konsernin avainhenkilöä. Henkilöt, jotka kuuluvat Caverionin ylimmälle johdolle tarkoitettuun lisäosakeohjelmaan (Matching Share Plan), mukaan lukien Caverionin johtoryhmän jäsenet, eivät kuulu tämän ohjelman piiriin. Suoritusmittareina ovat yhtiön osakkeen kokonaistuoton suhteellinen kehitys sekä osakekohtainen tulos. Jos kaikki tavoitteet saavutetaan, PSP 2019–2021 -ohjelman nojalla voidaan suorittaa palkkiona enintään noin 1,3 miljoonaa Caverionin osaketta (bruttomäärä ennen soveltuvien verojen vähentämistä).

Ehdollinen osakepalkkiojärjestelmä perustuu alun perin 18.12.2015 julkistettuun rullaavaan rakenteeseen, jonka puitteissa kunkin uuden ohjelman alkaminen edellyttää hallituksen erillistä päätöstä. RSP-ohjelmassa luvataan kiinteämääräisiä osakepalkkioita erikseen valituille yksittäisille avainhenkilöille erityistilanteissa. Jokainen RSP-ohjelma sisältää kolmivuotisen rajoitusjakson, jonka jälkeen ohjelmassa luvatut osakepalkkiot suoritetaan sen osallistujille edellyttäen, että heidän työsuhteensa

Caverioniin jatkuu osakepalkkion suorittamisajankohtaan saakka. Ehdollisten osakepalkkio-ohjelmien 2016–2018, 2017–2019, 2018–2020 sekä 2019–2021 mukaiset mahdolliset osakepalkkiot ovat yhteensä enintään 547 000 osaketta (bruttomäärä ennen soveltuvan ennakonpidätyksen vähentämistä). Näistä ohjelmista suoritetaan enintään 97 000 osaketta vuoden 2020 ensimmäisellä vuosipuoliskolla, enintään 85 000 osaketta sekä keväällä 2021 ja enintään 135 000 osaketta keväällä 2022.

Caverionin ilmoitti 7.2.2018 pörssitiedotteella perustavansa konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisen kannustinjärjestelmän ("Ehdollinen osakepalkkiojärjestelmä 2018–2022, Matching Share Plan"). Järjestelmän tarkoituksena on yhdistää omistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi pitkällä aikavälillä, kannustaa avainhenkilöitä sijoittamaan henkilökohtaisesti yhtiön osakkeisiin sekä sitouttaa heidät yhtiöön ja tarjota heille kilpailukykyinen palkkiojärjestelmä, joka perustuu yhtiön osakkeiden hankintaan, saamiseen ja omistamiseen. Järjestelmään osallistuminen edellyttää, että avainhenkilö hankkii hallituksen päättämän määrän yhtiön osakkeita hallituksen päättämällä tavalla. Ehdolliseen osakepalkkiojärjestelmään osallistuva henkilö ei voi samanaikaisesti osallistua suoriteperusteiseen osakepalkkio-ohjelmaan (Performance Share Plan). Järjestelmän palkkiot maksetaan neljässä erässä vuosina 2019, 2020, 2021 ja 2022 siten, että yksi erä maksetaan kunakin vuonna. Palkkion maksua kuitenkin lykätään, jos osakkeen tuotto ei ole saavuttanut ennalta asetettua vähimmäistuottotasoa kulloisenkin sitouttamisjakson loppuun mennessä.

Caverion Oyj:n hallitus päätti vuoden 2019 aikana kolmesta suunnatusta maksuttomasta osakeannista Caverionin osakepalkkiojärjestelmien palkkioerien maksamiseksi. Näissä suunnatuissa maksuttomissa osakeanneissa luovutettiin 23 622 yhtiön hallussa olevaa Caverion Oyj:n osaketta 28.2.2019 ehdolliseen osakepalkkio-ohjelmaan (Restricted Share Plan) 2016–2018 kuuluvalla avainhenkilölle ja vastaavasti 293 540 ja 97 929 yhtiön hallussa olevaa Caverion Oyj:n osaketta luovutettiin 14.5.2019 ja 18.12.2019 ehdolliseen osakepalkkiojärjestelmään 2018–2022 (Matching Share Plan) kuuluvilla avainhenkilöille.

Ohjelma	Suoriteperusteinen osakepalkkio-ohjelma 2019 (Performance share programme 2019)	Suoriteperusteinen osakepalkkio-ohjelma 2016–2020 (Performance share plan 2016–2020)	Ehdollinen osakepalkkio-ohjelma (Restricted share plan)				Ehdollinen osakepalkkio-järjestelmä 2018–2022 (Matching share plan 2018–2022)
	Suoriteperusteinen osakepalkkio-ohjelma 2019–2021	Suoriteperusteinen osakepalkkio-ohjelma 2018–2020	Ehdollinen osakepalkkio-ohjelma 2019–2021	Ehdollinen osakepalkkio-ohjelma 2018–2020	Ehdollinen osakepalkkio-ohjelma 2017–2019	Ehdollinen osakepalkkio-ohjelma 2016–2018	Ehdollinen osakepalkkio-järjestelmä 2018–2022
Instrumentti							
Liikkeeseenlaskupäivä	17.12.2018	17.12.2015	17.12.2015	17.12.2015	17.12.2015	17.12.2015	6.2.2018
Osakkeiden enimmäismäärä, kpl	1 301 250	850 000	135 000	85 000	85 000	66 200	2 520 000
Osinko-oikaisu	Ei	Kyllä	Ei	Ei	Ei	Ei	Kyllä
Alkuperäinen allokaatiopäivä	3.4.2019	28.2.2018	12.4.2019	12.6.2018	16.6.2017	1.1.2017	1.3.2018
Ansaintajakso alkaa	1.1.2019	1.1.2018	1.1.2019	1.1.2018	1.1.2017	1.1.2016	1.3.2018
Ansaintajakso päättyy	31.12.2021	31.12.2018	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2022
Osakkeiden vapautuminen	30.4.2022	28.2.2021	28.2.2022	28.2.2021	28.2.2020	30.6.2020	1.7.2022
Oikeuden syntymisehdot	Osakkeen kokonaistuoton suhteellinen kehitys, osakekohtainen tulos (EPS), työssäolovelvoite	Osakekohtainen tulos (EPS) ja liiketoiminnan kassavirta ennen rahoituseriä ja veroja, työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite	Työssäolovelvoite	Osakkeen vähimmäistuottotaso, työssäolovelvoite
Enimmäisvoimassaolo-aika, vuotta	3,3	3,0	3,2	3,2	3,2	3,2	4,8
Jäljellä oleva juoksuaika, vuotta	2,3	1,2	2,2	1,2	0,2	0,5	3,0
Henkilöitä tilikauden loppuessa	70	89	16	18	16	1	19
Toteutustapa	Rahana ja osakkeina	Rahana ja osakkeina	Rahana ja osakkeina	Rahana ja osakkeina	Rahana ja osakkeina	Rahana ja osakkeina	Rahana ja osakkeina
Ohjelman kauden aikaiset muutokset 1.1.2019							
Kauden alussa ulkona olevat	-	381 600	-	50 000	69 500	62 000	2 102 417
Tilikauden muutokset							
Kaudella myönnetty	947 500		97 000	34 500	15 000		197 430
Kaudella menetetyt	12 500	236 828					
Kaudella ansaitut (brutto)		73 964				50 000	840 962
31.12.2019							
Kauden lopussa ulkona olevat	935 000	70 808	97 000	84 500	84 500	12 000	1 458 885

Osakepalkkiojärjestelmien kustannukset

Konsernitilinpäätökseen sisältyy kulu osakepalkkio-ohjelmista 3,4 (1,9) milj. euroa. Kuluksi kirjatusa kustannuksesta 1,9 (1,3) milj. euroa aiheutuu konsernin johtoryhmän palkitsemisesta.

Suoriteperusteinen ja ehdollinen osakepalkkio-ohjelma 2020–2022

Caverionin hallitus hyväksyi joulukuussa 2019 uuden ohjelmajakson vuosille 2020–2022 osakepohjaisessa pitkän aikavälin kannustinjärjestelmässä, joka perustettiin alun perin joulukuussa 2018. Järjestelmä on rakenteeltaan suoriteperusteinen osakepalkkio-ohjelma (Performance Share Plan, PSP), joka on suunnattu Caverionin johdolle ja avainhenkilöille. Hallitus päätti samalla uuden jakson alkamisesta yhtiön ehdollisessa osakepalkkio-ohjelmassa (Restricted Share Plan, RSP), joka toimii täydentävänä osakepalkkiojärjestelmänä erityistilanteita varten. Mahdolliset osakepalkkiot PSP 2020–2022 ja RSP 2020–2022 -ohjelmista suoritetaan keväällä 2023. PSP 2020–2022 -ohjelman piiriin voi kuulua enintään noin 90 Caverion-konsernin avainhenkilöä. Suoritusmittarit, joiden perusteella PSP 2020–2022 -ohjelman nojalla mahdollisesti suoritettava osakepalkkio maksetaan, ovat yhtiön osakkeen kokonaistuoton suhteellinen kehitys sekä osakekohtainen tulos. Jos kaikki suoritusavoitteet saavutetaan, PSP 2020–2022 -ohjelman nojalla voidaan suorittaa palkkiona enintään noin 1,6 miljoonaa Caverionin osaketta (bruttomäärä ennen soveltuvien verojen vähentämistä).

Laadintaperiaatteet

Caverionin johdolle ja avainhenkilöille on myönnetty osakepohjaisia kannustinjärjestelmiä.

Suoriteperusteinen osakepalkkio-ohjelma sisältää enimmäisrajan yksittäisen osallistujan osakepalkkion arvolle. Jos osakepalkkion arvo sen suorittamishetkellä ylittäisi hallituksen asettaman enimmäisrajan, sen yli menevää osaa palkkiosta ei suoriteta. Ohjelman osallistujalla on mahdollisuus saada osakepalkkio ainoastaan, jos hänen työsuhteensa jatkuu palkkion suorittamisajankohtaan saakka.

Ehdollisissa osakepalkkio-ohjelmissa osakkeita jaetaan erikseen valituille yksittäisille avainhenkilöille erityistilanteissa. Täydentävässä ehdollisessa osakepalkkio-ohjelmassa kukin yksittäinen ohjelma koostuu kolmivuotisesta suoritusjaksosta, jonka jälkeen jaetut osakepalkkiot suoritetaan ohjelman osallistujille edellyttäen, että heidän työsuhteensa Caverioniin jatkuu osakepalkkion suorittamisajankohtaan saakka.

Osallistuminen ehdolliseen osakepalkkiojärjestelmään edellyttää, että avainhenkilö hankkii hallituksen päättämän määrän yhtiön osakkeita hallituksen päättämällä tavalla. Ehdolliseen osakepalkkiojärjestelmään osallistuva henkilö ei voi samanaikaisesti osallistua suoriteperusteiseen osakepalkkio-ohjelmaan (Performance Share Plan). Palkkion saaminen on sidottu osallistujan työ- tai toimeisuhteen jatkumiseen palkkion maksuhetkellä.

Omana pääomana ja käteisvaroina maksettavat osakeperusteiset palkkiot arvostetaan niiden myöntämispäivän mukaiseen Caverionin osakkeen markkinahintaan ja kirjataan tasaisesti oikeuden syntymisajanjakson aikana henkilöstökuluihin ja vastaavasti omaan pääomaan.

6.3 Lähipiiritapahtumat

Caverion ilmoitti helmikuussa 2018 perustavansa uuden konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisen kannustinjärjestelmän ("Ehdollinen osakepalkkiojärjestelmä 2018–2022"). Yhtiö tarjosi osallistujille mahdollisuuden rahoittaa yhtiön osakkeiden hankinta yhtiöltä nostetulla korollisella lainalla, mitä osa osallistujista käytti. Joulukuun 2019 lopussa näiden lainojen yhteismäärä oli noin 4,5 (4,1) miljoonaa euroa. Lainat maksetaan kokonaisuudessaan takaisin viimeistään 31.12.2023. Osakkeet on pantattu lainojen vakuudeksi. Tämän seurauksena Caverionilla oli panttina 711 034 Caverion Oyj:n osaketta raportointikauden päättyessä 31.12.2019.

Osakepalkitsemisjärjestelmistä on kerrottu enemmän liitetiedossa 6.2 Osakeperusteiset maksut.

Liiketoimet johtoon kuuluvien avainhenkilöiden määräysvallassa olevien yritysten kanssa

Milj. e	2019
Tavaroiden ja palvelujen myynti	0,1
Tavaroiden ja palvelujen ostot	1,4
Saamiset	0,0
Velat	0,0

Kaikki liiketoimet johtoon kuuluvien avainhenkilöiden määräysvallassa olevien yritysten kanssa on toteutettu yleisillä markkinaehdoilla ja perustuvat markkinahintoihin.

Tapahtumat osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa on esitetty liitetiedossa 5.7 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä.

Emoyhtiön tuloslaskelma, FAS

Euroa	Liite	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Liiketoiminnan muut tuotot	1	59 624 319,46	60 390 911,41
Henkilöstökulut	2	-15 208 556,34	-11 630 490,97
Poistot ja arvonalentumiset	3	-1 562 303,55	-2 569 729,84
Liiketoiminnan muut kulut	4	-49 930 809,68	-54 562 176,41
Liikevoitto/-tappio		-7 077 350,11	-8 371 485,81
Rahoitustuotot ja -kulut	5	-19 092 056,87	-20 728 858,95
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		-26 169 406,98	-29 100 344,76
Tilinpäätössiirrot	6	11 030 188,36	9 040 399,39
Tuloverot	7	-156 730,97	6,21
Tilikauden voitto/tappio		-15 295 949,59	-20 059 939,16

Emoyhtiön tase, FAS

Euroa	Liite	31.12.2019	31.12.2018
Vastaavaa			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	8	3 636 009,21	3 802 270,57
Aineelliset hyödykkeet	8	1 460 045,70	714 611,54
Sijoitukset	9	488 546 092,23	501 558 514,59
Pysyvät vastaavat yhteensä		493 642 147,14	506 075 396,70
Vaihtuvat vastaavat			
Pitkäaikaiset saamiset	10	21 014 114,51	64 129 980,88
Lyhytaikaiset saamiset	11	78 894 414,37	89 632 492,68
Rahat ja pankkisaamiset		67 105 222,23	37 005 271,75
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		167 013 751,11	190 767 745,31
Vastaavaa yhteensä		660 655 898,25	696 843 142,01
Vastattavaa			
Oma pääoma	12		
Osakepääoma		1 000 000,00	1 000 000,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		66 676 176,49	66 676 176,49
Edellisten tilikausien voitto		119 979 813,78	146 960 595,01
Tilikauden voitto/tappio		-15 295 949,59	-20 059 939,16
Käyvän arvon rahasto			-98 554,08
Omat osakkeet		-3 077 109,63	-3 213 988,55
Oma pääoma yhteensä		169 282 931,05	191 264 289,71
Tilinpäätössiirtojen kertymä	13	253 835,58	684 023,94
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma	15	191 059 999,99	200 609 699,42
Lyhytaikainen vieras pääoma	16	300 059 131,63	304 285 128,94
Vieras pääoma yhteensä		491 119 131,62	504 894 828,36
Vastattavaa yhteensä		660 655 898,25	696 843 142,01

Emoyhtiön rahoituslaskelma, FAS

Euroa	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen tilinpäätöseriä ja veroja	-26 169 406,98	-29 100 344,76
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	1 562 303,55	2 569 729,84
Muut oikaisut	236 307,08	1 807 066,89
Rahoitustuotot ja -kulut	19 092 056,87	20 728 858,95
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	-5 278 739,48	-3 994 689,08
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten muutos	-1 740 459,79	1 817 811,84
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos	-852 069,71	1 312 160,84
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-7 871 268,98	-864 716,40
Liiketoiminnan rahavirta		
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-24 602 279,77	-36 388 058,18
Saadut osingot liiketoiminnasta	5 216 756,22	
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	21 108 951,56	36 190 296,08
Maksetut välittömät verot	-131 432,03	944 300,53
Liiketoiminnan rahavirta	-6 279 273,00	-118 177,97

Euroa	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-9 095 017,74	-6 998 261,25
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	6 827 932,08	11 707 915,63
Lyhytaikaisten lainasaamisten muutos		-4 981 608,76
Tytäryhtiöosakkeiden hankinta	-77 477 662,04	-22 785 860,67
Investointien rahavirta	-79 744 747,70	-23 057 815,05
Rahoituksen rahavirta		
Saadut konserniavustukset	9 000 000,00	9 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-92 606 666,66	-26 666 666,68
Osakeanti		66 676 176,49
Pitkäaikaisten lainasaamisten muutos	43 115 866,37	-4 129 980,88
Pitkäaikaisten lainojen nostot	125 000 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	38 398 174,98	1 559 541,64
Maksetut osingot	-6 783 403,51	
Rahoituksen rahavirta	116 123 971,18	46 439 070,57
Rahavarojen muutos	30 099 950,48	23 263 077,55
Rahavarat tilikauden alussa	37 005 271,75	13 742 194,20
Rahavarat tilikauden lopussa	67 105 222,23	37 005 271,75

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Caverion Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolainsäädäntöön perustuvia laskentaperiaatteita noudattaen.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuntaminen

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tilikauden aikana tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättymispäivänä ulkomaanrahan määräiset tase-erät arvostetaan Euroopan keskuspankin ilmoittamaan tilinpäätöspäivän kurssiin.

Lainoihin ja rahavaroihin liittyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot esitetään tuloslaskelmassa rahoitustuotoissa ja -kuluissa.

Pysyvien vastaavien arvostus

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvona esitetään taseessa hankintameno vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalentumisilla.

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan taloudellisen käyttöiän perusteella tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenoista.

Suunnitelman mukaiset pitoajat eri hyödykeryhmille ovat:

Aineettomat oikeudet	2–5 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	10 vuotta
Koneet ja kalusto	3 vuotta

Yhtiön pysyvien vastaavien sijoituksissa olevat tytäryhtiöosakkeet sekä muut osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon.

Tuloutusperiaatteet

Emoyhtiön tuotot koostuvat emon tytäryhtiöille suorittamista palveluista. Palveluiden tuotot esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa. Tuotot kirjataan, kun palvelut on suoritettu.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, jotka kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen ja joiden toteutumista pidetään varmana tai todennäköisenä ja joita vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen, kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan asianomaiseen kuluerään. Kun niiden täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, ne esitetään taseessa pakollisissa varauksissa.

Eläkemenojen jaksotus

Emoyhtiön eläketurva on kaikilta osin hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkemenot on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan sille tilikaudelle, jota veloitus koskee.

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Lainat ja muut saamiset ovat lyhytaikaisia, jos eräpäivä on enintään 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen, muutoin ne ovat pitkäaikaisia. Ne kirjataan hankintahintaan ja transaktiomenot jaksotetaan sopimusajalle kuluiksi tuloslaskelmaan.

Myyntisaamiset ovat saamisia, jotka johtuvat asiakkaille tavanomaisessa liiketoiminnassa myydyistä tuotteista tai tuotetuista palveluista. Myyntisaamiset ja muut saamiset ovat lyhytaikaisia, jos niiden eräpäivä on enintään 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen, muutoin ne ovat pitkäaikaisia.

Rahat ja pankkisaamiset muodostuvat käteisvaroista, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista sekä muista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden alkuperäinen juoksuaika on enintään kolme kuukautta.

Rahoitusvelat ja muut velat

Hybridilaina esitetään emoyhtiön tilinpäätöksessä rahoitusveloissa. Rahoitusvelat merkitään taseeseen selvityspäivänä ja ne kirjataan hankintahintaan ja transaktiomenot jaksotetaan sopimusajalle kuluiksi tuloslaskelman rahoituskuluihin. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluiksi tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainalmiiteistä maksettavat palkkiot jaksotetaan kuluksi kyseisen limiitin voimassaoloajalle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niihin liittyvät velvoitteet sopimusten mukaan päättyvät tai siirtyvät pois.

Rahoitusvelat ovat lyhytaikaisia velkoja, kun jäljellä oleva maturiteetti on enintään 12 kuukautta, ja pitkäaikaisia velkoja, kun niiden maturiteetti on yli 12 kuukautta.

Ostovelat ovat maksuveloituksia, jotka ovat syntyneet tavarantoimittajilta tai palveluntuottajilta tavanomaisessa liiketoiminnassa hankituista tavaroista tai palveluista. Ostovelat luokitellaan lyhytaikaisiksi veloiksi, jos ne erääntyvät maksettaviksi yhden vuoden kuluessa. Muussa tapauksessa ne esitetään pitkäaikaisina velkoina. Ostovelat kirjataan alkuperäiseen hankintahintaan.

Johdannaisinstrumentit

Valuutta- ja korkoriskien suojaamiseksi tehdyt johdannaisinstrumentit arvostetaan käypään arvoon. Valuuttavaihtosopimusten käyvät arvot on ilmoitettu liitteessä 18 Johdannaisinstrumentit. Joulukuun 2019 lopussa Caverion ei käyttänyt korkojohdannaisia korkoriskiltä suojautumiseen.

Valuuttajohdannaisilla suojaudutaan ennakoitujen valuuttamääräisten rahavirtojen muutokselta sekä valuuttamääräisten saamisten ja velkojen arvonmuutoksilta. Liiketoimintaan liittyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot sisältyvät liikevoittoon. Rahoitukseen liittyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Valuuttajohdannaisien käyvät arvot on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän noteerattuja termiinkursseja. Valuuttajohdannaiset erääntyvät vuoden 2020 aikana. Valuuttatermiineihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Tuloverot

Tilikaudelle kuuluvat tuloverot jaksotetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Tilinpäätökseen ei ole kirjattu laskennallisia verovelkoja ja -saamia.

Emoyhtiön tuloslaskelman liitetiedot

1. Liiketoiminnan muut tuotot

1 000 e	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Palvelutuotot	59 624,3	60 390,9
Yhteensä	59 624,3	60 390,9

2. Henkilöstöä ja toimielimien jäseniä koskevat tiedot

1 000 e	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	12 925,3	8 771,7
Eläkekulut	2 004,2	1 656,3
Muut henkilösivukulut	279,0	1 202,5
Yhteensä	15 208,6	11 630,5

Henkilöstö keskimäärin tilikaudella	85	78
-------------------------------------	----	----

Johdon palkat ja palkkiot

Toimitusjohtaja	2 608,0	792,0
Hallituksen jäsenet	524,3	494,4
Yhteensä	3 132,4	1 286,4

3. Poistot ja arvonalentumiset

1 000 e	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Poistot aineettomista oikeuksista	1 119,4	2 547,0
Poistot rakennuksista ja rakennelmista	16,1	16,1
Poistot koneista ja kalustosta	426,8	6,7
Yhteensä	1 562,3	2 569,7

4. Liiketoiminnan muut kulut

1 000 e	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Tilintarkastajille maksetut palkkiot		
Tilintarkastus	250,0	256,7
Verokonsultointi		0,7
Muut palvelut	23,4	178,5
Yhteensä	273,5	435,9

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut Ernst & Young Oy.

5. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 e	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Osinkotuotot		
Konserniyhtiöiltä	4 476,6	740,1
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Konserniyhtiöiltä	1 751,3	2 439,5
Muilta	84,6	69,1
Yhteensä	1 835,9	2 508,6

Muut korko- ja rahoitustuotot

Konserniyhtiöiltä	3 211,0	4 321,9
Muut tuotot muilta	297,8	55,4
Yhteensä	3 508,8	4 377,3

Käyttöomaisuusosakkeiden arvonalennukset

Tytäryhtiösakkeet	-20 000,0	-20 000,0
Yhteensä	-20 000,0	-20 000,0

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Konserniyhtiöille	-758,0	-458,9
Korkokulut muille	-6 702,1	-6 417,7
Muut kulut muille	-2 135,7	-2 081,8
Korkojohdannaisten käypään arvoon arvostaminen		90,4
Yhteensä	-9 595,9	-8 868,0

Valuuttakurssivoitot	15 903,9	28 703,6
Valuuttajohdannaisten käypään arvoon arvostaminen	1 577,1	-972,3
Valuuttakurssitappiot	-16 798,5	-27 218,2
Yhteensä	682,5	513,1

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-19 092,1	-20 728,9
--	------------------	------------------

6. Tilinpäätössiirrot

1 000 e	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Suunnitelmanmukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	430,2	40,4
Saadut konserniavustukset	10 600,0	9 000,0

7. Tuloverot

1 000 e	1.1.–31.12.2019	1.1.–31.12.2018
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta	-77,9	
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta, aiemmilta tilikausilta	-78,8	0,0
Yhteensä	-156,7	0,0

Emoyhtiön taseen liitetiedot

8. Pysyvien vastaavien muutokset

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	10 789,8	12 627,6
Lisäykset	94,0	295,7
Vähennykset		-2 133,5
Hankintameno 31.12.	10 883,9	10 789,8
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-9 511,8	-9 098,4
Tilikauden poisto	-1 107,8	-2 547,0
Vähennysten kertyneet poistot		2 133,5
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-10 619,6	-9 511,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	264,3	1 278,0
Vuokratilojen perusparannukset		
Hankintameno 1.1.		
Lisäykset	251,8	
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.	251,8	
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.		
Tilikauden poisto	-11,6	
Vähennysten kertyneet poistot		
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-11,6	
Kirjanpitoarvo 31.12.	240,2	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	2 524,3	8 795,4
Lisäykset	7 572,9	6 168,8
Vähennykset	-6 965,7	-12 440,0
Hankintameno 31.12.	3 131,5	2 524,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 131,5	2 524,3
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	3 636,0	3 802,3

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	109,8	109,8
Lisäykset		
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.	109,8	109,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	109,8	109,8
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	160,9	160,9
Lisäykset		
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.	160,9	160,9
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-88,5	-72,4
Tilikauden poisto	-16,1	-16,1
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-104,6	-88,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	56,3	72,4
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	715,4	181,7
Lisäykset	1 188,3	533,7
Vähennykset	-12,1	
Hankintameno 31.12.	1 891,6	715,4
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-183,1	-176,4
Tilikauden poisto	-414,7	-6,7
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-597,7	-183,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 293,9	532,4
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1 460,0	714,6

9. Sijoitukset

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Osuudet konserniyhtiöissä		
Hankintameno 1.1.	501 558,5	428 282,6
Lisäykset	6 987,6	93 275,9
Arvonalennukset	-20 000,0	-20 000,0
Hankintameno 31.12.	488 546,1	501 558,5
Sijoitukset yhteensä	488 546,1	501 558,5

10. Pitkäaikaiset saamiset

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Saamiset konserniyhtiöiltä		
Lainasaamiset	16 500,0	60 000,0
Saamiset konsernin lähipiiriltä		
Lainasaamiset	4 514,1	4 130,0
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	21 014,1	64 130,0

Konsernin avainhenkilöiden lainajärjestelyt on tarkemmin avattu liitteessä 19 Johdon palkat ja palkkiot.

11. Lyhytaikaiset saamiset

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Saamiset konserniyhtiöiltä		
Myyntisaamiset	19 342,5	21 841,2
Lainasaamiset	41 479,0	55 563,6
Muut saamiset	11 115,0	10 307,3
Saamiset, ulkoiset		
Myyntisaamiset	20,7	20,5
Muut saamiset	893,3	265,8
Siirtosaamiset	6 044,0	1 634,1
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	78 894,5	89 632,5
Siirtosaamisten erittely:		
Rahoituskulujen jaksotus	647,5	661,1
Verosaamiset		6,5
Muut saamiset	5 396,5	966,4
Yhteensä	6 044,0	1 634,1

12. Oma pääoma

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Osakepääoma 1.1.	1 000,0	1 000,0
Osakepääoma 31.12.	1 000,0	1 000,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	66 676,2	
Osakeanti		66 676,2
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	66 676,2	66 676,2
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	123 686,7	142 654,1
Osakepohjainen kannustinjärjestelmä	-136,9	1 092,5
Osingonjako	-6 784,0	
Omien osakkeiden luovutus	136,9	
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	116 902,7	143 746,6
Tilikauden voitto	-15 295,9	-20 059,9
Käyvän arvon rahasto 1.1.	-98,6	-164,3
Rahavirran suojaukset	98,6	65,7
Käyvän arvon rahasto 31.12.		-98,6
Oma pääoma yhteensä	169 282,9	191 264,3
Jakokelpoiset varat 31.12.		
Voitto edellisiltä tilikausilta	116 902,7	143 746,6
Tilikauden voitto	-15 295,9	-20 059,9
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	66 676,2	66 676,2
Käyvän arvon rahasto		-98,6
Omasta pääomasta jakokelpoisia varoja	168 282,9	190 264,3

Caverion Oyj:n omat osakkeet

Emoyhtiöllä on 31.12.2019 omia osakkeita seuraavasti:

	Määrä kpl	Osakkeiden kokonaismäärä	Osuus osakepääomasta ja äänistä%
	2 849 360	138 920 092	2,05 %

Caverion ilmoitti 7.2.2018 pörssitiedotteella perustavansa uuden konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisen kannustinjärjestelmän ("Ehdollinen osakepalkkiojärjestelmä 2018–2022"). Ohjelman tekniseen toteutukseen liittyen Caverion Oyj:n yhtiölle itselleen suuntaamassa maksuttomassa osakeannissa merkittiin ja rekisteröitiin yhteensä 3 800 000 uutta osaketta kaupparekisteriin 19.2.2018. Kerätty pääoma oli yhteensä 6,67 milj. euroa ja se kirjattiin kokonaisuudessaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Caverion toteutti kesäkuussa 2018 uusien osakkeiden suunnatun osakeannin säilyttääkseen vahvan taseaseman ja strategisen joustavuuden Saksan kilpailuoikeudellisen sakon maksamisen jälkeen. Yhtiö julkisti 15.6.2018, että se oli suunnannut institutionaalisille sijoittajille osakeannin, jossa merkityt 9 524 000 osaketta vastasivat noin 7,36 prosenttia kaikista yhtiön osakkeista ja niiden tuottamasta äänimäärästä välittömästi ennen osakeantia ja kerätyt varat ennen palkkioita ja kuluja olivat 60,0 milj. euroa. Merkintähinta kirjattiin kokonaisuudessaan yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

13. Tilinpäätössiirrot

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Poistoero 1.1.	684,0	724,4
Lisäys / Vähennys	-430,2	-40,4
Poistoero 31.12.	253,8	684,0

14. Laskennalliset verovelat ja -saamiset

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Laskennalliset verosaamiset		
Tappiot verotuksessa		158,4
Yhteensä		158,4
Laskennalliset verovelat		
Poistoero	50,8	136,8
Yhteensä	50,8	136,8

Laskennallisia veroja ei ole huomioitu emoyhtiön tilinpäätöksessä.

15. Pitkäaikainen vieras pääoma

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Velat konserniyhtiöille		
Muut velat		70 490,1
Velat, ulkoiset		
Lainat rahoituslaitoksilta	50 000,0	30 000,0
Hybridilaina	66 060,0	100 000,0
Joukkovelkakirjalaina	75 000,0	
Johdannaisvelat		119,6
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	191 060,0	200 609,7

16. Lyhytaikainen vieras pääoma

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Velat konserniyhtiöille		
Ostovelat	768,1	858,4
Siirtovelat	460,5	398,4
Muut velat	284 327,3	268 688,7
Velat, ulkoiset		
Lainat rahoituslaitoksilta		20 000,0
Ostovelat	2 703,2	3 487,9
Muut lyhytaikaiset velat	1 138,2	1 057,4
Siirtovelat	10 661,8	9 794,4
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	300 059,1	304 285,1
Siirtovelkojen erittely:		
Henkilöstökulujaksotukset	4 212,8	2 206,5
Korkojaksotus	3 704,9	2 718,3
Siirtovelat konserniyhtiöille	460,5	398,4
Muut erät	2 744,2	4 869,6
Yhteensä	11 122,3	10 192,8

17. Vastuusitoumukset

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Leasing- ja vuokrasopimuksista maksettavat määrät		
Alkavalla tilikaudella maksettavat	2 689,6	2 647,6
Myöhempinä vuosina maksettavat	20 873,1	22 993,7
Yhteensä	23 562,7	25 641,4
Takaukset		
Saman konsernin yritysten puolesta		
Urakkatakaukset	444 870,4	417 262,4
Lainatakaus		6 666,7
Leasingvuokravastuista annetut takaukset	8 759,9	7 024,9
Factoringiin liittyvät takaukset	2 353,9	4 325,0

18. Johdannaisinstrumentit

1 000 e	31.12.2019	31.12.2018
Ulkoiset valuuttatermiinisopimukset		
Käypä arvo	716,5	-854,5
Kohde-etuuksien arvo	66 718,6	88 645,8
Sisäiset valuuttatermiinisopimukset		
Käypä arvo	-0,1	-6,1
Kohde-etuuksien arvo	3 376,5	2 822,3
Koronvaihtosopimukset		
Käypä arvo		-119,3
Kohde-etuuksien arvo		30 000,0

Johdannaiset ovat käypien arvojen hierarkian tasolla 2. Tasolle 2 luokiteltujen johdannaisopimusten käyvät arvot on määritetty seuraavasti: Valuuttatermiinisopimusten käyvät arvot on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän noteerattuja termiinikursseja. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvon perusteella. Tarkastelujakson aikana ei ole tapahtunut siirtoja käyvän arvon hierarkian eri tasojen välillä.

19. Johdon palkat ja palkkiot

Palkitsemisen päätöksentekojärjestys

Caverion Oyj:n yhtiökokous päättää yhtiön hallituksen palkitsemisesta. Hallituksen henkilöstövaliokunta valmistelee ehdotuksen hallituksen jäsenten palkitsemisesta varsinaiselle yhtiökokoukselle. Hallituksen henkilöstövaliokunta valmistelee myös Caverion konsernin yleiset palkitsemisperiaatteet, konsernin lyhyen ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät sekä palkitsemispolitiikan, jotka hyväksyy hallitus.

Hallitus nimittää konsernin toimitusjohtajan ja päättää hänen toimitusteensa ehdoista sekä palkitsemisesta. Hallitus nimittää myös konsernin johtoryhmän jäsenet. Caverionin konserniohjeiden mukaan esimiehen esimiehen on hyväksyttävä kaikki yksittäiset palkitsemispäätökset. Konsernin johtoryhmän jäseniä koskevat palkitsemispäätökset hyväksyy hallituksen puheenjohtaja.

Hallituksen palkitseminen

25.3.2019 pidetty Caverion Oyj:n varsinainen yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenille maksetaan palkkioita seuraavasti:

- puheenjohtaja 6 600 e/kk (79 200 e/v)
- varapuheenjohtaja 5 000 e/kk (60 000 e/v)
- jäsen 3 900 e/kk (46 800 e/v).

Lisäksi maksetaan 550 euron kokouspalkkio jokaisesta hallituksen ja valiokunnan kokouksesta sekä korvataan matkakulut. Kenelläkään hallituksen jäsenistä ei ole työsuhdetta tai palvelusopimusta Caverion konsernin kanssa eivätkä he kuulu yhtiön lyhyen tai pitkän aikavälin kannustinjärjestelmien tai eläkejärjestelmien piiriin.

Hallitukselle maksetut palkkiot

EUR	Hallituksen kuukausi- palkkio 1.1.2019– 25.3.2019	Hallituksen vuosi- palkkio* 26.3.2019– 23.3.2020	Tarkastus- valio- kunnan kokous palkkio	Henkilöstö- valio- kunnan kokous- palkkio	Kokous- palkkio	Yhteensä 2019	Yhteensä 2018
Jussi Aho	10 957	46 800		2 200	4 950	64 907	53 950
Markus Ehrnrooth	14 048	60 000	2 750		4 950	81 748	69 900
Joachim Hallengren	10 957	46 800	2 200	550	4 400	64 907	55 050
Antti Herlin	10 957	46 800		2 200	4 950	64 907	54 500
Thomas Hinnerkov	10 957	46 800	2 200		4 950	64 907	56 700
Anna Hyvönen	10 957	46 800		2 200	4 950	64 907	55 600
Eva Lindqvist							13 343
Mats Paulsson	10 957	79 200	550	1 650	4 950	97 307	43 543
Michael Rosenlew	18 543		550	550	1 100	20 743	91 850
Yhteensä	98 333	373 200	8 250	9 350	35 200	524 333	494 436

* Hallituskauden 26.3.2019–23.3.2020 hallituspalkkio maksettiin vuosipalkkiona, josta 50 % maksettiin rahana ja 50 % Caverionin osakkeina yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti. Osakepalkkiomaksuun siirtymisen vuoksi hallituksen jäsenille maksettiin vuoden 2019 aikana tavanomaisesta poiketen palkkioita kahden eri hallituskauden ajalta.

Johdon palkitseminen

Konsernin johtoryhmän palkitseminen koostuu:

- kiinteästä peruspalkasta
- luontoiseduista
- lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmästä, kuten vuosittaisesta tulospalkkiosta sekä
- pitkän aikavälin kannustinjärjestelmästä, kuten osakepohjaisista kannustinohjelmista

Lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä

Palkitsemisen perustana Caverionissa on kiinteä peruspalkka, minkä lisäksi konsernin johto ja suurin osa toimihenkilöistä kuuluu tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Tulospalkkiojärjestelmän tavoitteena on palkita johtoa ja valittuja henkilöitä ennalta määritettyjen ja mitattavissa olevien tulostavoitteiden ja strategisten tavoitteiden saavuttamisesta. Caverionin hallitus vahvistaa vuosittain tulospalkkiosäännöt, joiden mukaan mahdolliset palkkiot maksetaan. Hallitus arvioi vuosittain konsernin, konsernin toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän suoriutumista. Mahdolliset tulospalkkiot hyväksyy hallitus ja ne maksetaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Mahdollinen tulospalkkio perustuu asetettujen tavoitteiden, kuten koko konsernin ja/tai divisioonan ja/tai yksikön taloudellisen tuloksen, strategisten tavoitteiden ja/tai erikseen asetettujen kehittämissä tavoitteiden saavuttamiselle. Henkilökohtainen tavoite- ja maksimipalkkiomahdollisuus on määriteltä

tehtävän vastuiden mukaan. Mahdollisesti toteutuvat tulospalkkiot voivat vaihdella nollan ja etukäteen määritellyn maksimipalkkion välillä perustuen saavutettuihin tuloksiin.

Tulospalkkiojärjestelmään kuuluvat oleellisena osana tulos- ja kehityskeskustelut. Niissä sovitaan henkilökohtaiset tavoitteet ja niiden painoarvot sekä käydään läpi sovittujen tulostavoitteiden toteutuminen.

Toimitusjohtajan vuosittainen tulospalkkio voi olla korkeintaan 100 % kiinteästä vuosipalkasta. Muiden konsernin johtoryhmän jäsenten vuosittainen tulospalkkio voi olla korkeintaan 70 % kiinteästä vuosipalkasta.

Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät

Osakepohjaisista kannustinjärjestelmistä päättää Caverionin hallitus ja ne ovat osa Caverion-konsernin johdon ja avainhenkilöiden kokonaispalkitsemista. Niiden keskeisenä tavoitteena on yhdistää omistajien ja johdon tavoitteet yhtiön omistaja-arvon kasvattamiseksi ja tukea yhtiötä sen tavoitteissa tulla yhdeksi toimialansa johtavista palveluyrityksistä ja projektitoiminnan huipputaajaksi kattamalla rakennusten, teollisuuden ja infrastruktuurin koko elinkaaren. Lisäksi tavoitteena on sitouttaa avainjohto yhtiöön ja sen strategiaan tavoitteisiin sekä tarjota avainjohtajalle kilpailukykyinen yhtiön osakkeiden omistukseen perustuva palkkiojärjestelmä.

Osakepohjainen pitkän aikavälin kannustinohjelma 2016–2018

Hallitus hyväksyi joulukuun 2015 kokouksessaan osakepohjaisen pitkän aikavälin kannustinohjelman. Ohjelma koostuu suoritusperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (Performance Share Plan) täydennettynä erityistilanteita varten tarkoitettulla ehdollisella osakepalkkio-ohjelmalla (Restricted Share Plan). Molemmat ohjelmat koostuvat vuosittain alkavista yksittäisistä, kolmen vuoden pituisista osakepalkkio-ohjelmista. Kunkin uuden yksittäisen ohjelman alkaminen edellyttää hallituksen erillistä päätöstä.

Suoritusperusteinen osakepalkkio-ohjelma 2016–2018 koostuu yksivuotisesta taloudelliseen kehitykseen perustuvasta toiminnallisesta suoritusjaksosta (2016), jota seuraa kahden vuoden pituinen osakekurssin kehitykseen perustuva suoritusjakso. Mahdollisesti suoritettava osakepalkkio on perustunut vuodelle 2016 asetettuihin konsernin liikevaihdon kasvua ja osakekohtaista tulosta koskeviin tavoitteisiin. Ohjelmalle asetetut tavoitteet eivät ole täyttyneet ja siksi osallistujille ei suoriteta palkkiota.

Erityistilanteita varten tarkoitettua ehdollisesta osakepalkkio-ohjelmasta (Restricted Share Plan) luovutettiin 23 622 yhtiön hallussa olevaa Caverion Oyj:n osaketta 28.2.2019 ehdolliseen osakepalkkio-ohjelmaan (Restricted Share Plan) 2016–2018 kuuluvalla avainhenkilölle.

Osakepohjainen pitkän aikavälin kannustinohjelma 2017–2019

Hallitus hyväksyi joulukuun 2016 kokouksessaan osakepohjaisen kannustinohjelman. Ohjelma koostuu suoritusperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (Performance Share Plan) täydennettynä erityistilanteita varten tarkoitettulla ehdollisella osakepalkkio-ohjelmalla (Restricted Share Plan). Molemmat

ohjelmat koostuvat vuosittain alkavista yksittäisistä, kolmen vuoden pituisista osakepalkkio-ohjelmista. Kunkin uuden yksittäisen ohjelman alkaminen edellyttää hallituksen erillistä päätöstä.

Suoritusperusteinen osakepalkkio-ohjelma 2017–2019 koostuu yksivuotisesta taloudelliseen kehitykseen perustuvasta toiminnallisesta suoritusjaksosta (2017), jota seuraa kahden vuoden pituinen osakekurssin kehitykseen perustuva suoritusjakso. Mahdollisesti suoritettava osakepalkkio perustuu vuodelle 2017 asetettuihin konsernin liikevaihdon kasvua ja osakekohtaista tulosta koskeviin tavoitteisiin. Ohjelmalle asetetut tavoitteet eivät ole täyttyneet ja siksi osallistujille ei suoriteta palkkiota.

Osakepohjainen pitkän aikavälin kannustinohjelma 2018–2020

Hallitus hyväksyi joulukuun 2017 kokouksessaan osakepohjaisen kannustinohjelman. Ohjelma koostuu suoritusperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (Performance Share Plan) täydennettynä erityistilanteita varten tarkoitettulla ehdollisella osakepalkkio-ohjelmalla (Restricted Share Plan). Molemmat ohjelmat koostuvat vuosittain alkavista yksittäisistä, kolmen vuoden pituisista osakepalkkio-ohjelmista. Kunkin uuden yksittäisen ohjelman alkaminen edellyttää hallituksen erillistä päätöstä.

Suoritusperusteinen osakepalkkio-ohjelma 2018–2020 koostuu yksivuotisesta taloudelliseen kehitykseen perustuvasta toiminnallisesta suoritusjaksosta (2018), jota seuraa kahden vuoden pituinen osakekurssin kehitykseen perustuva suoritusjakso. Mahdollisesti suoritettava osakepalkkio perustuu vuodelle 2018 asetettuihin konsernin operatiivista kassavirtaa ja osakekohtaista tulosta koskeviin tavoitteisiin. Suoritusperusteiselle osakepalkkio-ohjelmalle 2018–2020 asetetut tavoitteet toteutuivat osittain ja ohjelmasta suoritettavan osakepalkkion arvo vastaa arviolta yhteensä noin 84 000 osaketta (bruttomäärä ennen soveltuvan ennakonpidätyksen vähentämistä), joka suoritetaan helmikuussa 2021.

Ehdollinen osakepalkkiojärjestelmä "Matching Share Plan 2018–2022"

Caverionin hallitus hyväksyi helmikuun 2018 kokouksessaan uuden ehdollisen osakepalkkiojärjestelmän "Matching Share Plan 2018–22". Järjestelmään osallistuminen edellyttää, että avainhenkilö hankkii hallituksen päättämän määrän yhtiön osakkeita hallituksen päättämällä tavalla. Järjestelmässä on neljä sitouttamisjaksoa, jotka kaikki alkavat 1.3.2018 ja päättyvät 28.2.2019, 29.2.2020, 28.2.2021 ja 28.2.2022. Ehdolliseen osakepalkkiojärjestelmään osallistuva henkilö ei voi samanaikaisesti osallistua suoritusperusteiseen osakepalkkio-ohjelmaan (Performance Share Plan) 2018–2020.

Järjestelmän palkkiot maksetaan neljässä erässä vuosina 2019, 2020, 2021 ja 2022 siten, että yksi erä maksetaan kunakin vuonna. Palkkion maksua kuitenkin lykätään, jos osakkeen tuotto ei ole saavuttanut ennalta asetettua vähimmäistuottotasoa kulloisenkin sitouttamisjakson loppuun mennessä. Jos ennalta asetettua vähimmäistuottotasoa ei ole saavutettu vuosina 2021–2022 päättyvien palkkioeräkohtaisten lisäjaksojen loppuun mennessä, palkkiota ei makseta kyseiseltä sitouttamisjaksolta.

Matching Share Plan 2018–2022 asetettu tavoite toteutui. Ohjelmaan liittyvässä suunnatussa maksuttomassa osakeannissa luovutettiin 293 540 ja 97 929 yhtiön hallussa olevaa Caverion Oyj:n osaketta 14.5.2019 ja 18.12.2019 ehdolliseen osakepalkkiojärjestelmään 2018–2022 (Matching Share Plan) kuuluville avainhenkilöille.

Osakepohjainen pitkän aikavälin kannustinohjelma 2019–2021

Hallitus päätti joulukuun 2018 kokouksessaan uuden osakepohjaisen kannustinohjelman perustamisesta konsernin avainhenkilöille. Uusi järjestelmä on rakenteeltaan suoriteperusteinen osakepalkkio-ohjelma (Performance Share Plan, PSP). Hallitus päätti samalla uuden jakson alkamisesta yhtiön ehdollisessa osakepalkkio-ohjelmassa (Restricted Share Plan, RSP), joka toimii täydentävänä osakepalkkiojärjestelmänä erityistilanteita varten. Molemmat ohjelmat koostuvat vuosittain alkavista yksittäisistä, kolmen vuoden pituisista osakepalkkio-ohjelmista. Kunkin uuden yksittäisen ohjelman alkaminen edellyttää hallituksen erillistä päätöstä.

Suoritusperusteinen osakepalkkio-ohjelma 2019–2021 koostuu kolmivuotisesta taloudelliseen kehitykseen perustuvasta toiminnallisesta suoritusjaksosta (2019–2021). Mahdollisesti suoritettava osakepalkkio perustuu vuodelle 2021 asetettuihin yhtiön osakkeen kokonaistuoton suhteellista kehitystä ja osakekohtaista tulosta koskeviin tavoitteisiin.

Konsernin toimitusjohtajan palkitseminen

Hallitus päättää konsernin toimitusjohtajan palkitsemisesta, luontoiseduista ja muista toimitusjohtajan ehtoista. Toimitusjohtajan palkitseminen koostuu kiinteästä peruspalkasta, luontoiseduista, tulospalkkioista, osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä sekä muista mahdollisista eduista kuten maksuperusteisesta lisäeläkkeestä. Konsernin toimitusjohtajan vuosittaisen tulospalkkion enimmäismäärä voi olla enintään 100 % kiinteästä vuosipalkasta. Vuonna 2019 50 % kokonaispalkkiomahdollisuudesta perustui konsernin käyttökateprosentille ja 50 % kokonaispalkkiomahdollisuudesta perustui konsernin kassavirralle. Nämä mittarit perustuvat Caverionin strategisiin tavoitteisiin.

Ari Lehtorannan eläke, eläkeikä ja irtisanomiskorvaus

Ari Lehtorannan toimitusjohtajan mukainen eläkeikä on 63 vuotta ja hänellä on maksuperusteinen lisäeläke. Maksuperusteisen lisäeläkkeen kustannus 1.1.–31.12.2019 oli 132 000 euroa.

Toimitusjohtajasopimuksen irtisanomisaika on kuusi kuukautta molemmilta osapuolilta. Mikäli yhtiö irtisanoa sopimuksen, irtisanomiskorvaus on 12 kuukauden peruspalkkaa vastaava summa kuukausittaisina maksuina.

Toimitusjohtajan palkitseminen vuonna 2019

Ari Lehtorannalle toimitusjohtajuudesta maksettu peruspalkka luontoisetuineen 1.1.–31.12.2019 oli 647 782 euroa. Ari Lehtorannalle maksettiin 23 622 ehdollisen osakepalkkio-ohjelman osaketta (Restricted Share Units) 1.1.2017 Caverionin hallituksen hyväksymien ehtojen perusteella sekä 93 498 ehdollisen osakepalkkio-ohjelman osaketta (Matching Share Plan) 6.2.2018 Caverionin hallituksen hyväksymien ehtojen perusteella.

Euroa	Kiinteä peruspalkka	Luontoisedut	Tulospalkkiot	Osakepalkkiot	Lisäeläke	Yhteensä 2019
Ari Lehtoranta 1.1.–31.12.2019	647 542	240	151 668	1 676 567	132 000	2 608 018

Toimitusjohtajan eläkemenot 1.1.–31.12.2019					Yhteensä 2019
Ari Lehtoranta	Lakisääteinen eläkemeno				127 113
Ari Lehtoranta	Maksuperusteinen lisäeläkemeno				132 000

Toimitusjohtajan ja muiden konsernin johtoryhmän jäsenten osakeomistukset ovat nähtävissä sisäpiirirekisterissä.

Lähipiirilainat

Toimitusjohtajalla tai hallituksen jäsenillä ei ollut 31.12.2019 rahalainaa yhtiöltä tai sen tytäryhtiöiltä.

Caverion ilmoitti 7.2.2018 pörssitiedotteella perustavansa uuden konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisen kannustinjärjestelmän ("Ehdollinen osakepalkkiojärjestelmä 2018–2022"). Yhtiö tarjosi osallistujille mahdollisuuden rahoittaa yhtiön osakkeiden hankinta yhtiöltä nostetulla korollisella lainalla, jota osa osallistujista käytti. Joulukuun 2019 lopussa näiden lainojen yhteismäärä oli noin 4,5 miljoonaa euroa. Lainat maksetaan kokonaisuudessaan takaisin viimeistään 31.12.2023. Osakkeet on pantattu lainojen vakuudeksi.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

Hallituksen ehdotus jakokelpoisten varojen käytöstä

Emoyhtiö Caverion Oyj:n jakokelpoiset varat 31.12.2019 ovat (euroa):

Kertyneet voittovarot	116 902 704,15
Tilikauden tulos	-15 295 949,59
Kertyneet voittovarot yhteensä	101 606 754,56
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	66 676 176,49
Jakokelpoiset voittovarot yhteensä	168 282 931,05

Hallitus ehdottaa 23.3.2020 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,08 euroa osakkeelta.

Hallituksen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Helsingissä 7. päivänä helmikuuta 2020

Caverion Oyj
Hallitus

Mats Paulsson
Hallituksen puheenjohtaja

Markus Ehrnrooth
Hallituksen varapuheenjohtaja

Jussi Aho Joachim Hallengren Antti Herlin

Thomas Hinnerskov Anna Hyvönen

Ari Lehtoranta
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus Helsingissä, 7. päivänä helmikuuta 2020

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Antti Suominen
KHT

Tilintarkastuskertomus

Caverion Oyj:n yhtiökokoukselle

TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUS

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Caverion Oyj:n (y-tunnus 2534127-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2019. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- o konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- o tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 2.2.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä

annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme täyttäneet kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa* kuvatut velvollisuutemme tilinpäätöksen tilintarkastuksessa mukaan lukien näihin seikkoihin liittyvät velvoitteemme. Tämän mukaisesti suoritimme suunnittelemaamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat arviomme mukaisesti riskeihin, jotka voivat johtaa tilinpäätöksen olennaiseen virheellisyyteen. Suorittamamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat myös alla mainittuihin seikkoihin, ovat olleet perustana oheista tilinpäätöstä koskevalle lausunnillemme.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessaamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka**Liikevaihdon tuloutus**

Liikevaihdon tuloutusta koskevat laadintaperiaatteet ja liitetiedot esitetään liitetiedossa 2.1.

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteidensa mukaisesti Caverion tulouttaa merkittävän osan liikevaihdostaan valmistusasteen perusteella.

Liikevaihdon tulouttaminen valmistusasteen mukaisesti sekä hankkeen lopputuloksen arvioiminen edellyttää johdolta merkittävää harkintaa loppuun saattamiseen vaadittavien kokonaiskustannusten sekä kertyvien kokonaistuottojen osalta. Tilinpäätöksen kannalta merkittävää harkintaa edellytetään erityisesti silloin kun hanke toteutetaan ja sen liikevaihto tuloutetaan kahden tai useamman tilikauden aikana.

Merkittävää harkintaa sisältävät osa-alueet ovat alttiimpia keskeisten oletusten vääristelylle. Edellä mainitusta syystä johtuen liikevaihdon tuloutus oli tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka. Tämä seikka oli myös EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettu merkittävä olennaisen virheellisuuden riski.

Miten seikkaa käsiteltiin tilintarkastuksessa

Olennaisen virheellisuuden riskin huomioimiseksi suorittamiimme tarkastustoimenpiteisiin kuuluivat mm. seuraavat:

- Arvioimme konsernin myyntisopimuksiin soveltamia laskentaperiaatteita.
- Pehdyimme hankeaineistoon, kuten sopimuksiin, lainopillisiin kannanottoihin ja muuhun kirjalliseen aineistoon.
- Suoritimme hankkeille analyttisiä toimenpiteitä ja arvioimme hankkeiden taloudellisia tunnuslukuja, edistymistä sekä kokonaistilannetta
 - läpikäymällä arvioitujen kokonaistuottojen, kokonaiskustannusten sekä varausten muutoksia, ja
 - keskustelemalla organisaation eri tasoilla olevien henkilöiden kanssa, mukaan lukien projekti-, divisioona- sekä konsernijohto.
- Analysoimme arvioihin sisältyviä keskeisiä osa-alueita, kuten arviota jäljellä olevista ennakoiduista menoista sekä projektin valmistumiseen vaadittavaa aikaa.
- Arvioimme konsernin tilinpäätöksessä esittämien liikevaihdon tulouttamista koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka**Liikearvon arvostus**

Liikearvoa koskevat laadintaperiaatteet ja liitetiedot esitetään liitetiedossa 4.2.

Vuosittain suoritettava arvonalentumistestaus oli tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka, koska testaukseen liittyy arvionvaraisuutta, se perustuu pitkälle tulevaisuuteen ulottuviin markkinoita ja taloutta koskeviin oletuksiin ja koska liikearvon määrä on olennainen tilinpäätöksen kannalta. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2019 liikearvon määrä oli 367 miljoonaa euroa, joka on 29 % konsernin kokonaisvaroista ja 160 % konsernin omasta pääomasta.

Liikearvon arvostus perustuu johdon arvioihin konsernin rahavirtaa tuottavien yksiköiden käyttöarvosta. Käyttöarvon määrittämiseen vaikuttavia oletuksia ovat mm. liikevaihdon kasvu, käyttökate sekä rahavirtojen diskonttauksessa käytetty diskonttokorko.

Rahavirtaa tuottavien yksiköiden arvioidut käyttöarvot voivat vaihdella merkittävästi niihin sisältyvien oletusten muuttuessa ja muutokset edellä mainituissa yksittäisissä oletuksissa voivat johtaa liikearvon arvonalentumiseen.

Miten seikkaa käsiteltiin tilintarkastuksessa

Liikearvon arvostukseen liittyvissä tarkastustoimenpiteissä hyödynsimme EY:n arvonnääritysasian-tuntijoita, jotka avustivat meitä johdon arvonalentumistestauksessa käyttämien menetelmien, arvostuslaskelmien sekä laskelmiin sisältyvien oletusten asianmukaisuuden arvioinnissa.

Osana johdon käyttämien menetelmien tarkastusta vertasimme arvonalentumistestauksessa noudatettuja periaatteita IAS 36 Omaisuuserien arvonalentuminen –standardin vaatimuksiin sekä tarkastimme arvonalentumislaskelmien täsmällisyyttä.

Johdon arvonalentumistestauksessa tekemiä oletuksia vertasimme

- hyväksytyihin budjetteihin ja pitkän aikavälin ennusteisiin,
- ulkoisista tietolähteistä saataviin tietoihin sekä
- itse laskemiimme toimialan keskiarvoihin esimerkiksi rahavirtojen diskonttaamisessa käytetyn pääoman keskimääräisen kustannuksen osalta.

Tämän lisäksi vertasimme johdon arvonalentumistestauksen lopputulemaa Caverionin markkina-arvoon.

Arvioimme myös tilinpäätöksessä liikearvon osalta esitettyjen liitetietojen riittävyttä sekä arvonalentumistestauksesta esitettyjen herkkyyssanalyysien asianmukaisuutta.

Tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Myyntisaamisten arvostus

Myyntisaamisia koskevat laadintaperiaatteet ja liitetiedot esitetään liitetiedossa 3.2.

Myyntisaamisten arvostus oli tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka siitä syystä, että erääntyneiden myyntisaamisten arvostaminen edellyttää johdolta merkittävää harkintaa. Tilinpäätöspäivänä 31.12.2019 taseen osoittama myyntisaamisten kirjanpitoarvo oli 330 miljoonaa euroa, joista yli 90 päivää erääntyneitä myyntisaamisia oli 34 miljoonaa euroa.

Myyntisaamisten tasearvo tilinpäätöshetkellä muodostuu bruttosaamisista, joita netottaa johdon arvioon perustuva arvonalentumisvaraus.

Erääntyneiden myyntisaamisten arvostaminen edellyttää, että johto arvioi saamisten kertymisen todennäköisyyttä ja kirjaa arvioon perustuvan arvonalentumisvarauksen niille saamisille, joille ei todennäköisesti tulla saamaan suoritusta.

Miten seikkaa käsiteltiin tilintarkastuksessa

Arvioimme konsernitasolla myyntisaamisten arvostamisessa sovellettuja arvostusmenetelmiä sekä analysoimme erääntyneiden ja erääntymättömien saamisten bruttomäärän ja arvonalentumisvarauksen kehittymistä vuosineljänneksittäin.

Tämän lisäksi analysoimme merkittävimpien erääntyneiden saamisten osalta johdon laatimia arviota huomioiden

- asiakkaiden maksukäyttäytymisen,
- lainopilliset kannanotot sekä
- saamisten vastapuolen kanssa käydyt viimeaikaiset neuvottelut.

Lisäksi keskustelumme arvostuksesta konsernin liiketoiminta- ja talousjohdon sekä lakiasianjohdon kanssa.

Yksittäisten konserniyhtiöiden tasolla myyntisaamisten arvostukseen liittyvät tilintarkastustoimenpiteet sisälsivät muun muassa saamisten ikäjakauman analysoinnin sekä yksittäisten vanhojen erääntyneiden saamisten arvostuksen arvioinnin mm. lähettämällä saamisten vastapuolille vahvistuspyyntöjä tai vertamaalla saamisia testaushetken jälkeen kertyneisiin suorituksiin.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitiilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva

tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen

siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- o arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- o hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan

riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 26.3.2018 alkaen yhtäjaksoisesti kahden vuoden ajan.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen

kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttööme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä, 7. helmikuuta 2020

Ernst & Young Oy, *Tilintarkastusyhteisö*

Antti Suominen,
KHT

Caverion Oyj • PL 71 • 01601 Vantaa • Puhelin 010 4071 • www.caverion.fi

 @CaverionSuomi facebook.com/caverionsuomi www.linkedin.com/company/caverion

Vuosiraportointimme vuodelta 2019 kattaa vuosikatsauksen (sisältäen tilinpäätöksen ja hallituksen toimintakertomuksen), kestävän kehityksen raportin, selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä sekä palkka- ja palkkioselvityksen. Raportit ovat saatavilla osoitteessa www.caverion.fi/caverion-vuosikatsaus-2019